SFÂNTUL IOAN GURA DE AUR

Dascalul pocaintei - Omilii si cuvantari

Dascalul pocaintei - Omilii si cuvantari

Introducere si traducere de
+ IRINEU SLATINEANU
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea

Rm. Vâlcea - 1996

Cuprins

INTRODUCERE

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvantari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

Sfântul Ioan Gura de Aur, cel mai de seama orator, parinte si sfânt al Bisericii noastre, s-a nascut în Antiohia înainte de 347, probabil în 344. Tatal sau, Secundus, era unul din generalii armatei imperiale, iar mama sa Antuza. Îsi tragea spita neamului din cele mai nobile familii clin Antiohia. Ioan, a avut nefericirea sa-si piarda tatal la putin timp dupa nasterea sa. Antuza a ramas vaduva la numai 20 ani si cu grija a 2 copii, o fetita de 2 ani si Ioan care abia se nascuse. Ea a refuzat sa se recasatoreasca si s-a devotat întru-totul educatiei fiului sau, fetita murind foarte curând de la moartea tatalui ei.

Mama Sfântului Ioan, care se alatura cu tot atâta cinste de alte mame celebre din istoria crestinismului - de Emilia, mama Sfântului Vasile cel Mare si a Sfântului Grigore de Nissa, de Nona, mama Sfântului Grigore de Nazianz, si de Monica, mama fericitului Augustin -, si-a crescut copilul cu o grija deosebita si cu un devotament pâna la sacrificiu, înzestrata de Dumnezeu cu o inima mare si un înalt simt al virtutii, cu o pietate adânca de crestina, plina de tandrete, avea barbatia unui suflet de patriciana romana.

Antuza a fost "cea mai demna femeie care a purtat vreodata numele de mama". Chiar si pagânii au venerat-o. Ioan spune ca Libanius, aflând de la el despre mama sa, în vârsta de 40 ani si vaduva de 20 ani nedorind vreodata sa se recasatoreasca, plin de admiratie, îndreptându-se spre cei ce-l ascultau, a exclamat : „O, zeilor ! Ce femei minunate au crestinii" (Sf. Ioan Gura de Aur, Catre o tânara vaduva).

Tânara mama vedea în înfatisarea fiului imaginea vie a sotului sau (Despre preotei 1, 1) si mai ales calitatile vadite ce se distingeau deja în acest copil. Ea l-a crescut singura, nevoind ca alte mâini sa atinga acest suflet în care Cerul parea sa fi turnat atâta bogatie de har.

Ioan a fost deci alaptat de la credinta mamei sale si din curajul sau. El respira alaturi de ea, din leagan, maretia bunelor deprinderi, pietatea robusta care îl va urma în toata viata sa. Soarele Orientului, inima Antuzei si Cartile Sfinte, dupa care a învatat sa citeasca, au varsat valuri de lumina, de poezie si de iubire asupra acestui suflet frumos, deschis de timpuriu marilor întelegeri duhovnicesti. Desi botezul sau, urmând uzajul timpului, a fost amânat pentru o alta vreme a vietii sale, el n-a fost totusi mai putin instruit în legile crestine, ale caror învataturi, au cuprins puternic gândirea sa, îndemnându-l înca din frageda vârsta, în saltari arzatoare spre Cer, spre Dumnezeu.

Înzestrat cu o inteligenta ascutita, cu un suflet arzator si tandru, cu o sensibilitate plina de vioiciune, bun, blând, generos, aratând de timpuriu o compasiune sincera pentru cei saraci care va fi de altfel una din izvoarele elocintei sale. Luând foc pentru ceea ce este just si adevarat, dar fara ranchiuna, fara marire, incapabil de a se fatarnici si de lasitate, cu o statornicie rar întâlnita la un copil, avea ceva imperial în trasaturi, care aminteau de tatal sau.

Iata numai câteva din trasaturile sfinte ale acestui mare teolog al Bisericii noastre, de care nu ne-am putut lipsi fara sa le mentionam.

Lucrarea de fata face parte dintr-un lung sir de traduceri din Opera Fericitului Ioan pe care ne-am propus s-o redam în limba româna.

Suntem actualmente la al treilea volum din Omiliile si Cuvântarile Sfântului. Cartea de fata am intitulat-o sugestiv "Dascalul pocaintei" întrucât cuvântarile Sfântului sunt îndemnatoare la smerenie, regret pentru pacatele savârsite si la pocainta cea adevarata.

De altfel Sfântul Ioan Gura de Aur a fost numit chiar de îngeri Dascalul pocaintei în vedenia descrisa de Ioan Moshu.

Pocainta este centrul preocuparilor marelui parinte. Ea este însotita de iubirea de oameni a lui Dumnezeu. "Daca ea ar fi lipsita de îngaduinta lui Dumnezeu într-adevar omul ar trebuie sa se teama de mântuirea sa. Dar iubirea divina se alatura pocaintei si omul prinde curaj. Iubirea Domnului n-are hotar, iar bunatatea Lui nu se poate talmaci cu cuvântul".

Sfântul Ioan este îngaduitor si chiar mângâietor pentru cei slabi dar foarte aspru si sever cu viciul si pacatul. Pentru a încuraja pe pacatos el vorbeste de mila divina si aduce în sprijinul acesteia bogatia iertarii care deschide portile cerului.

Oricât ar fi pacatele de multe, omul trebuie sa le condamne cu fermitate si sa le spovedeasca si iata cum începe mântuirea. N-are importanta ca omul a cazut de o mie de ori în pacat sau ca este înca în pericol de a cadea din nou, bunatatile ceresti sunt mult mai numeroase decât greselile omenesti.

"Pacatul tau are hotar ; leacul, însa n-are hotar. Pacatul tau oricum ar fi, este facut ; dar iubirea de oameni a lui Dumnezeu este negraita. Ai curaj! Pocainta biruie pacatul, închipuie-ti o scânteie ce cade în ocean ! Poate ramânea ea aprinsa ? Poate sa se vada ? Nu!"

Numai orgoliul învechit, lipsit de framântarea sufleteasca, nu înmoaie inima Domnului spre iertare. Înaintea Cerului cel mai mare pacat este acela de a nu-si marturisi pacatele. Sfântul Ioan aminteste în acest sens gresala lui Cain, ucigatorul de frate, care desi demascat de Dumnezeu pentru teribila sa greseala a negat crima sa si razbunarea divina s-a îndreptat asupra lui.

Sfântul Ioan recunoaste ca un fin psiholog ca împotriva pocaintei lucreaza în chip deosebit de activ vrajmasul diavol. "Diavolul nu-l lasa pe pacatos sa se rusineze când face pacatul, ci-l împinge sa-l savârseasca în vazul lumii. Stie doar diavolul ca daca el s-ar rusina, ar fugi de pacat ; dar îl face sa se rusineze când se pocaieste ; stie satana ca daca se rusineaza sa-si spuna pacatul, nu se mai pocaieste. Doua rele îi face diavolul : îl atrage spre pacat si îl îndeparteaza de pocainta" . . . „Satana stiind ca pacatul e însotit de rusine, care e în stare sa îndeparteze pe pacatos de pacat, iar pocainta e însotita de îndraznire, care e în stare sa atraga pe cel care se pocaieste, a schimbat rânduiala si a dat pocaintei rusine, iar pacatului îndraznire".

Pocainta este asemanata de Sfântul Ioan cu alifia vindecatoare pentru rana sufletului. Pacatul este rana, pocainta este leac. . . Pacatul aduce rusine, pocainta îndrazneala, în pocainta omul gaseste îndraznire catre Dumnezeu, libertate din robie a celui rau si viclean, curatire de pacate si usurare a constiintei.

Exemple de pocainta sunt nenumarate, unul însa îl remarca Sfântul Ioan mai puternic: acela al tâlharului de pe cruce care a ajuns drept în urma marturisirii. Stapânul atât de bine sterge pacatele ca nu mai ramâne nici-o urma de pacat, nici nu îngaduie sa ramâna vreun semn, ci odata cu sanatatea daruieste si frumusetea, odata cu izbavirea de pedeapsa da si dreptate si face pe cel ce pacatuise asemenea cu unul care n-a pacatuit.

"Pocainta fara dragoste, spune Sfântul Ioan este ineficienta, si e moarta… Iata în fata voastra saracii, captivii, batutii de soarta care ratacesc fara adapost ; ei gem fie suferinta, plâng de durere, sunt disperati de necazuri … Ce mijloc mai simplu si mai usor de a cumpara iertarea : o bucata de pâine, o haina, un pahar cu apa rece ? Pentru ca este atât de putin noi putem atât de usor s-o obtinem ; sa nu ratam o atât de frumoasa ocazie ; sa o cumparam, sa câstigam cerul".

A îmbraca pe sarac este a-L îmbraca pe Hristos. "Nu puneti în fata ochilor vostri saracia voastra, ci dati dupa putere. Atât cat veti da, atâti avocati vor fi gata înaintea lui Dumnezeu când veti veni înaintea tribunalului Sau de judecata. Hristos Însusi se va prezenta înaintea îngerilor Sai zicând : Iata acest om care pe pamânt ne-a umplut de bunatati".

Izvorul cuvântului dumnezeiesc a lui Ioan era în viata sa sfânta, în devotamentul sau care facea din viata sa întreaga, o jertfa placuta lui Dumnezeu si în interesul poporului.

Hrisostom era un sfânt, cu darul cuvântului si unea în el cuvântul cu fapta personala. El scotea din sufletul sau plin de dumnezeire, valuri de învataturi, de dragoste sfânta care vindecau pâna si cel mai împietrite inimi ale pacatosilor, în cuvintele sale orice om îsi racorea sufletul ars de pacate si pârjolit de sagetile înflacarate si otravite ale viclenilor diavoli.

Nadajduind ca si aceasta stradanie, care formeaza cuprinsul volumului sase din Colectia "Vita Teologica et monastica" si trei din Sfântul Ioan Gura de Aur, va fi de mult folos parintilor preoti si credinciosilor crestini, aducându-le bogat spor în viata sufleteasca, multumim lui Dumnezeu pentru ajutorul dat în scoaterea la lumina a acestei carti.

IRINEU SLATINEANUL

DRAGOSTEA CEA FIREASCA A PARINTILOR CATRE FII NU ESTE DE NELUAT ÎN SEAMA

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvantari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

C U V Â N T

CHIAR SI ÎN PRAZNICUL A CINCIZECI DE ZILE TREBUIE SA NE ADUCEM TOTDEAUNA AMINTE DE POST.

PENTRU PURTAREA DE GRIJA A LUI DUMNEZEU, SI CUM CA DRAGOSTEA CEA FIREASCA A PARINTILOR CATRE FII NU ESTE DE NELUAT ÎN SEAMA, SI CA NU NUMAI TATILOR, CI SI MAMELOR LI S-AU PORUNCIT SA PUNA ÎN RANDUIALA OBICEIURILE COPIILOR.

SI LA SFÂRSIT DESPRE ANA

Daca un strain va veni la noi si-l vom primi cu dragoste câteva zile, îl vom împartasi de vorba si de masa, apoi va pleca. A doua zi dupa ducerea lui, punându-se iarasi masa, îndata ne aducem aminte de acela, de vorba si cuvintele lui si cu multa dragoste ne gândim la el. Asa sa facem si la post.

A venit la noi si a petrecut cu noi patruzeci de zile, l-am primit cu dragoste si apoi l-am petrecut. Si fiindca vrem sa va punem înainte masa duhovniceasca, sa ne aducem aminte de el si de toate bunatatile ce ni s-au dat prin el, caci nu numai când este el de fata, ci si pomenirea lui poate sa ne foloseasca foarte mult. Si precum cei pe care îi iubim ne umplu de multa bucurie nu numai când sunt de fata, ci si când lipsesc si ne aducem aminte de ei, asa si zilele postului, adunarile si petrecerile cele obstesti la Biserica si toate celelalte bunatati care le-am dobândit de la el ne veselesc.

Iar aceasta vi le zic nu silindu-va sa postiti, ci indemnându-va sa nu va desfatati, nici sa fiti ca cei mai multi dintre oameni, daca este bine sa-i numesc oameni pe cei ce se afla în atâta împutinare de suflet, care ca si cum s-ar fi slobozit din legaturi si ar fi scapat din vreo temnita cumplita, zic uni catre altii: Bine ca am trecut noianul cel cumplit al postului. Iar altii care sunt mai slabi decât acestia se tem si de cele patruzeci de zile ce vor sa fie, si se dau la desfatare, la desfrânare si la betie. Ca de ne-am fi deprins sa traim în celelalte zile cu cinste si în blândete, chiar de ar fi trecut postul l-am fi dorit si când venea l-am fi primit cu multa bucurie. Ce lucru bun nu ne pricinuieste noua postul ?

Toate sunt pline de liniste si de alinare. Iar casele s-au usurat de zgomote, alergaturi si de toata tulburarea. Dar mai înainte do case, mintea celor ce postesc se îndulceste de aceasta liniste, iar toata cetatea urmeaza bunei rânduieli cei din minte si din case. Caci seara nu mai auzi pe nimeni cântând, nici ziua ne cineva îmbatându-se si facând tulburare. Nu auzi strigate, nici certuri, ci pretutindeni vezi multa liniste.

Dar acum nu este asa. Ci îndata de dimineata se aud strigari si zgomote; vezi multime de bucatari alergând si multime de fum în case si în târguri. Fiindca patimile ard înauntrul nostru, iar flacara poftelor celor necuvioase se ridica în sus din pricina desfatarii. De aceea sa cautam postul si dupa ce a trecut, caci acela potoleste toate patimile. Si desi am lasat ostenelile lui, totusi sa nu încetam dorirea lui, nici sa stingem pomenirea lui. Si dupa ce vei prânzi si vei dormi, de voi merge în târg, si vei vedea ca ziua se pleaca catre seara, intra în aceasta Biserica si-ti adu aminte de

vremea postului în care Biserica era plina de multime, care asculta cu minte treaza, cu osârdie si cu multa dulceata cuvântul nostru.

Cugetând la toate acestea, adu-ti aminte de acele zile dorite. Iar când vei pune masa, atinge-te de bucate cu pomenirea aceasta si niciodata nu vei aluneca la betie. Si precum cel ce are o femeie cinstita, înteleapta si curata este foarte aprins de dragostea ei, si nu îndrazneste sa îndrageasca vreo desfrânata, nici când aceea lipseste, caci dorinta pentru cea legiuita a apucat mai înainte si a stapânit mintea lui, nelasând sa intre alta îndrug)re, tat asa se face si cu postul si cu betia.

Deci de ne vom aduce aminte de cea sloboda si curata, pe aceasta desfrânata de obste si maica a toata ceara, adica betia, o vom departa cu multa lesnire, fiindca dorinta postului departeaza nerusinarea. De aceea va rog sa aveti în minte toate de care v-am spus. Si ca sa va ajut si eu putin la aceasta aducere aminte, cuvântul pe care atunci ma pregateam sa-l pornesc ma voi ispiti acum sa-l aduc de fata, ca prin aducerea aminte de învatatura sa ni se faca si aducere aminte de vremea aceea.

Voi poate ati uitat, dupa ce v-am vorbit multe cuvinte. Dupa ce Parintele nostru a venit din calatoria aceea îndelungata, de nevoie era sa spunem toate cele ce s-au întâmplat acolo. Apoi am vorbit cu elinii, care, din pricina acelei întâmplari, sa se faca mai buni si venind singuri la noi de la înselaciunea elineasca, sa-i înradacinam cu statornicie si sa-i învatam de la ce fel de întuneric s-au izbavit si de la ce fel de lumina a adevarului au alergat. Dupa aceea multe zile ne-am îndulcit de praznicul mucenicilor, si era cu necuviinta ca, dupa ce am petrecut la mormintele mucenicilor, sa ne ducem lipsiti de laudele cele cuviincioase lor.

Dupa aceste laude a urmat sfatuirea cea pentru juraminte. Caci dupa ce am vazut ca tot poporul de la tara a venit în cetate, am voit sa le dam aceste merinde si asa sa-i trimitem la ale lor.

Voua nu va este cu putinta sa va aduceti aminte cu lesnire de întrebarea ce am pus-o noi atunci catre elini, dar mie, celui ce ma zabovesc totdeauna în acestea, cu lesnire îmi este. Deci spunându-va putin din cele ce s-au grait atunci, usor va voi putea aduce aminte de pricina cuvântului.

Care a fost pricina? Întrebam si cautam atunci cum Dumnezeu din început purta grija de neamul nostru si cum ne învata cele de folos, când nu era nici scrisul, nici nu se daduse legi scrise. Si aratam ca prin privirea zidirii ne-a povatuit la cunostinta cea dumnezeiasca, când apucându-va pe voi nu de mâna, ci de minte, v-am plimbat prin toata zidirea, v-am aratat cerul si pamântul, marea si lacurile, izvoarele, râurile si marile cele nesfârsite, livezile, gradinile si tarinile, pomii încarcati de roade si vârfurile muntilor acoperite cu paduri.

Când am vorbit despre seminte, ierburi si flori, despre pomii cei roditori si neroditori; despre dobitoacele cele salbatice si domestice; despre cele din apa si do pe uscat si despre cele ce traiesc si în apa si pe uscat; despre cele ce taie aerul si despre cele ce se târasc pe jos, precum si despre stihiile lumii. Si la fiecare ne uimeam cu totii, fiindca mintea noastra nu putea sa înteleaga bogatia cea nemarginita si nu putea cuprinde pe toate caci: “Cât s-au marit lucrurile Tale, Doamne, toate intru întelepciune le-ai facut” (Ps. 103, 25). Si ne minunam nu

numai pentru multimea fapturilor facute de întelepciunea lui Dumnezeu, ci si pentru maretia si frumusetea lor.

Ca pentru întelepciunea Sa sa fie laudat, iar prin celelalte sa traga pe oameni sa-I slujeasca si sa I se închine, caci vazând lipsa în maretia si frumusetea fapturilor, sa nu se închine lor în locul Celui ce le-a facut. Neputinta celor create pot îndrepta o înselare ca aceasta. Si mai aratam ca toata zidirea este stricacioasa si ca se va schimba, dobândind mai multa slava; apoi când si din care pricina s-a facut stricacioasa. Si acestea toate le filozofam atunci catre voi si aratam din acestea puterea lui Dumnezeu, care a creat atâta frumusete în corpuri stricacioase, în cer, în soare, în stele. Si cu adevarat este a ne minuna, cum trecând atâtia ani, n-au patimit nimic, precum patimesc trupurile noastre, nefacându-se mai slabe de batrânete, nici molesindu-se de vreo boala sau neputinta.

Ci îsi pastreaza puterea si frumusetea lor, pe care a pus-o Dumnezeu din început în ele, caci nici lumina soarelui nu s-a împutinat, nici stralucirea stelelor n-a slabit, nici frumusetea cerului nu s-a întunecat, nici hotarele marii nu s-au mutat, nici puterea pamântului care face sa creasca roadele cele de peste an nu s-a cheltuit. Iar cum ca acestea sunt stricacioase am aratat si din dumnezeiestile Scripturi si din natura lucrurilor. Si cum ca sunt frumoase si stralucite o marturiseste în toate zilele admiratia celor ce le privesc, admiratie de care este vrednic Dumnezeu, care le-a facut astfel dintru început.

Si fiindca atunci când ziceam acestea unii dintre voi s-au împotrivit, zicând ca omul este mai necinstit decât toate cele ce se vad. Pentru ca cerul, pamântul, soarele si stelele au tinut atâta timp, pe când omul dupa saptezeci de ani se risipeste si piere. Mai întâi vom raspunde ca nu omul întreg se risipeste, ca stricaciune se face numai partea inferioara, iar sufletul ramâne totdeauna nemuritor, nesuferind nici o schimbare, în al doilea rând prin aceasta nu suntem necinstiti, ci mai mult ne cinstim, caci pe dreptate suferim boli si batrânete, nu fara pricina si fara folos. Pe dreptate pentru ca am cazut la pamânt, iar spre folos ca sa îndreptam trufia ce s-a nascut în noi din trândavie, prin slabiciune si prin boli.

Deci nu necinstindu-ne a îngaduit Dumnezeu sa se faca aceasta. Caci de ne-ar fi necinstit n-ar fi lasat ca sufletul nostru sa fie nemuritor. Si ne-a facut trupul nostru asa nu pentru ca El este neputincios, ca de ar fi asa nu ar fi putut sa faca cerul, stelele si pamântul, ci ca sa ne faca mai buni, mai întelepti si mai supusi Lui. Cerul nu l-a facut sa îmbatrâneasca sau sa fie cuprins de boli, caci cel ce este lipsit de vointa libera nu poate nici pacatui, nici face fapte bune si de aceea nu are nici trebuinta de îndreptare. Iar noua celor ce suntem cinstiti cu suflet si cu grai ni s-a pus frâu si smerenie, prin patimi si boli, pentru a vindeca pacatul trufiei în care a cazut omul cel dintâi.

Si daca cerul ar fi fost facut sa îmbatrâneasca, ca si trupuri le noastre, multi ar fi învinuit cu îndrazneala pe Ziditorul, ca nu a putut sa faca un corp care sa tina multi ani. Dar acum li s-a ridicat aceasta pricina de învinuire, fiindca lucrurile Lui dureaza atâta vreme.

Pe lânga toate acestea trupurile noastre nu s-au facut1 numai pentru veacul acesta, ci vor învia cu mai multa slava, vor fi mai stralucite decât cerul, soarele si toate celelalte se vor muta la cele de sus.

Deci, o latura a cunoasterii lui Dumnezeu este prin zidire, iar cealalta este sadita în noi, despre care am vorbit atunci pe larg prin multe cuvinte, aratând ca în firea noastra este sadita cunostinta celor bune si a celor rele. Dintru început am avut acesti doi învatatori, zidirea si constiinta, care fara de glas, prin tacere au învatat pe oameni. Zidirea uimind prin vedere pe cel ce priveste, îl trimite pe om la contemplarea Ziditorului ei, iar constiinta, arata pe toate cele ce se cuvin de facut. Puterea si hotarârea judecatii se vad prin însusirile fetei.

Atunci când lucreaza înauntru si pâraste si prihaneste pacatul, înfatisarea fetii se tulbura si o umple de multa mâhnire. Iar când savârsim vreun lucru din cele de rusine, ne îngalbenim si ne speriem, caci ne mustra glasul constiintei pe care nu-l auzim, dar îl întelegem prin supararea fetii.

Pe lânga acesti doi învatatori, mai este si un al treilea adaugat de purtarea de grija a lui Dumnezeu, care nu fara de glas, ca ceilalti de mai înainte, ci cu cuvânt, cu sfatuire si cu învatatura ne pune în rânduiala mintea noastra. Si care este acesta ?

Dumnezeu a facut ca sa fim iubiti de parintii nostri care ne-au nascut, si sa-i avem învatatori ai faptei bune. Si nu i s-a dat tatalui numai a semana, ci a si învata, iar mamei nu numai a naste, ci si a hrani si a creste bine. Si cum ca este adevarat ca nu firea, ci fapta buna face pe parinti, însusi nascatorii vor marturisi împreuna cu noi. Ca ei de multe ori pe fiii lor, când îi vad ca s-au abatut la rautate, îi taie de la ei departându-i de la mostenire facându-si altii fii, care, de multe ori, nici o legatura de rudenie nu au cu ei.

Oare ce poate fi mai de mirare decât aceasta, când pe cei ce i-au nascut îi leapada, iar pe cei straini, îi fac fii adoptivi. Acestea nu le-am zis fara ele rost, ci ca sa cunosti ca voia libera este mai puternica decât firea. Si aceasta a fost un lucru al purtarii de grija a lui Dumnezeu, ca sa nu îngaduie ca fiii sa fie lipsiti de dragostea cea fireasca, nici sa se îngaduie toate din pricina ei.

Caci, daca parintii n-ar fi iubit pe fii lor din fire, ci numai din obiceiurile si faptele lor, ai fi vazut pe multi înstrainati de la casa parinteasca defaimându-se, iar neamul nostru destramându-se. Iar daca totul ar fi fost lasat la gura firii, nu numai atunci când fiii ar fi cinstit pe parinti, ci si atunci când i-ar fi ocarât si necinstit si alte rele ar fi patimit de la ei, neamul nostru ar fi alunecat la cea mai de pe urma rautate.

Caci, daca copiii nu vor îndrazni asupra parintilor lor, fiindca au vazut pe multi ce s-au facut rai ei ar fi fost izgoniti si din casa si din avutia parinteasca, vor fi atenti la dragostea lor. Si de nu ar fi îngaduit Dumnezeu parintilor sa pedepseasca pe copiii lor, sau sa-i lepede daca vor deveni rai, la ce fel de rautate nu s-ar fi ajuns ?

De aceea Dumnezeu a încredintat dragostea parintilor si la fire si la obiceiurile copiilor, ca de vor gresi cu masura sa-i ierte, fiindca firea îi îndeamna la aceasta, iar de se vor face rai si vor boli nevindecat, dragostea lor sa nu dea frâu liber rautatii acelora, daca va birui firea si vor voi sa se tina de copii cu toate ca sunt rai. Câta purtare de grija nu este aici ? Ca s-a poruncit sl a iubi. dar si a pune masura dragostei si iarasi a hotara rasplatire pentru buna crestere -a copiilor.

Si cum ca este rânduita rasplatire pentru cresterea copiilor nu numai barbatilor, ci si femeilor, asculta cum vorbeste Scriptura în multe locuri, nevorbind mai putin catre femei decât catre

barbati. Pavel dupa ce a zis: “Femeia amagita fiind, s-a facut calcatoare de porunca. Dar se va mântui prin nastere de fii” (I Tim. 2, 14). Te mâhnesti, zice, pentru ca femeia cea dintâi te-a bagat în chinuri si în dureri si întru îndelungata purtare în pântece ?

Dar nu te necaji, ca vei fi suparata de chinuri si de dureri, ca pe cât te vei chinui pe atât te vei folosi, de vei voi, de la cresterea copiilor. Copiii, de vor dobândi o educatie cuviincioasa, sârguindu-se la fapta buna si îmbunatatita, ti se vor face pricina de mântuire, si pe lânga ispravile tale vei lua multa rasplata pentru osârdia si purtarea ta de grija catre ei. Si ca sa cunosti ca nu nasterea, o face pe mama nici pentru aceasta nu este rânduita plata, auzi ce spune în alt loc Pavel despre vaduve: “Daca si-a crescut copiii” (I Tim. 5, 10).

Nu a zis „de a nascut fii”, ci “daca si-a crescut”. Caci aceea este a firii, iar aceasta este a voii libere. Si acest lucru îi arata si aici, dupa ce zice: “Dar se va mântui prin nastere de fii, apoi adauga: “Daca staruieste cu deplina întelepciune, în credinta, în iubire si în sfintenie”, aratând prin aceasta ca nu nasterea de fii aduce plata, ci buna crestere. Ca si cum ar zice: Atunci vei lua plata multa, daca copiii pe care i-ai nascut vor petrece întru credinta, în dragoste si în sfintenie. De-i vei aduce la acestea, de-i vei îndemna, de-i vei învata, de-i vei sfatui, pentru aceasta purtare de grija vei lua multa rasplata de la Dumnezeu.

Deci femeile sa nu socoteasca ca a purta grija de fiii lor este un lucru strain pentru ele, caci n-a deosebit neamul nostru, nici a zis simplu “de si-a crescut fiii”, ci de vor petrece în credinta, în dragoste si în sfintenie. De aceea trebuie sa purtam grija pentru amândoua felurile de copii, dar mai ales femeile, caci ele stau mai mult acasa. Pe barbati de multe ori îi trag de acasa grijile si calatoriile în strainatate, dar femeia fiind libera de aceasta grija, mai cu lesnire poate sa poarte grija de cei nascuti, având rnai multa vreme. Asa faceau si femeile cele de demult.

A purta grija de copii si a-i îndemna la o viata morala este de datoria nu numai a barbatilor, ci si a femeilor. Si cum ca acest lucru este adevarat, va voi povesti o istorie veche.

A fost la evrei o oarecare femeie Ana. Aceasta femeie a bolit multa vreme de sterpiciune, dar lucrul cel mai cumplit era ca rivala ei era mama a multi copii, lucru care, fireste, este de nesuferit femeilor, iar când exista si rivala care are copii, suferinta se face mult mai cumplita. Si-si cunostea mai cu dinadinsul ticalosia vazând buna sporire a celeilalte, asa cum cei ce traiesc în mare saracie, se chinuiesc mai mult atunci când se gândesc la coi bogati. Si nu numai acesta era lucrul cel mai greu ca nu avea copii, iar cealalta avea, ci pentru ca cealalta era pizmareata, si nu numai atât, ci o si întarâta si o defaima.

Ana vazând toate acestea rabda si “nu i-a dat Domnul prunc dupa necazul ei si dupa scârba sufletului sauu (I Imp. 1, 6). Ce înseamna udupa necazul eiu ? Nu înseamna oprirea nasterii de fii pentru ca Dumnezeu o vedea ca sufera cu multumire aceasta ticalosie. Faptul ca nu i-a potolit tristetea desi a vazut-o ca se necajeste si se mâhneste, i-a iconomisit ceva mult mai mare. Iar pe acestea sa nu le auzim numai în treacat, ci de aici sa învatam o mare filozofie.

Caci, când vom cadea în vreun râu, patimind durere si tânguire, cu toate ca raul ni se va parea de nesuferit, sa nu ne tulburam, nici sa ne mâhnim, ci sa asteptam cele ce va hotarî Dumnezeu. EL stie foarte bine când trebuie sa dezlege ceea ce ne pricinuieste întristare. Lucru care s-a întâmplat

si la aceasta femeie. Caci Dumnezeu a închis pântecele ei, nu urând-o, nici întorcându-se dinspre ea, ci ca sa ne deschida noua usile întelepciunii femeii, sa vedem bogatia credintei ei si sa cunoastem ca acest lucru o facea mai stralucita.

Dar asculta cele ce urmeaza: "se facea în tot anul, de multa vreme, când se suia la casa Domnului, si se mâhnea si plângea si nu mânca" (I Im p. 1, 7).

Mare este mâhnirea, îndelungata este întristarea, nu doua sau trei zile, nici douazeci sau o suta, nici o mie sau de doua ori pe atâta, ci multi ani se întrista si se mâhnea, caci aceasta înseamna nde multa vreme". Dar însa nu s-a necajit. Filosofia ei a biruit lungimea filosofiei, ocarile si imputarile pizmatoarei; ea se ruga si certa deseori. Iar lucrul cel mai mare decât toate si care arata mai ales dragostea ei catre Dumnezeu, era ca nu poftea numai sa dobândeasca un copil, ci, dobândindu-l, dorea sa-l afieroseasa lui Dumnezeu si sa-l aduca Lui ca pârga a pântecelui ei. Iar pentru aceasta buna fagaduinta sa-si ia plata.

Dar de unde se arata aceasta? Din cele ce urmeaza. Stiti cu totii ca cel mai nesuferit lucru pentru femei este sterpiciunea. Multi dintre barbati sunt atât de fara socoteala când învinuiesc pe femei ca nu nasc. Ei nu-si dau seama ca nasterea e de sus si are începutul prin purtarea de grija a lui Dumnezeu. Prin urmare nici firea femeii, nici împreunarea nu sunt îndestulatoare spre aceasta. Si cu toate ca ei stiu ca le învinuiesc pe nedrept, de multe ori le cearta si se întorc de la ele si nu le mai îndragesc.

Sa vedem daca si la femeia aceasta s-a întâmplat acest lucru? De o vei vedea ca este defaimata, necinstita, ocarâta, fara îndrazneala catre barbat si nici dobândind toata dragostea de la el, atunci vei putea socoti cât de mult dorea copilul ca sa aiba îndrazneala si libertate si sa fie mai draga barbatului ei. Iar de vei afla ceva cu totul dimpotriva, cum ca era cu mult mai iubita decât cea care avea copii si se îndulcea de mai multa dragoste, aratat este ca nu pentru ceva omenesc dorea copilul, ci pentru pricina ce s-a zis. Dar de unde este aratat aceasta? Asculta pe scriitorul sfânt ce vorbeste. Caci ceea ce a zis, nu a zis-o fara rost, ci ca sa cunosti fapta cea buna a femeii.

Deci ce zice aceasta ? "Pe Ana o iubea Elcana mai mult decât pe Penina" (I Împ. 1, 5). Apoi dupa ce a vazut-o ca nu manânca, ci plânge, îi zice: "Ce-ti este tie ? Pentru ce plângi ? Si pentru ce nu manânci ? Si pentru ce se necajeste inima ta ? Oare nu sunt eu mai bun tie decât zece fii?" (I Imp. 1, 8). Vezi cum se tinea de ea pentru ca suferea atât de mult. Nu pentru ca nu avea copii, ci pentru ca o vedea scârbita si cuprinsa de mâhnire. Dar n-a convins-o sa se departeze de mâhnire, deoarece nu pentru el cerea copilul, ci ca sa-si dea rodul ei lui Dumnezeu.

"Si s-a sculat Anna dupa ce au mâncat ei în Silo, si dupa ce au baut, si au stat înaintea Domnului" (I Imp. 1,9). Nu simplu s-a zis aici "dupa ce au mâncat si au baut", ci ca sa vezi ca vremea de dupa prânz, pe care altii o dau odihnei si relaxarii, ea o facea vreme de rugaciune si de lacrimi, priveghind ca o vigilenta ce era.

"Si a statut înaintea Domnului; iar Eli preotul sedea pe scaun în pragurile Bisericii Domnului". Nici aici nu s-a zis iara ca: "Eli preotul sedea pe scaun în pragurile Bisericii Domnului", ci ca sa se arate fierbinteala credintei femeii. Se întâmpla câteodata ca o femeie vaduva, fara de nici o aparare si patimind multe nedreptati voieste sa vorbeasca cu împaratul. Dar când iese împaratul,

înaintea lui merg purtatorii de sulite, purtatorii de paveze, calaretii si multi alti slujitori, dar ea nu se înspaimânta de ei, fiindca o sileste nevoia, nici are trebuinta de ajutorul lor, ci trecând printre ei, vorbeste cu multa îndrazneala cu împaratul, jeluindu-si necazul ei. La fel si femeia aceasta nu s-a rosit, nici s-a rusinat de preot, ci se apropie cu multa îndrazneala de împaratul. Si întarindu-se de dorinta si suindu-si mintea la cer, vorbea cu toata fierbinteala cu Dumnezeu, ca si cum L-ar fi vazut. Si ce zice ?

Dar nu zice nimic la început, ci plânge si varsa izvoare de lacrimi fierbinti. Si precum când ploile se revarsa si pamântul cel tare se uda si se înmoaie, fiind bun spre cresterea roadelor, asa s-a întâmplat si cu femeia aceasta. Caci înmuindu-se pântecele ei de lacrimi ca de niste ploi si înfierbântându-se din pricina durerii, a început sa se porneasca spre nasterea de fii. Dar sa auzim însasi cuvintele rugaciunii ei. “Si a plâns. Si s-a fagaduit Domnului, zicând: Adonai, Doamne, Eloi, Savaot”. Cuvinte înfricosate si cutremuratoare. Si bine a facut talmacitorul de nu le-a prefacut în limba noastra, caci nici n-au putut cu toata bunavointa lor sa le traduca în limba elineasca.

Iar femeia nu L-a chemat cu un nume, ci cu mai multe potrivite Lui, aratând dorinta ei catre El si dragostea ei cea fierbinte. Si precum cei ce scriu jalbe la împarat i se adreseaza nu numai cu un nume, ci cu mai multe, numindu-l purtator de biruinta, august, singur stapânitor si multe altele, pe care le pune la început dupa care fac rugamintea; asa si aceasta femeie aducându-si rugaciunea sa lui Dumnezeu, pune înaintea rugaciunii mai multe nume, aratându-si dragostea ei, precum am zis, si cinstea catre Cel Caruia se roaga.

Si pentru ca durerea a învatat-o aceasta rugaciune si fiindca a scris-o cu multa pricepere, a fost ascultata degrab. Caci asa sunt rugaciunile cele ce se fac din durerea sufletului, în loc de hârtie îsi avea mintea, în loc de condei, limba, iar lacrimile în loc de cerneala. De aceea s-a pastrat aceasta rugaciune pâna în ziua de astazi. Cu adevarat ramân nesterse cuvintele rugaciunii de se vor scrie cu astfel de cerneala.

Începutul rugaciunii l-am vazut, dar sa vedem si cele ce urmeaza: “De vei vrea sa cauti spre smerenia roabei tale”. Înca n-a primit nimic, dar începutul rugaciunii arata fagaduinta. Rasplateste lui Dumnezeu ceea ce înca nu are în mâini. Asa fierbea si se chinuia mai mult spre fagaduinta, decât spre ridicarea sterpiciunii. Si pentru cea dintâi s-a rugat adica sa aiba copil. “De vei vrea sa cauti spre smerenia roabei Tale”. Doua îndreptatiri am ca sa ma miluiesti, robia si nevoia. “Si de vei da roabei Tale samânta barbateasca, îl voi da în dar înaintea Ta”. Ce înseamna “în dar înaintea Ta ?”.

Daruire cu totul, rob desavârsit. Nu mai doresc nici o stapânire asupra lui, numai atâta voiesc, ca sa ma fac maica, ca sa ia copilul început de la mine. Cugeta la evlavia femeii. N-a zis : Daca îmi vei da trei, doi îti voi da Tie, nici de-mi vei da doi, unul Ti-L voi da Tie, ci daca-mi vei da unul, Tie Ti-L voi afierosi cu totul.

“Si vin si bautura ametitoare nu va beau. Înca nu a luat copilul, îl si tocmeste prooroc. Si pentru cresterea lui vorbeste si face tocmele cu Dumnezeu.

O, îndrazneala a femeii! Caci atunci neputând sa dea, fiindca înca nu luase, da pretul de la cele ce vor sa fie. Si precum multi din plugari care traiesc în cea mai crunta saracie, neavând bani ca sa-si cumpere vreun vitel sau oaie, le iau pe acestea de la stapânii lor cu tocmeala, fagaduindu-se sa plateasca pretul din roadele cele ce vor sa fie, asa si aceasta, cu toate ca a facut mult mai mult, deci nu a luat pe fiul ei de la Dumnezeu tocmindu-se sa dea jumatate ca aceia, ci ca sa-l dea întreg si sa se foloseasca de cresterea lui. Caci a socotit ca destula rasplatire este osteneala preotului lui Dumnezeu cu cresterea copilului.

“Si vin si bautura betiva nu va bea”. Nu a cugetat la bautura de apa. Sau de va cadea în alta boala ? Sau de va muri, patimind de boala cumplita ? Ci punându-si în minte ca Cel ce l-a dat va putea purta grija de sanatatea lui, din scutece l-a suit pe el la sfintenie, punând toate în grija lui Dumnezeu, si mai înainte de chinurile nasterii se sfintea având prooroc, purtând preot si tinând dar însufletit.

Pentru aceasta a lasat Dumnezeu sa se necajeasca dându-i târziu darul, ca prin rabdarea ei s-o faca mai stralucita si sa arate tuturor credinta si întelepciunea ei. Ca stând ea la rugaciune, nu a pomenit de cea care o pizmuia, nu a spus de ocarile ei, nu a aratat hulele ei si nici a zis: Razbuna-ma de femeia nedreapta si rea, lucru pe care îl fac multe femei. Ci, nepomenind nimic din acelea, se ruga numai pentru cele ce o folosea pe ea.

Fa si tu la fel, o omule, si când vei vedea pe vreun vrajmas care te-a scârbit, sa nu scoti nici un cuvânt rau catre el, nici sa-l blestemi pentru ca te uraste. Ci intrând înauntru si plecându-ti genunchii, roaga-te cu lacrimi lui Dumnezeu ca sa-ti risipeasca mâhnirea si întristarea ta. Lucru pe care si aceasta l-a facut. Dar cum? Va voi spune. Fiindca a ocârt-o, a necajit-o si i-a facut durerea mai mare, dar din durere rugaciunea s-a facut mai cu luare aminte; rugaciunea a tras pe Dumnezeu si L-a facut sa se plece. Si asa s-a nascut Samuil.

De aceea de ne vom trezvi, nu numai ca vrajmasii nostri nu vor putea sa ne vatame cu nimic, ci dimpotriva ura lor ne va folosi foarte mult, facându-ne la toate mai osârduitori, numai daca, din întristarea ce ni se pricinuieste, ne vom îndemna la rugaciuni, iar nu la ocari si la hule.

Iar dupa ce a nascut copilul, l-a numit Samuil, adica “va auzi pe Dumnezeu”. Si fiindca a fost auzita si l-a luat prin rugaciune, iar nu de la fire, pomenirea acestei lucrari a pus-o în numele copilului, ca pe un stâlp de arama. Si n-a zis: Sa-l numim cu numele tatalui sau, sau al unchiului, sau al mosului, sau al stramosului, ci zice: Cel ce l-a dat sa Se cinsteasca si prin numele copilului.

Acesteia râvniti si va asemanati, o femeilor; acesteia sa urmam, o barbatilor si sa aratam multa purtare de grija fata de copii. Sa-i crestem în înfrânare si curatie, întru nimic nu trebuie sa purtam mai multa grija de cei tineri, ci mai degraba trebuie sa ne ocupam de înfrânarea si curatia lor, fiindca patima potrivnica acestora le întineaza vârsta cea frageda. Si ceea ce facem cu lumânarile, sa facem si cu copiii. Când slujnica aprinde lumânarea îi poruncim sa nu umble cu ea acolo unde sunt paie, fân, sau altceva de acest fel, ca nu cumva din întâmplare sa cada vreo scânteie si aprinzând materia aceea, sa arda toata casa.

Aceasta purtare de grija s-o avem si fata de copii si sa nu ducem vederile lor acolo unde sunt slujnice înversunate, unde sunt fete desfrânate, unde sunt roabe neastâmparate.

Si de vom avea slujitoare de acest fel, sau vecina, sau oricare alta, sa poruncim si sa rânduim ca nici sa se arate, nici sa vorbeasca cu tinerii, ca nu cazând de acolo vreo scânteie, sa aprinda tot sufletul copilului si sa se faca primejdia de nesuferit.

Si nu numai de vederi, ci si de auziri desfrânate sa-i departam pe ei, ca sa nu li se strice sufletul prin acestea.

Nici la teatre sau la cluburi sa-i ducem, nici la ospete si la betii, ci sa pazim pe tinerii nostri mai mult decât pe fecioarele ce petrec în camarile lor. Nimic nu împodobeste mai frumos vârsta aceea, precum cununa înfrânarii si a curatiei, ca sa intre el în casatorie curat de toate întinaciunea.

Astfel si femeile lor le vor fi mai dragi, când sufletul lor nu a fost deprins de mai înainte cu desfrânarea. Nici se va strica acel suflet când tânarul va sti numai pe femeia cu care s-a unit în casatorie. Si când vor merge tinerii la casatorie astfel, iubirea lor va fi mai curata si îndragirea mai fierbinte.

Iar casatoriile ce se fac acum, nu sunt casatorii, ci negustorie de bani si cârciumarie. Caci când tânarul mai înainte de casatorie estre stricat, iar dupa casatorie cauta la alta femeie, ce folos este de casatorie, spune-mi ? Cu adevarat mai mare este pedeapsa si pacatul neiertat când are femeie, dar se duce la desfrânare si se umple de rusinea preadesfrânarii. Caci de se va împreuna cineva cu alta femeie, chiar daca o desfrânata, preadesfrânare, se numeste pacatul. Si se fac acestea, dupa casatorie, pentru ca mai înainte de casatorie nu s-au deprins sa petreaca în înfrânare si în curatie.

De aici vrajbe, ocari, stricari de case si certuri în toate zilele. Din pricina aceasta dragostea cea catre femeie se slabeste si se stinge, fiind slabanogite de petrecerea în casele de desfrânare. Iar de se va învata sa petreaca în înfrânare si în curatie, mai iubita decât toate va socoti pe femeia sa, o va privi cu multa dragoste si va pazi tare legatura cu ea. Si fiind pace si unire, toate bunatatile vor intra în casa aceea.

Deci ca si cele de aici sa le iconomisim bine si împreuna cu acestea sa dobândim si împaratim cerurile, sa purtam grija de noi însine si de copii, ca nu fiind îmbracati cu haine întinate sa intram la nunta cea duhovniceasca, ci cu multa îndrazneala sa dobândim acolo cinstea ce se daruieste celor vrednici, pe care fie sa o dobândim noi toti cu darul si cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Caruia împreuna cu Tatal si cu Duhul Sfânt, se cuvine slava, cinstea si stapânirea, acum si pururea si în vecii vecilor. Amin.

DESPRE CINSTEA DATORATA PREOTILOR

Din “Dascalul pocaintei - Omilii si cuvantari”

Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT

DESPRE CREDINTA ANNEI, DESPRE ÎNTELEPCIUNEA SI BLÂNDETEA EI ; SI DESPRE CINSTEA DATORATA PREOTILOR.

TREBUIE SA NE RUGAM ATUNCI CÂND ÎNCEPEM A PRÂNZI SI DUPA CE TERMINAM.

Nimic nu este asemenea rugaciunii, o iubitilor ; nimic nu este mai puternic decât credinta. Pe amândoua ni le-a aratat Anna mai înainte. Caci apropiindu-se de Dumnezeu cu aceste daruri, a savârsit toate câte a voit ; a îndreptat firea slabita de pacat, a deschis pântece sterp, a ridicat rusinea nenasterii de fii, a potolit ocarile pizmataretelor si s-a întors spre multa îndrazneala, secerând spic încarcat de rod din piatra stearpa. Toti ati auzit cum s-a rugat, cum a cerut, cum a staruit, cum a primit, cum a nascut, cum a crescut si a afierosit pe Samuil.

Nimeni nu va gresi de va numi pe femeia aceasta si tata si mama. Ca desi barbatul a semanat, dar rugamintea a fost aceea care a dat putere samântei lui, facând cinstite începuturile nasterii lui Samuil. La zamislirea pruncului n-a fost somnul si împreunarea ca la ceilalti oameni, ci rugaciunile si lacrimile si credinta, facând nasterea proorocului mai cinstita decât a celorlalti oameni, nascându-se din credinta mamei sale. De aceea despre femei aceasta bine se va zice : "Cei ce seamana cu lacrimi, cu bucurie vor secera" (Ps. 125, 5).

Acesteia să-i râvnim si să ne asemănăm noi bărbații ; acesteia să-i urmeze şi femeile. Căci femeia aceasta este învățătoare a amândorura părților. Câte sunt neroditoare, să nu deznădăjduiască ; câte sunt mame aşa să-şi hrănească pe cei născuți. Şi toți să urmăm filozofiei ei pe care a avut-o mai înainte de naştere ; credinței care a avut-o în timpul naşterii si osârdiei pe care a avut-o după naştere. Cine poate fi mai cu înțelepciune decât femeia aceasta, care a răbdat cu blândețe si cu vitejie atâta mâhnire nesuferită, şi nu s-a lăsat până ce nu si-a dezlegat necazul ? Ea a primit ca sfârşit al răului un dar minunat şi preaslăvit neavând ca ajutător şi apărător pe nimeni din cei de jos. Ştia iubirea de oameni a Stăpânului, de aceea a primit ceea ce a cerut, căci îndreptarea necazului ei nu avea trebuință de ajutor omenesc, ci de darul cel dumnezeiesc.

Aici nimic nu folosea, nici banii, ca aducându-i cineva aur, să-i dezlege necazul ; nici boală trupească, ca să roage pe doctori să o izgonească. Firea era aceea care pătimea ispita, care avea trebuință de mâna cea de sus. De aceea lăsându-le pe toate cele de pe pământ, ea a alergat la Stăpânul firii si nu s-a lăsat până ce nu L-a plecat să-i dezlege sterpiciunea, să-i deschidă pântecele şi s-o facă maică pe cea neroditoare.

Fericită este Anna nu pentru că s-a făcut maică, ci pentru că neputând fi s-a făcut. Căci a se face maică este lucrarea firii, iar a nu putea fi şi totuşi a deveni este isprava deosebită a femeii acesteia. Deci fericită era şi pentru acea naştere, dar nu mai puțin fericită şi pentru cele săvârşite

de ea şi mai înainte de naştere. Şi ştiţi cu adevărat toţi, şi bărbaţii şi femeile, că nimic nu este mai dureros pentru femeie decât a fi lipsită de copii.

Şi cu toate că unele vor dobândi alte bunătăţi, dar durerea aceea ce se pricinuieşte din această rană niciodată nu o vor putea potoli. Iar dacă acum este aşa de nesuferită, când suntem chemaţi la o treaptă mai înaltă şi călătorim la cer ; când nu avem nici o grijă de lucrurile cele de aici, ci ne pregătim pentru altă viață ; când lauda fecioriei este mare, pune-ţi în minte ce rău mare se socotea atunci lipsa copiilor, când nu era nici o nădejde pentru cele viitoare şi nici măcar nu se gândeau la acestea cei de atunci, ci toate le făceau, pentru viaţa aceasta de aici ? Blestem şi osândă era asupra femeii care nu năştea si nu este cu putinţă a arăta cu cuvântul durerea ce pricinuia această rana.

Aceasta o mărturiseşte femeile, care au arătat multă tărie de suflet, însă cu toate acestea sterpiciunea n-au putut-o suferi. Ci unele se necăjeau asupra bărbaţilor lor, altele se deznădăjduiau de viaţă. Iar pe femeia aceasta nu numai mâhnirea pentru nerodire o cuprindea, ci si altă durere, prilejuită de ocările pizmătăreței. Şi precum atunci când suflă vânturi, şi apucă vreo corabie în mijlocul lor si ridică multe valuri în partea dinainte si în partea dinapoi a ei, dar cârmaciul şezând la cârmă scapă corabia evitând loviturile valurilor cu înțelepciunea cârmuirii ; aşa şi femeia aceasta atunci când mânia şi tristețea căzuse în sufletul ei, ca nişte vânturi potrivnice, şi îi tulbura mintea şi multe valuri se ridicau, nu două zile, nici trei sau douăzeci, ci ani întregi, căci de multă vreme se făcea aceasta, a suferit furtuna cu bărbăţie şi nu a lăsat să se înece gândul ei.

Căci frica lui Dumnezeu şezând la cârma sufletului ei ca un cârmaci, o îmbărbăta să sufere cu vitejie viforul acela. Şi nu s-a depărtat de la ocârmuirea sufletului ei, până ce nu a băgat corabia cea plină de povară la limanul cel cu adăpostire bună, adică pântecele plin de vistieria cea de mult preţ. Că nu purta aur nici argint, ci prooroc şi preot. Si îndoită era sfinţenia pântecelui ei, căci sfânt era pruncul pe care l-a zămislit si din rugăciune sfântă si din darul cel de sus s-a început zămislirea.

Şi nu numai că povara aceasta era preaslăvită şi minunată, ci şi felul negustoriei s-a făcut preaslăvit. Căci n-a vândut această povară oamenilor, nici la oarecare negustori sau precupeți, ci îndată scoţând-o din corabie a vândut-o lui Dumnezeu. Şi atâta negustorie a făcut, cât se cuvenea să facă ceea ce s-a tocmit cu Dumnezeu.

Căci după ce Dumnezeu a luat copilul, i-a dat ei în loc alt fiu ; si nu numai unul, nici doi, nici trei sau patru, ci mult mai mulţi, „căci cea stearpă a născut şapte fii" (I Împ. 2, 5), zice Scriptura ; si dobânda a covârşit prețul. In acest fel este negustoria ce se face cu Dumnezeu, nu dă numai o mică dobândă a celor dăruite Lui, ci multă si înmulţită. Şi nu numai partea femeiască a dat copiii, ci amândouă firile şi-au adus dobânda lor, ca să se îndulcească amândoi de ea. Si vă zic acestea nu numai s-o lăudaţi pe această femeie, ci ca să-i şi urmaţi credinţa, si suferirea necazurilor, pe care aţi auzit-o mai înainte.

Dar ca să vă dau si cele ce urmează, daţi-mi voie puţin să vă povestesc si despre cuvintele zise după rugăciunea dintâi, către preot si către feciorul preotului, ca să cunoaşteţi cugetarea cea blândă şi liniştită a femeii.

„Şi a fost când ea se ruga mult înaintea Domnului, Eli preotul privea la gura ei” (I Împ. 1, 12). Îndoită faptă bună mărturiseşte sfântu scriitor la femeie : starea de rugăciune şi trezvie a minții ; prima prin cuvintele „se ruga mult”, iar a doua prin cuvintele : „înaintea Domnului”.

Toți ne rugăm, dar nu toți înaintea lui Dumnezeu, căci stăm cu trupul la pământ si rostim cu gura multe, dar mintea aleargă pretutindeni, în casă şi în târg. Cum va putea zice unul ca acesta că s-a rugat înaintea lui Dumnezeu ? Că înaintea Domnului se roagă cel ce şi-a adunat mintea din toate părțile şi nu are nici o legătură cu pământul, ci s-a mutat la cer, lepădând din suflet tot gândul omenesc, precum a făcut atunci femeia aceasta. Căci dăruindu-se cu totul şi întinzându-şi mintea, se ruga lui Dumnezeu cu suflet amărât.

Dar cum zice că „se ruga mult”, când rugăciunea ei era scurtă ? Căci n-a grăit cuvinte multe, ci puține şi simple, zicând :

Atotputernice Doamne, Dumnezeule Savaot ! De vei vrea să cauți spre smerenia roabei Tale, şi-Ți vei aduce aminte de mine, şi vei da roabei Tale un copil de parte bărbătească, îl voi da pe el înaintea Ta dar până la ziua morții lui ; şi vin si băutură amețitoare nu va bea si brici nu se va atinge de capul lui” (I Împ. 1, 11).

Ce mulțime de cuvinte sunt acestea ? Dar ce a însemnat cuvintele „Se ruga mult” ? Repetarea multă vreme a aceloraşi cuvinte în rugăciune ne-a poruncit-o Domnul Hristos, prin Evanghelii. Fiindcă după ce a zis Ucenicilor Lui să nu se roage ca păgânii vorbind multe (Mt. 6, 7). I-a învățat pe ei şi pe noi măsura rugăciunii, arătând că nu întru mulțimea cuvintelor vom fi ascultați, ci întru trezvirea mintii.

Dar poate va zice cineva : Cum trebuie sa ne rugăm cu puține cuvinte, când Domnul le-a dat Ucenicilor pildă să se roage pururea ? Că le-a spus de văduva aceea care cu rugăciunea cea deasă a înduplecat pe un judecător crud şi nemilostiv, care nici de Dumnezeu nu se temea, nici de oameni nu se ruşina (Lc. 18, 2-5). La fel şi Pavel sfătuieşte, zicând : ,,la rugăciune stăruiți” (Rom. 12, 12) şi : „Neîncetat vă rugați44 (I Tes. 5, 17).

Căci dacă trebuie să ne rugăm adeseori, să stăruim în rugăciune si să ne rugăm neîncetat, înseamnă a ne împotrivi celor zise. Lucrurile nu se împotrivesc. Să nu fie ! Ci sunt foarte legate între ele. Căci Hristos si Pavel n-au poruncit să facem rugăciuni lungi, ci scurte si dese în multe răstimpuri. Pentru că de te vei ruga cu cuvinte multe si vei întinde rugăciunea, de multe ori te vei trândăvi şi o vei lăsa, dând multă libertate diavolului să se apropie, să-ți pună piedică şi să-ți depărteze mintea de la cele ce se grăiesc.

Iar dacă vei face rugăciuni scurte, dar dese, eu desimea lor vei cuprinde toată vremea şi vei putea cu lesnire să fii treaz, făcând rugăciunile cu multă atenție, lucru pe care îl făcea şi această femeie, nu grăind cuvinte multe, ci scurte prin care adeseori se apropia de Dumnezeu.

Şi fiindcă preotul i-a astupat gura, căci aceasta înseamnă cuvintele : „Eli preotul privea la gura ei”, glasul ei nu se mai auzea, ci numai buzele si le mişca. A fost silită să se plece preotului şi să se depărteze de la rugăciunea cu voce tare.

Dar, deşi a fost astupată gura pământească, totuşi nu a fost astupată gura cea dinăuntru a inimii ei cu care striga cu îndrăzneală. Astfel de rugăciune este mai primită când se înalţă strigările dinăuntru. Iar această lucrare este a sufletului îndurerat şi amărât, care nu cu tăria glasului alcătuia rugăciunea, ci cu osârdia minții.

Aşa se ruga şi Moise. Căci negrăind el nimic cu gura, îi zise Dumnezeu: „Ce strigi către Mine" (leş. 14,15). Oamenii aud numai glasul, dar Dumnezeu mai înainte de el aude cele ce se strigă înăuntru. Aşadar şi nestrigând putem fi auziți, pentru care şi în târg de vom merge ne vom putea ruga cu mintea cu multă luare aminte, sau de vom şedea împreună cu prietenii, sau altceva de vom face, cu strigare mare vom putea chema pe Dumnezeu, fără ca nici unul din cei de față să ne poată auzi. Lucru pe care şi femeia aceasta l-a făcut atunci, căci glasul ei nu se auzea, dar a ascultat-o Dumnezeu, fiindcă mare era strigarea ei cea dinăuntru.

Şi a zis către ea feciorul lui Eli: „Până când vei fi beată? Trezeşte-te si te du de la fața Domnului" (I Imp. 1,14). Aici se poate vedea mai ales credința femeii. Acasă o dispreţuia potrivnica ei, a venit la Templu şi preotul a certat-o, feciorul lui a ocărât-o. A fugit de furtuna cea de acasă şi a venit la liman, dar şi aici a aflat vaUiri. A venit să ia doctorie si nu numai că nu a luat, ci niei mare rană a primit prin ocări ; ştiţi cât de slabe sunt sufletele cele amărâte față de certări şi ocări. Precum rănile cele mari nu suferă nici măcar o uşoară pipăire de mână, aşa şi sufletul cel tulburat de toate se necăjeşte, chiar si de un cuvânt simplu. Dar însă femeia n-a pătimit nimic din acestea, rnai ales când şi feciorul preotului o certa. Că de era preotul cel ce ocăra, nu era mare lucru a suferi, pentru, că înălțimea dregătoriei şi puterea stăpânirii o pleca să sufere şi nevrând. Dar acum nici asupra feciorului preotului nu s-a supărat, de aceea a tras şi mai mult pe Dumnezeu cu dragoste spre ea.

Aşa şi noi de vom fi ocărâți, sau alte rele de vom pătimi, dar vom suferi cu vitejie pe cei ce ne ocărăsc, mare dragoste vom trage de la Dumnezeu.

Dar de unde se arată acestea ? Din cele ce i s-au întâmplat lui David.

Şi ce a pătimit acela? A fugit odată din împărăție şi-şi pnmejduia libertatea şi viața; şi fiindcă oastea se dase de partea tânărului celui desfrânat, a tiranului celui omorâtor de tată, el rătăcea prin pustie, dar nu s-a supărat, nici s-a necăjit pe Dumnezeu, nici a zis : De ce acestea ? De ce a îngăduit ca fiul sa se scoale asupra celui ce I-a născut, care deşi ar fi avut ceva pe dreptate să-l învinuiască, nici aşa nu trebuia să facă aceasta ? Dar acum nici o nedreptate, nici mică, nici mare nu a pătimit de la noi, de ce umblă dorind să-şi mânjească dreapta lui în sânge părintesc, iar Dumnezeu suferă văzând acestea? Nimic din acestea n-a zis. Şi ce este mai minunat că, rătăcind şi sărăcind de toate, un oarecare Semci, om viclean şi păcătos, s-a ridicat asupra lui numindu-l ucigaş de oameni, păgân şi învînuindu-l cu alte nenumărate ocări. Dar el nici aşa nu s-a tulburat. Dar poate va zice cineva: Ce lucru de mirare este acesta că nu s-a răzbunat, deoarece era slab şi fără de putere?

Mai întâi voi zice că nu m-aş fi mirat de el dacă fiind împărat cu coroană pe cap şi şezând pe scaun, ar fi fost ocărât şi ar fi suferit, precum îl laud acum şi mă spăimântez ci a rămas statornic în vremea nevoii. Atunci mărimea stăpânirii şi prostimea ocărâtorului de multe ori îl îndupleca să treacă cu vederea ocara.

Încă şi alți mulți împărați au arătat de multe ori unele ca acestea, luând mânia ocărâtorîlor spre îndreptarea lor. Ocările nu se ating în acelaş fel de noi când suntem în îndestulare, sau când .suntem în pătimire. Ci când cădem atunci ne împung mai mult şi ne pişcă mai tare.

Şi pe lângă toate acestea, voi mai adăuga încă una la cele zise despre David. El putea să se răzbune asupra ocărâtorului după ce a venit iarăşi la putere, dar n-a voit. Şi ca să cunoşti că filozofia aceasta n-a fost a neputinței, ci a răbdării, atunci când voievodul lui cerea voie de la el să treacă si să-i taie capul aceluia, David nu numai că nu i-a dat voie, ci s-a si supărat, zicând : „Ce este mie şi vouă fii Țeruiei ? Lăsați-l pe el să blesteme . . . Că doar va vedea Domnul smerenia mea şi-mi va întoarce mie bine pentru blestemul lui în ziua de astăzi" (II Împ. 16, 10, 12). Lucru ce s-a si întâmplat.

Vezi cum ştia Dreptul că a suferi cu bărbăție ocările pricinuieşte dobândirea de mai mare slavă ? De aceea si altădată când a prins pe Saul în peşteră şi putea să-l omoare, l-a cruțat, cu toate că cei de față îi porunceau să lovească cu sabia. Dar nici faptul că avea stăpânire să ucidă, nici îndemnurile celorlalți, nici pătimirea rolelor şi nici faptul că ştia că va pătimi altele si mai rele nu l-au lăsat să tragă sabia.

Mai ales că de ar fi ucis nu ar fi ştiut oastea lui, pentru că Saul era în peşteră si nimeni altul nu era de față, fără numai el singur. Şi n-a zis ca cei ce preadesfrânează : împrejurul meu sunt pereți şi întuneric, de ce să mă sfiesc ? Ci privea la Ochiul cel neadormit, ştiind că ochii Domnului sunt de nenumărate ori mai luminoşi decât soarele (Is. Sirah 23, 25, 27).

De aceea pe toate le zicea şi le făcea ca si cum Acela ar fi fost de față, judecând cu dreptate. Şi zice : Nu voi pune mâna mea peste unsul Domnului (I Împ. 24, 7). Ca şi cum ar zice : Nu mă uit la răutate, ci la dregătorie. Să nu-mi zică cineva că sunt silnic si neîndurător. De aceea cinstesc mai mult hotărârea lui Dumnezeu, cu toate că acesta se va arăta nevrednic. Iar vina nu este a mea dacă acesta se va arăta nevrednic de cinstea aceasta.

Să audă cei care defăima pe preoți si să se învețe de la David câtă evlavie a arătat fața de împărat, cu toate că mult mai cinstit este preotul decât împăratul, pentru că este chemat la mai mare începătorie. Să învețe unii ca aceştia să nu judece, nici sa ceară socoteală, ci să se supună şi să se plece. Că tu nu ştii viața preotului, cu toate că pare uşoară şi comodă. Si David ştia cu deamănuntul toate câte făcea Saul. Dar si aşa se sfia de dregătoria pe care a dat-o Dumnezeu. Si tu, de vei şti cu amănuntul viața preotului, totuşi nu eşti îndreptățit să-l defaimi, ci să faci cele zise de el.

Ascultă cum Hristos a ridicat de la noi aceasta îndreptățire prin cuvintele zise în Evanghelii : „Cărturarii si fariseii au stătut în scaunul lui Moise ; deci toate câte vă vor zice vouă, faceți-le şi păziți-le iar după faptele lor să nu faceți" (Mt. 23, 2-3). Vezi că n-a necinstit sfătuirea acestora, nici a lepădat învățătura lor, cu toate că viața lor era atât de stricată, încât era vrednică de clevetire din partea Ucenicilor ?

Iar acestea le zic, nu voind să grăiesc de rău pe preoți. Sa nu fie ! Căci voi sunteți martori despre petrecerea lor şi despre toată evlavia lor. Ci am zis ca mai multă cinste să le dăm, că nu pe ei îi vom folosi din aceasta, ci pe noi înşine. Căci cel ce primeşte prooroc în nume de prooroc, plata

proorocului va lua. Şi dacă nu ni s-a îngăduit să ne judecăm vieţile unii altora, cu mult mai mult vieţile preoţilor. Dar să ne întoarcem iarăşi la femeia aceea.

Suferirea cu bărbăţie a ocărilor ni se face pricină de multe bunătăţi, lucru ce s-a întâmplat si la Iov. Căci de acela nu mă minunez aşa de mult mai înainte de sfătuirea femeii sale, precum mă minunez de el după îndemnarea aceea pierzătoare. Şi nimeni să nu socotească că este de mirare ceea ce spun. Căci de multe ori celor care firea lucrurilor nu le-au pus piedică, pe aceştia numai un cuvânt sau o rea sfătuire i-a răsturnat. Lucru pe care ştiindu-l diavolul, după rana cea adusă prin lucruri, a adus si bântuiala cea prin cuvinte.

Aceasta s-a întâmplat şi la David. După ce l-a văzut că a răbdat cu vitejie revolta fiului său şi tirania sa voind să-l facă să cadă în mânie, a îndemnat pe Semei să împungă sufletul lui cu cuvinte amare. La fel s-a petrecut şi la Iov. Căci după ce la văzut că a râs de săgeţile lui şi că a stat ca un turn de diamant împotriva tuturor, a îndemnat pe femeia sa să se facă ca si cum ar fi nevinovată ascunzând otravă în cuvintele sale si tânguindu-şi necazul. Ce-i zice dar viteazul acela ? „Pentru ce ai grăit ca o femeie fără de minte ?

Dacă am luat cele bune din mâna Domnului, să nu răbdăm oare şi cele rele ? (2, 10). Ca si cum ar fi zis : Ce îndreptăţire am avea dacă Cel de la care am dobândit atâtea faceri de bine nu ar fi Stăpânul ci un prieten oarecare, căruia i-am fi răsplătit cu cele împotrivă ? Ai văzut socoteală iubitoare de Dumnezeu ? El nu cugetă semeţ, nici nu se mândreşte pentru că a suferit cu vitejie cele rele şi mai presus de fire? Nici nu consideră că o răbdare atât de mare este a înţelepciunii şi a mărimii sale de suflet, ci ca si cum ar fi plătit o datorie, nepătimind nimic necuviincios, aşa de frumos a astupat gura femeii.

La fel s-a întâmplat si cu femeia aceasta cu Anna. Că devreme ce diavolul a văzut-o că sufere cu bărbăţie ocara pentru nenaşterea de fii, a îndemnat pe fiul preotului să o tulbure si mai mult. Dar n-a pătimit nimic femeia din aceasta, ci fiind deprinsă cu ea a suferit ocările şi necinstirile şi, fără sfială a biruit. De aceea fiind în Templu arăta multă blândeţe şi cu mărime de suflet şi bărbăţie suferea batjocora şi acuza că ar fi beată.

Deci ce a zis fiul preotului : Ridică-te şi te du de la faţa Domnului", Anna răspunzând a zis : „Nu, doamne" ; pe cel ce a ocărât-o l-a făcut stăpân. Nu a zis ceea ce zic mulţi dintre oameni : „Acestea să-mi zică preotul ?" Cu aceste cuvinte să mă ocărască, spunând că sunt beată de vin". Nu a zis acestea, ci numai a voit să înlăture bănuiala.

Iar noi de multe ori, când suntem ocărâţi, aţâţăm focul si sărim ca nişte fiare asupra celor ce ne-au ocărât, trăgându-i si ducându-i la judecată pentru cele ce au grăit. Prin acestea adeverim că cele spuse despre noi sunt adevărate. Dar de voieşti cu adevărat să arăţi celor ce te ocărăsc că nu eşti bărbat dovedeşte-o cu blândeţe si cu bunătate, iar nu cu ocară si cu ceartă. De vei lovi pe cel ce te-a ocărât toţi te vor învinui că eşti beat, iar de vei suferi cu bărbăţie, ai înlăturat cu lucrul bănuiala cea rea. Lucru pe care l-a făcut şi femeia aceasta, zicând : „Nu, doamne", adeverind prin lucruri că bănuiala era mincinoasă.

Dar de unde a bănuit preotul aceasta ? Oare a văzut-o râzând, sau judecând ? Oare învârtindu-să şi căzând, sau a grăit vreun cuvânt de ruşine sau de ocară ? Nu. De unde dar a

avut această bănuială. Nu din întâmplare, ci de la ceasul zilei, căci era amiază când făcea rugăciunea. Dar de unde vedem aceasta ? Din cuvintele care s-au spus mai sus : „Şi s-a sculat Anna după ce au mâncat ei în Silo, şi după ce au băut, a stat înaintea Domnului” (I Împ. 1, 9). Vezi că vremea pe care toți o dau odihnei, aceasta a făcut-o vreme de rugăciune, căci după masă a alergat la rugăciune, slobozind izvoare de lacrimi cu minte înțeleaptă si trează. Şi după amiază aşa de cu osârdie se ruga, încât a luat un dar mai presus de fire, prin care a dezlegat nerodirea sa si a întărit firea care slăbise.

Deci de la femeia aceasta am dobândit învățătura ca după masă trebuie să ne rugăm. Iar cel ce este pregătit la aceasta niciodată nu va cădea în beție, sau in băutură de vin peste măsură si niciodată nu va crăpa de îmbuibare, ci standu-i înainte vremea rugăciunii, gândurile si le va strânge ca cu un frâu si cu măsura cea cuviincioasă se va atinge de toate cele puse înainte, umplându-si astfel de multă binecuvântare si sufletul si trupul.

Masa care începe de la rugăciune şi sfârşeşte la rugăciune, niciodată nu va fi săracă, ci va aduce toate bunătățile mai cu îndestulare decât un izvor. Deci să nu trecem cu vederea un astfel de mare folos. Dacă niciodată nu se întâmplă ca vreuna din slugiile noastre, luând ceva din cele puse înainte, să se ducă fără să mulțumească şi sa ne dorească cele bune, cu atât mai mult noi îndulcindu-ne de atâtea bunătăți, nici atâta cinste să nu dăm lui Dumnezeu, mai ales că voim să dobândim atâta folos ?

Unde este rugăciune şi mulțumire, acolo vine darul Sfântului Duh, diavolii se izgonesc şi se depărtează toata puterea cea potrivnică.

Cel ce voieşte să se dedea rugăciunii, nu îndrăzneşte să grăiască nimic cu necuviință în timpul mesei, iar de va grăi se căieşte îndată. Pentru aceasta trebuie să mulțumim lui Dumnezeu şi la începutul şi la sfârşitul mesei. Şi mai ales nu vom cădea în beție, precum am zis, de vom păzi acest obicei. Şi dacă vreodată te vei scula de la masă amețit, sau chiar beat, nici aşa să nu strici obiceiul. Chiar dacă vom fi îngreuiați la cap, sau de ne vom învârti şi vom cădea, totuşi să ne rugăm şi să nu lăsăm acest bun obicei. Căci dacă în prima zi te vei ruga, a doua zi vei îndrepta necuviința pe care ai făcut-o în ziua dintâi.

Deci când vom prânzi să ne aducem aminte de femeia aceasta, de lacrimile ei şi de acea bună beție a ei. Cu adevărat beată era acea femeie, dar nu de vin, ci de evlavie multă. Şi dacă după prânz era aşa, în ce fel era dimineața? Dacă după mâncare şi băutură se ruga cu atâta osârdie, oare cum se ruga pana să mănânce ?

Dar să ne întoarcem iarăşi la cuvintele ei cele pline de înțelepciune şi de multă blândețe. Si după ce a zis ea : „Nu, doamne”, a adaus : „femeie cu viață amărâtă sunt, vin si băutură amețitoare n-am băut” (I Împ. 1,15). Ia aminte cum nici aici nu spune ocările pizmătărețeі, nici ii vădeşte răutatea ei, nici îşi jeluieşte necazul, ci numai atât îl descopere ca să se îndrepteze înaintea preotului. „Femeie cu viața amărâtă sunt, vin şi băutură amețitoare n-am băut, ci-mi revărs sufletul înaintea Domnului”. Nu a zis „mă rog lui Dumnezeu”, nici „cer de la Dumnezeu”, ci „îmi revărs sufletul meu înaintea Domnului”. Adică m-am mutat cu totul la Dumnezeu, mintea mi-am vărsat-o către El şi cu tot sufletul si cu toată puterea mi-am făcut rugăciunea, spunând lui Dumnezeu nevoia mea şi arătând rana Celui ce poate pune doctoria.

„Nu socoti pe roaba ta ca pe o fata păgână” (I Împ. 1, 10). Iarăşi se numeşte pe sine rob, arătând multă osârdie ca să nu aibă preotul bănuială asupra ei. Şi n-a zis întru sine : „Ce-mi pasă de clevetirea acestuia ? Mă prihăneşte în zadar şi mă bănuieşte cu necuviința. Ce-mi pasă, conştiința mea sa fie curată”. Ea a împlinit legea apostoleaseă care porunceşte să fim cu purtare de grijă nu numai înaintea Domnului, ci si înaintea oamenilor (Rom. 12, 17).

In tot chipul înlătura bănuiala, zicând : „Nu socoti pe roaba ta ca pe o fată păgâna”, adică : Nu mă socoti că sunt neruşinata şi obraznică, căci îndrăzneala aceasta este a necazului, nu a băuturii de vin, a durerii, nu a beției. Ce face dar preotul ? Vezi şi înțelepciunea aceluia. Nu a cercetat nevoia, nici a voit să iscodească pricina, ci zice : „Mergi în pace! Dumnezeul lui Israel să-ți dea toata cererea ta, care ai cerut-o de la El” (I Împ. 1, 17). Pe cel ce învinuia femeia l-a făcut pårtinitor şi ajutător.

Atât de bun lucru este blândețea.

Şi în loc de ocară, luând merinde din destul, s-a dus având apărător şi rugător pe cel ce o mustrase. Dar încă nu se depărtează, ci zice iarăşi : „să afle roaba ta har înaintea ochilor tăi” (I Împ. 1, 18).

Adică : O, de ai cunoaşte din împlinirea lucrurilor că am făcut aceasta rugăciune si cere nu din beție, ci din durere. „Şi ducându-se . . . fața ei n-a mai fost tristă”.

Ai văzut credința femeii ? Mai înainte de a lua ceea ea a cerut, se afla ca şi cum ar fi luat. Iar pricina este că s-a rugat cu multă fierbințeală şi cu osârdie îndoită. De aceea s-a pogorât ca şi cum ar fi luat ceea ce a cerut. Dar şi Dumnezeu i-a ridicat toată suferința, fiindcă voia să-i dea darul.

Acesteia să urmăm şi noi si in toate nevoile să alergăm la Dumnezeu. Şi de nu vom avea copii, să cerem de la EI. Iar de-i vom lua să-i creştem cu multă osârdie, depărtând pe tineri de la toată răutatea, iar mai ales de la desfrânare şi necurăție.

Căci cumplit este războiul acesta si nimic altceva nu supără atât de mult vârsta lor ca această patimă. Deci să-i îngrădim din toate părțile, cu învățături, cu sfătuiri, cu înfricoşări si cu îngroziri. Şi de vor birui pofta aceasta, nici de alta nu se vor atinge, fiind mai presus decât banii, stăpânindu-se de a cădea în beție si în băutură de vin peste măsură şi vor lepăda petrecerile cele rele, făcându-se astfel mai iubiți părinților lor si mai cinstiți tuturor oamenilor.

Cine nu va cinsti pe tânărul cel înțelept si curat ? Cine nu va iubi şi nu va îndrăgi pe cel ce si-a înfrânat poftele cele necuvioase ? Cine nu va dori să-şi dea fata sa, deşi face parte dintre cei foarte bogați, după unul ca acesta, cu toate că va fi cel mai sărac dintre toți ? Şi pe cel ce petrece în desfrânare cu desfrânatele, cu toate că ar fi mai bogat decât toți, nimeni nu este atât de ticălos încât să voiască să-l ia de ginere, aşa pe cel înfrânat si cinstit nimeni nu este atât de fără de minte ca sa-l lepede şi să-l necinstească.

Deci pentru ca să fie copiii si oamenilor cinstiți si lui Dumnezeu iubiți, să le împodobim sufletele lor şi cu înfrânare şi curăție să-i aducem la căsătorie. Căci făcând aşa si cele de aici toate le vor

primi ca din nişte izvoare şi pe Dumnezeu îl vor avea milostiv ; şi se vor îndulci si de slava cea de aici si de cea de acolo. Pe care fie să o dobândim noi toţi cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt se cuvine slava, cinstea şi stăpânirea, acum si pururea şi în vecii vecilor. Amin.

CATRE CEI CE INVINUIESC PRONIA SAU PURTAREA DE GRIJA A LUI DUMNEZEU

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvântari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT

CATRE CEI CE SE ADUNA LA SARBATORI, SI CE ESTE SARBATOAREA.

CATRE CEI CE INVINUIESC PRONIA SAU PURTAREA DE GRIJA A LUI DUMNEZEU PENTRU DIFERENTELE ÎNTRE BOGATI SI SARACI ÎN VIATA CEASTA.

DESPRE FOLOSUL SARACIEI, CARE ARE DIN TOATE PARTILE MAI MULTA DULCEATA SI ÎNTARIRE DECÂT BOGATIILE.

SI DESPRE ANNA

În zadar, precum se vede, am rugat pe cei ce venisera la noi la slujba care a fost mai înainte si i-am îndemnat sa petreaca în casa parinteasca, sa nu vina numai împreuna cu cei ce se arata aici numai la sarbatori si iar sa plece. Dar nu în zadar, caci cu toate ca nimeni din acestia nu s-au plecat la cele ce am grait, dar noua ni se da plata întreaga si suntem îndreptatiti înaintea lui Dumnezeu. De aceea cel ce graieste, ori de va lua aminte cineva, ori de nu, trebuie sa semene semintele si sa dea argintul, ca Dumnezeu sa nu mai ceara seama de la el, ci de la schimbatorii de bani. Lucru pe care si eu l-am facut, mustrând, certând, îndemnând si sfatuind.

Caci am adus aminte si de fiul cel ce a risipit avutia parinteasca si s-a întors înfometat, rusinat alunga toate cele pe care le-a patimit în strainatate. Dar nu m-am oprit aici cu cuvântul, ci am aratat dragostea cea parinteasca fata de ei, care nu i-am imputat nimic pentru lenevire, ci i-am primit cu mâinile deschise, i-am daruit iertare pentru cele ce au gresit, i-am deschis casa, i-am pus înainte masa, l-am îmbracat cu haina învataturii si i-am purtat de grija întru toate.

Dar ei n-au urmat fiului ratacit, nici nu s-au cait pentru plecarea mai înainte de la slujba, ci au fugit iarasi, nevrând sa petreaca în casa cea parinteasca. Deci al vostru este, al vostru este zic, care pururea sunteti cu noi, a-i întoarce si a-i îndupleca sa se faca iarasi partasi la fiecare slujba de sarbatoare. Caci desi praznicul a cincizeci de zile a trecut, dar sarbatoarea n-a trecut, fiindca orice slujba este sarbatoare Dar de unde este aratat aceasta? Din cuvintele lui Hristos, care zice: "Ca unde sunt doi sau trei, adunati în numele Meu, acolo sunt si Eu în mijlocul lor" (Mt. 18, 20).

Iar când Hristos este în mijlocul celor adunati, ce alta dovada pentru sarbatoare cauti mai mare decât aceasta? Unde sunt învataturi si rugaciuni, unde sunt binecuvântari ale parintilor si ascultare a legilor celor dumnezeiesti, unde este adunare de frati si legatura de dragoste adevarata, unde este vorbire a oamenilor cu Dumnezeu si a lui Dumnezeu cu oamenii, acolo va fi sarbatoare si praznic. Pe sarbatori nu le face multimea, ci fapta buna a celor ce se aduna; nu scumpetea hainelor, ci podoaba evlaviei; nu îndestularea mesei, ci purtarea de grija pentru suflet. Pentru ca, constiinta cea curata este sarbatoare foarte mare.

Si precum la praznicele cele lumesti cel ce nu are nici haina stralucita sa se îmbrace, nici de masa mai îndestulata sa se îndulceasca, caci traieste în saracie, foamete si în nevoile cele mai grele, nu simte bucuria praznicului, cu toate ca va vedea toata cetatea dantuind, iar el cu atât mai mult se chinuieste si se mâhneste, cu cât îi vede pe ceilalti în desfatare iar pe el în lipsa, iar cel ce este bogat si se desfateaza, schimba hainele în fiecare zi si se îndulceste de multa îndestulare, cu toate ca nu va fi vreme de praznic, dar socoteste ca praznuieste; asa cu adevarat se întâmpla si la lucrurile cele duhovnicesti.

Cel ce traieste întru dreptate si în lucruri bune, cu toate ca nu va fi sarbatoare, dar el sarbatoreste, dobândind dulceata cea curata de la constiinta sa. Iar cel ce se hraneste cu pacatul si cu rautatea si stie întru sine multe rele, cu toate ca va fi praznic, este lipsit de praznic mai mult decât toti. De aceea, ne este cu putinta sa praznuim în toate zilele, de vom voi, de ne vom sili la fapta buna si de ne vom curati constiinta noastra. Caci cu ce întrece slujba cea trecuta pe cea de acum ?

Oare numai cu zgomotul si cu tulburarea si cu altceva nimic? Si daca si în ziua de astazi primim Sfintele Taine si ne împartasim si de celelalte daruri duhovnicesti, adica de rugaciune, de ascultare, de dragoste, de binecuvântari si de toate celelalte, cu nimic nu va fi mai prejos ziua aceasta decât cealalta, nici la voi, nici la mine cel ce graiesc. Caci cei ce au auzit atunci cuvântul nostru, aceia si acum vor auzi, iar cei ce nu sunt de fata acum, nici atunci nu au fost de fata, desi se parea ca cu trupul sunt de fata. Ei nu aud acum, dar nici atunci n-au auzit si nu numai ca nu auzeau, ci si pe cei ce voiau sa auda îi suparau, facând zgomot si tulburare.

De aceea adunarea ascultatorilor pentru mine este aceiasi acum ca si atunci si cu nimic nu este mai prejos aceasta decât aceia, ci voi zice ceva îndraznet, aceasta de acum are ceva mai mult decât aceea. Caci nu este tulburare la cuvât, nici zgomot la învatatura; ascultarea este cu mai multa atentie, fiindca nici o tulburare nu supara auzul nostru.

Si zic acestea nu necinstind multimea ce s-a adunat atunci, ci îndemnându-va sa nu va mâhniti pentru putinatatea celor ce acum s-au adunat aici. Caci nu voim sa vedem la biserica multime de trupuri, ci multime de ascultatori. Deci devreme ce aceiasi oaspeti au venit la noi si atunci si acum, cu aceiasi osârdie va voi ospata si astazi, întorcându-ma la pricina aceea pe care a întrerupt-o vremea sarbatorii. Si precum la praznicul a Cincizeci de zile ena lucru necuviincios sa lasam de a vorbi despre bunatatile ce ni s-au dat în vremea aceea si sa continuam cuvântul de mai înainte, acum dar dupa ce a trecut praznicul, avem vreme multa sa continuam istoria despre Anna.

Caci nu trebuie sa socotim ca am grait multe si în multe zile despre aceasta, ci sa ajungem la sfârsitul povestirii. Asa cum cei ce afla vreo comoara, cu toate ca au luat din ea multi bani, totusi

nu se departeaza de ea pâna ce nu-i vor lua pe toti, tot asa trebuie sa facem si noi cu aceasta comoara dumnezeiasca. Si sa nu ne departam de ele, pâna ce nu vom scoate tot ceea ce se vede. Si am zis numai ceea ce se vede, pentu ca a scoate totul este cu neputinta. Caci puterea de a întelege cele dumnezeiesti este un izvor pururea curgator, care niciodata nu scade sau seaca. Deci sa nu obosim, fiindca nu ne este noua cuvântul despre lucruri mici si oricum s-ar întâmpla, ci despre rugaciune, nadejdea noastra.

Prin rugaciune, cea neroditoare s-a facut maica, cea lipsita de copii s-a facut cu multi, cea mâhnita s-a facut vesela. Prin rugaciune, firea cea vatamata s-a îndreptat, pântecele cel închis s-a deschis si cele cu neputinta sau facut cu putinta. De aceea sa cercetam pe toate fara graba, tâlcuind fiecare cuvânt, ca sa nu ne scape nici cel mai mic înteles, de ne va fi cu putinta. De aceea doua cuvântari întregi am cheltuit numai la doua versete. Unul la cel dintâi care zice: “întaritu-s-a inima mea întru Domnul”, iar celalalt la urmatorul, “înaltatu-s-a fruntea mea întru Domnul meu” (I împ. 2,1).

Prin urmare vom merge astazi mai departe la zicerea a treia. Dar care este aceasta? “Largitu-s-a gura mea asupra vrajmasilor mei, veselitu-rn-am de mântuirea Ta” (I Imp. 2, 1), Nu a zis: “ascutitu-s-a gura mea asupra vrajmasilor mei”, caci nu se pregatise spre ocari si batjocoriri, nici spre certuri si învinuiri, ci spre sfatuire si învatatura, spre îndreptare si îndemnare. De aceea nu a zis “ascutitu-s-a gura mea asupra vrajmasilor mei”, ci “largitu-s-a”, adica, ca si cum ar zice: Am dobândit rasuflare, pot sa graiesc liber; am lepadat rusinea si pot sa îndraznesc. Si nici aici n-a zis despre femeia cea pizmareata, numind-o pe nume, ci pe ceea ce de atâtea ori a mâhnit-o a ascuns-o sub o denumire nehotarâta, cum face o maica. Si n-a zis ceea ce zic multe femei: “A rusinat-o Dumnezeu; a zdrobit-o si a surpat-o pe mândra si trufasa astau, ci simplu: “Largitu-s-a gura mea asupra vrajmasilor mei, veselitu-m-am de mântuirea Ta”.

Vezi cum pazeste aceiasi rânduiala în toata rugaciunea sa? Caci precum la început zicea: “întaritu-s-a inima mea întru Domnul, înaltatu-s-a fruntea mea întru Dumnezeul meu, largitu-s-a gura mea asupra vrajmasilor mei”, asa si aici “veselitu-m-am de mântuirea Ta”. Nu “de mântuire”, ci “de mântuirea Ta”. Caci ma bucur si ma veselesc nu pentru ca m-am mântuit, ci pentru ca prin Tine m-am mântuit.

Asa sunt sufletele sfintilor. Se bucura mai mult de Dumnezeu, decât de darurile pe care El le-a dat. Caci nu-L iubesc pentru daruri, ci pentru El. Aceasta lucrare este a slugilor celor cu cunostinta buna si a robilor lor celor multumitori, adica a cinsti si a pune mai întâi pe Stapânul înaintea tuturor lucrurilor Lui.

Va rog ca si noi sa fim asa. Si de vom pacatui, sa nu ne mâhnim pentru ca vom fi chinuiti, ci pentru ca am întarâtat pe Stapânul, iar de vom face lucruri bune, sa nu ne bucuram ca vom câstiga împaratia cerurilor, ci pentru ca am placut împaratului cerurilor. Caci pentru cel ce are minte, mai înfricosat lucru este a gresi lui Dumnezeu decât toata gheena, asa cum mai dorit lucru este a placea lui Dumnezeu decât toata împaratia Lui. Si sa nu te miri daca trebuie sa ne aflam asa fata de Dumnezeu, ca si fata de oameni multi avem aceiasi stare.

Caci daca fiiilor nostri le vom face vreun rau fara voia noastra, ne reprosam si ne chinuim, la fel si cu prietenii facem acelasi lucru. Iar daca socotim ca pe fii si pe prieteni este mai greu a-i

mâhni decât a ne mustra pe noi, cu mult mai mult trebuie sa ne aflam asa fata de Dumnezeu si sa socotim ca este mai rau a face ceva din cele ce nu plac Lui decât toata gheena. Asa era fericitul Pavel. De aceea zicea: “încredintat sunt ca nici îngerii, nici stapânirile, nici cele de acum, nici cele ce vor sa fie, nici puterile, nici înaltimea, nici adâncul si nici o alta faptura nu va put va sa ne desparta de dragostea lui Dumnezeu, cea întru Histos Iisus, Domnul nostru” (Rm. 8, 38-39).

Si când fericim pe sfintii mucenici mai întâi îi fericim pentru patimirile lor si apoi pentru darurile de care sau învrednicit mai întâi, pentru batai si apoi pentru cununile ce le-au dobândit. Caci pentru dureri se dau darurile, nu durerile pentru daruri. Asa si fericitul Pavel se bucura mai întâi de suferintele ce i se întâmplau pentru Hristos si apoi pentru bunatatile ce le va dobândi; si striga zicând: “Acum ma bucur de suferintele mele pentru voi” (Colos. 1, 24) si iarasi: “Si nu numai atât, ci ne laudam si în suferinte” (Rm. 5,3), si iarasi: “Caci voua vi s-a daruit, pentru Hristos, nu numai sa credeti întru El, ci sa si patimiti pentru El” (Filip. 1,29). Caci cu adevarat mare dar este a se învrednici cineva a patimi pentru Hristos, fiindca aceasta este cununa cea nevestejita si plata nu mai mica decât rasplatirea ce va sa fie. Aceasta o stiu toti cei ce iubesc pe Hristos curat si fierbinte.

Asa era si femeia aceea, avea dorinta fierbinte si dragoste aprinsa catre Dumnezeu. Pentru aceasta zicea: “Veselitu-m-am de mântuirea Ta” (I Imp. 2, 1). Ea nu avea nici o legatura cu pamântul, ci trecând cu vederea orice ajutor omenesc, se înaripa cu darul Duhului si se înalta, privind prin toate la Dumnezeu, cerând de la El dezlegarea relelor care o împresurau. Si stia bine, ca cele omenesti ori în ce fel ar fi ele se aseamana firii pamântesti. De aceea daca voim sa ne legam cu o ancora tare în toate, ne trebuie ajutorul cel de sus. De aceea si aceasta alerga la Dânsul întru toate, iar dupa ce a luat darul, se bucura mai mult de Dumnezeu Cel ce i-a dat darul si-I multumea zicând: “Ca nu este sfânt ca Domnul, si nu este drept ca Dumnezeul nostru, si nu este sfânt afara de Tine” (Împ. 2, 2).

Judecata Domnului este neprihanita, iar hotarârea Lui curata si fara greseala. Ai vazut cugetare de suflet multumitor? Nu a zis întru sine: Ce lucru mare mi s-a facut mie, mai mult decât la celelalte femei? De ce eu dupa multa vreme cu osteneala, cu lacrimi si cu rugaciuni am primit ceea ce pismatareata mea a primit usor si cu multa îndestulare? Dar ea nu cere seama de la Stapânul pentru cele ce s-au facut încredintându-se în purtarea de grija a lui Dumnezeu. Lucru pe care îl fac multi dintre oameni, judecându-se în toate zilele cu Dumnezeu. Caci de vor vedea pe unul bogat, iar pe altul sarac, pornesc nenumarate cuvinte învinuind pronia Lui.

Ce faci, o omule? Pavel nu te-a lasat sa te judeci cu cel asemenea cu tine, zicând: “Drept aceea mai înainte de vreme nimic sa nu judecati, pâna ce va veni Demnul” (I Cor. 4, 5), iar tu tragi la judecata pe Stapânul si ceri seama de la El pentru cele ce a facut, netemându-te, nici cutremurându-te? Si ce iertare si îndreptatire vei dobândi, spune-mi, când te încredintezi de atâtea dovezi ale proniei Lui în fiecare zi, dar osândesti cu nedreptate ceea ce ti se pare ca este nepotrivire în legatura cu bogatia si saracia ?

Si daca ai fi voit sa cercetezi cu socoteala cea cuviincioasa si cu trezvia mintii ai fi vazut ca desi n-ar fi fost nimic altceva sa dovedeasca pronia lui Dumnezeu, bogatia si saracia numai ar fi dovedit-o luminat. Caci daca vei ridica saracia, vei strica toata frumusetea vietii noastre. Atunci nu va mai fi corabier, nici lucrator de pamânt, nici zidar, nici tesator, nici cizmar, nici teslar, nici

caldarar, nici lucrator de piei, nici brutar si nici un alt fel de mestesugar nu va mai fi. Iar de nu vor fi, acestea toate se vor prapadi. Dar acum nevoia saraciei stând asupra fiecaruia ca un dascal preabun îi sileste si nevrând sa lucreze. Iar daca toti ar fi fost bogati, toti ar fi trait în nelucrare si în lenevie. Si asa toate s-ar fi prapadit si s-ar fi stricat.

Dar lasând cele ce am spus si altfel vom putea astupa gura celor ce învinuiesc. Spune-mi, pentru care pricina prihanesti pronia lui Dumnezeu? Oare pentru ca unul are mai multi bani, iar altul mai putini? Dar daca îti voi arata ca din lucrurile cele mai de nevoie si care sustin viata noastra toti oamenii i-au aceiasi parte, oare te vei uni si te vei împaca cu pronia lui Dumnezeu? De nevoie este sa te împaci. Caci daca din faptul ca nu toti se împartasesc de un lucru, adica de bani, dovedesti ca nu este nici o pronie, atunci când se va arata ca toti se împartasesc întocmai, nu de un lucru si acesta asa de prost, ci de mai multe si mult mai mari, de nevoie vei fi silit sa te unesti si sa te împaci cu pronia lui Dumnezeu.

Veniti dar sa mergem cu cuvântul la cele ce tin viata noastra si sa le cercetam cu deamanuntul, ca sa vedem de întrece bogatul pe sarac întru acelea. Bogatul are vin de Thars si multe alte bauturi ca acestea drese si prefacute cu multe îndulcituri. Dar izvoarele apelor stau de fata înaintea tuturor, si a bogatilor si a saracilor. Poate ai râs de aceasta comparatie. Dar învata-te cu cât este mai cinstita firea apei decât orice vin, si mai de nevoie si mai folositoare si atunci vei prihani socoteala ta, cunoscând bogatia cea adevarata a saracilor.

Caci de se va ridica vinul nu se pricinuieste nici o vatamare cuiva, fara numai bolnavilor. Dar de va seca cineva izvoarele apelor si va disparea apa, atunci se va strica toata viata noastra, vor înceta toate mestesugurile, si nici doua zile nu vom putea trai, ci îndata vom muri toti cu moarte ticaloasa si cumplita. Deci pentru aceasta cu nimic nu este mai prejos saracul, ci voi zice ceva si de mirare, el întrece pe cel bogat. Caci putem vedea ca multi bogati se departeaza de bautura de apa din pricina unor boli ale trupului care le vin din desfatare. Iar saracul în toata viata se desfateaza fara de grija de aceste curgeri, alergând la izvoarele apelor ca la niste izvoare de miere, dobândind din ele dulceata cea curata si limpede.

Dar firea focului, oare nu este mai de nevoie decât nenumarate comori si decât toata bogatia omeneasca? Dar si aceasta comoara a virtii este pusa la fel si înaintea saracului si a bogatului.

Folosul cel ce vine de la aer si de la raza de lumina, oare la cei bogati este mai mare decât la cei saraci, desi aceia o vad cu patru ochi, iar acestia cu doi?

Dar nici la aceasta nu poate nimeni sa se împotriveasca ca masura desfatarii n-ar fi fost pusa întocmai si la saraci si la bogati. Mai mult, aici va vedea oricine ca saracii întrec pe cei bogati, fiindca au simtirile sanatoase, ochiul mai curat si toate lucrarile simturilor cuviincioase. Din aceasta pricina dobândesc dulceata mai curata, caci se desfateaza si se îndulcesc mai rnult din privirea zidirii.

Ai vazut ca nu numai de stihiile acestea se împartasesc la fel si bogatii si saracii, desi mai mult saracii, ci si la celelalte daruri ale firii vei vedea acelasi lucru. Somnul care este mai de nevoie si mai dulce decât orice desfatare, mai folositor decât orice hrana este mai usor la saraci decât la bogati; si nu numai mai lesnicios, ci si mai curat. Desfatarea cea multa, mâncarea fara de foame,

bautura fara de sete si culcarea fara de somn slabanogeste duleata cea fireasca a acestor nevoi. Si nu firea lucrurilor ne îndulceste aceste nevoi firesti, ci trebuita. Vinul cel dulce si tamâios nu veseleste atât de rnult, precum ne veseleste bautura de apa când ne este sete; si nu fac la fel placintele, precum face mâncarea când ne este foame; nici nu ne desfata culcatul pe asternut moale, precum trebuinta somnului. Toate acestea la saraci sunt mai dulci decât la cei bogati.

De-asemenca cele privitoare la sanatatea trupului si la buna lui asezare, oare nu sunt întocmai la îndemâna saracilor si a bogatilor? Sau poate cineva sa spuna sau sa arate ca numai saracii se îmbolnavesc, iar bogatii petrec totdeauna în sanatate? Dar lucrurile sunt împotriva caci saracii nu sunt lesne cuprinsi de bolile cele nevindecate, care peste tot apar la trupurile bogatilor. Ametelile de cap, slabanogirile, închircirea nevindecata a vinelor si reumatismul, obisnuiesc mai ales sa-i supere pe cei ce se desfateaza, care se ung cu miruri, nu pe cei ce se ostenesc si-si agonisesc hrana cea de toate zilele din lucrul cel de fiecare zi. De aceea, cei ce traiesc în desfatare sunt mai ticalosi si decât cersetorii, lucru pe care nu pot sa-l contrazica nici aceia.

Caci de multe ori bogatul, care zace bolnav pe asternut moale si împrejurul caruia umbla multe slugi si slujnice îngrijindu-se de el, auzind vreun sarac strigând pe ulita si cerând pâine, lacrimeaza si suspina si se roaga ca mai bine sa fie ca acela, dar sanatos, decât bogat si bolnav.

Si nu numai cu privire la sanatate, ci si la nasterea de copii nu va putea zice cineva ca bogatul întrece pe sarac. Si la unii si la altii sunt nasteri de copii. Dar daca vei cugeta cu atentie, vei vedea ca si aici bogatul este mai prejos. Saracul de nu se face tata, nu simte multa durere, dar bogatul cu cât vede ca-i creste avutia, cu atât se mâhneste mai mult ca nu are copii, nesimtind nici o mângâiere fiindca nu are mostenitor. Si mostenirea saracului, care va muri fara de copii, trece la prieteni si la rude, fiindca este putina si fara valoare.

Dar cea a bogatului tragând la sine din toate partile multi ochi, de multe ori a cazut în mâinile vrasmasilor celui ce a murit. Si înca traind, acela va petrece o viata mai rea decât orice moarte, fiindca asteapta si la el sa se întâmple ceea ce a vazut întâmplându-se la altii.

Dar oare moartea nu este de obste? Oare nu sunt morti fara de vreme si la bogati si la saraci? Iar dupa moarte, oare, trupul aceste nu se risipeste la fel ca la toti, prefacându-se în tarâna? Dar poate vei zice ca îngroparile nu sunt la fel.

Dar care este folosul, ca gramadeste peste bogat podoabe scumpe de fir? Nu faci decât sa-i pricinuiesti mai multa ura si judecata din partea oamenilor, si deschizi gurile tuturor asupra mortului, tragând asupra lui nenumarate blesteme si aprinzând mai mare clevetirea lacomiei lui, fiindca fiecare se rupe de necaz si blesteama pe cel mort, caci nici dupa moarte n-a încetat dorinta dupa bani. Si nu-i numai acesta este raul, ci deschide si ochii hotilor.

De aceea cinstea aceasta i se face pricina de mai multa ocara. Si trupul saracului nimeni nu-l dezbraca si-l lasa gol, caci simplitatea hainelor lui îl pazeste îmbracat. Dar dincolo sunt usi, zavoare, încuietori si pazitori, dar în zadar, fiindca pofta banilor îndeamna pe cei ce stiu sa faca rautati, sa îndrazneasca la toate. De aceea multa cinste adusa mortului produce procura multa ocara, iar cel ce a primit la îngropare cele simple, zace pastrându-si cinstea, caci nu se goleste si se necinsteste ca cel ce a luat cele scumpe.

Si daca nimic din acestea nu se vor întâmpla, nici asa nu va câstiga acela mai mult, ci dimpotriva va face viermilor masa mai îndestulata, caci putrejunea este mai multa. Oare acestea sunt vrednice de cinste? Si cine este atât de ticalos si fara minte încât sa socoteasca ca omul din acestea va primi cinste si fericire? Si nu numai pe acestea, ci si pe celelalte de le vom cerceta deosebi cu deamanuntul, vom afla ca saracii întrec cu mult pe cei bogati.

Deci cugetând acestea toate cu deamanuntul si povestindu-le tuturor celorlalti, caci zice: "Da pricina înteleptului si mai întelept va fi", sa ne aducem aminte totdeauna ca avutia de bani nu aduce nimic mai mult celor ce o au, fara numai griji, frici si primejdii, si sa nu socotim ca suntem mai prejos decât cei bogati. Caci de ne vom trezvi îi vom întrece si în lucrurile cele dumnezeiesti si în toate cele ale veacului acestuia. Si oricine va afla mai multa dulceata, întarire, sanatate a trupului, filosofie a sufletului, nadejdi bune, ferire de a pacatui si nume bun la saraci, decât la bogati.

Deci sa nu cârtim ca slugile cele nemultumitoare, nici sa graim de rau pe Stapânul, ci sa multumim întru toate si un lucru numai sa socotim ca este rau, pacatul, si altul bun, dreptatea. Caci de ne vom afla facând asa nu ne va mâhni nici boala, nici saracia, nici necinstea si nimic altceva din cele ce se par ca sunt de întristare, ci primind dulceata curata din toate, vom dobândi bunatatile cele ce vor sa fie cu darul si cu iubrea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos. Caruia împreuna cu Tatal si cu Duhul Sfânt se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

ÎMPOTRIVA CELOR CE TREC CU VEDEREA PE SARACI

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvântari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT

CUM CA NU NE PEDEPSIM PENTRU ADAM ;
CI DIMPOTRIVA MAI MARI SUNT CELE BUNE
CE AU FOST ADUSE PRIN ACELA, DECÂT CELE
DE ÎNTRISTARE, DE VOM LUA AMINTE DE NOI ÎNSINE.

SI ÎMPOTRIVA CELOR CE TREC CU VEDEREA PE SARACI.

Poate socotiti ca am terminat tot cuvântul cel despre stapânire, dar vad ca înca multa roada se mai afla în el. Va rog sa nu slabiti pâna ce o vom culege toata. Lucratorii cei iubitori de osteneala când vad via înfrunzita si încarcata cu multa roada, nu taie numai strugurii cei dinafara, ci merg si mai înauntru plecând vitele si întorcând frunzele ca sa nu se tainuiasca nici un struguras, ascunzându-se pe sub frunze. Deci sa nu va aratati mai trândavi decât aceia, nici sa va duceti mai înainte de a lua totul. Mai ales ca osteneala este a mea, iar roada a voastra.

Am judecat ieri pe femei, dar mai bine zis nu pe femei, ci pe Eva, care a adus robia în lume prin pacat. Poate ne vor întreba femeile: Pentru care pricina gresind aceea ne-am osândit noi si cazând numai o fata, vina s-a întins la toata firea? Acelasi lucru vor zice si slugile: De ce Ham facând de

ocara pe tatal sau, pedeapsa a trecut la tot neamul lui? La fel si cei ce se tem de stapânitori vor zice: De ce sunt ei sub jugul stapânirii din pricina altora care traiesc în rautate?

Deci ce vom zice noi catre toti acestia? Un raspuns vom da la toate întrebarile. Gresind cei mai dinainte prin neascultarea lor au adus robia, si aducându-se aceia, cei de pe urma au întarit-o prin pacatele lor. Si de vor putea sa se arate pe ei însisi totdeauna curati de pacate, poate pe drept vor putea grai împotriva, iar daca si ei sunt vinovati de multe certari si pedepse de prisos este aceasta dezvinovatire. Si nu am zis ca pacatul nu aduce robie, ci ca tot pacatul este înjugat cu robia, învinuind firea pacatului, iar nu un pacat oarecare. Si precum toate bolile cele nevindecate duc la moarte, dar nu toate sunt la fel, tot asa si pacatele nasc robie, cu toate ca nu sunt de acelasi fel.

Eva a gresit atingându-se de pom si a fost osândita pentru aceasta. Dar tu sa nu faci o alta gresala mai cumplita decât aceea.

La fel si pentru robi o putem zice si pentru supusi. Cei dintâi au adus pacatul, iar cei ce au fost dupa ei au atras asupra-le puterea stapânirii cu gresalele pe care le-au facut, desi multi întorcându-se catre fapta buna, s-au izbavit de stapânire. Si de voiti sa vorbim mai întâi despre femei, ca sa vedeti ca fericitul Pavel, cel ce a pus asupra lor legaturile, tot ei le-a dezlegat, “Si femeia de are barbat necredincios si el voieste sa vietuiasca cu ea, sa nu-si lase barbatul” (I Cor. 7, 13). Pentru ce? “Caci ce stii tu, femeie, daca îti vei mântui barbatul” (I Cor. 7, 16).

Dar cum poate femeia sa mântuiasca? Daca îl va sfatui, îl va îndemna si-l va învata cuvântul dreptei credinte. Dar ieri, o fericite Pavel, ziceai: “Nu îngaduiesc femeii sa învete pe altul” (I Tim. 2, 12). Cum dar acum o faci învatatoare barbatului ei ? Nu fac aceasta contrazicându-ma. Dar asculta pentru care pricina a oprit-o pe ea si pentru care pricina a întors-o iarasi la scaunul învataturii, ca sa cunosti întelepciunea lui Pavel.

Barbatul sa învete. De ce ? pentru ca nu s-a amagit. “Si nu Adam a fost amagit” (I Tim. 2, 14). Dar femeia sa se învete. De ce? Pentru ca “amagita fiind, s-a facut calcatoare de porunca”. Dar aici este împotriva. Caci, când va fi barbatul necredincios, iar femeia credincioasa, sa învete femeia. De ce ? Pentru ca nu s-a amagit, fiindca este credincioasa. S-au întors cele ale învataturii, sa se întoarca dar si cele ale stapânirii.

Ai vazut cum peste tot robia urmeaza amagirii pacatului, iar nu firii? Deci a început venind amagirea la femeie, amagirii i-a urmat si supunerea. S-a mutat amagirea la barbat, s-a mutat si supunerea. Si precum la început i s-a încredintat barbatului mântuirea femeii, pentru ca el nu se amagise, zicând: “Si spre barbatul tau va fi întoarcerea ta si el te va stapâni” (Fac. 3, 16), asa si aici când femeia credincioasa are barbat necredincios, mântuirea barbatului o încredinteaza femeii, zicând: “Caci ce stii tu, femeie, daca îti vei mântui barbatul?”. Ce alta dovada mai luminata decât aceasta poate arata ca robia nu urmeaza firii, ci pacatului ?

Acel lucru se poate zice si pentru robi. “Ai fost chemat rob? Fii fara grija”. Vezi cum arata iarasi ca robia n-are putere când este fapta buna? “Iar de poti sa fii liber, mai mult supune-te” (I Cor. 7, 21). Adica petrece mai mult în robie. De ce? Fiindca cel ce este chemat rob întru Domnul este liber întru Domnul.

Ai vazut ca robia este numai cu numele, iar libertatea cu lucrul? Pentru care pricina a fost lasat sa petreaca rob? Pentru ca sa cunosti marimea libertatii. Si dupa cum la cei trei tineri mai minunat lucru a fost a se pazi trupurile lor în focul acela, decât a se stinge cuptorul, tot asa mai minunat lucru este a se arata libertatea în robie, decât a desfiinta robia. De aceea zice: "Iar de poti sa fii liber, mai mult supune-te" , adica ramâi rob, caci ai libertatea cea adevarata.

Voiesti sa vezi acest lucru si la stapânitori? Nabucodonosor era împarat si aprinzând cuptroul foarte tare, a adus pe cei trei tineri înaintea lui. Tineri parasiti, lipsiti de toata apararea, robi, departati de patrie. Si ce zice împaratul? "Oare asa este cu adevarat Sedrah, Misah si Abednego, ca dumnezeilor mei nu slujiti si chipului celui de aur, care l-am ridicat nu va închinati ?" (Dan. 3, 14). Ai vazut cum pe aceia, desi erau robiti, fapta buna i-a facut mai împarati decât împaratul si i-a aratat mai înalti în cugetare ?

Caci au raspuns nu ca si cum ar fi vorbit cu împaratul, ci ca si cum ar fi vorbit catre un supus al lor, asa de cu îndrazneala raspundeau. Nu este treaba noastra sa raspundem împaratului la întrebarea aceasta. "Este Dumnezeul nostru în ceruri… puternic sa ne scoata pe noiu (Dan. 3, 17). Iau adus aminte împaratului de facerea de bine din vremea lui Daniil, rostind aceleasi cuvinte pe care le-a spus si acela atunci: "Taina pe care vrea s-o afle regele, nu pot s-o faca cunoscuta lui nici înteleptii, nici prezicatorii, nici vrajitorii, nici cititorii în stele. Dar este un Dumnezeu în cer. Care descopera tainele" (Dan. 2, 27-28). Deci despre cuvintele acestea îi aduceau aminte împaratului, ca sa-l faca mai blând. Si apoi îi zice: "Si chiar daca nu ne va scapa, sa stii o împarate, ca dumnezeilor tai nu vom sluji si chipului cel de aur care l-ai ridicat nu ne vom închina" (Dan. 3, 18).

Ai vazut întelepciunea la acei tineri? Ca nu cumva cei ce erau atunci de fata sa prihaneasca pe Dumnezeu ca este neputincios de se va întâmpla sa cada ei în cuptor si sa moara, apucând ei mai înainte au marturisit puterea Lui, zicând: "Ca este Dumnezeul nostru în ceruri, puternic sa ne scoata pe noi". Iar daca vor scapa de vapaie, sa nu se socoteasca ca slujesc lui Dumnezeu pentru plata, au adaus: "Si de nu, sa stii, o împarate, ca dumnezeilor tai nu vom sluji si chipului celui de aur, care l-ai ridicat nu ne vom închina".

Si cu aceste cuvinte propovaduind si puterea lui Dumnezeu si aratându-si si îndrazneala sufletelor lor, ca nu cumva ceea ce a zis diavolul despre Iov napastuindu-l, sa zica careva si despre acestia. Dar ce a zis diavolul despre Iov? "Oare în zadar se teme Iov de Dumnezeu? Oare nu ai îngradit Tu toate cele dinafara si cele dinauntru ale casei lui?" (Iov 1, 9-10). Deci ca sa nu poata zica nimeni astfel si despre acestia, apucând ei mai înainte au astupat gura cea nerusinata. Deci ceea ce ziceam ca de va fi cineva rob, sluga, strain sau pribeag în pamânt strain, dar de va avea cu sine fapta cea buna va fi mai presus si mai împarat decât toti împaratii. Ai vazut ca si robia femeilor s-a dezlegat si a slugilor si a celor supusi stapânitorilor? Hai acum sa-ti arat ca si frica de fiare a fost înlaturata.

Daniel a fost aruncat oarecând în groapa cu lei în Babilon, dar leii n-au îndraznit sa se atinga de el, caci au vazut chipul cel dintâi si împaratesc care stralucea în el; au vazut însusirile acelea pe care le avea Adam înainte de pacat. Caci cu aceiasi supunere au venit la Adam si au primit numele. Si nu numai aici, ci si la fericitul Pavel s-a petrecut la fel. Caci fiind în acel ostrov al barbarilor, sedea la foc si se încalzea. Apoi din vreascuri a sarit o vipera si s-a apucat de mâna

lui. Dar ce s-a întâmplat? Degrab a cazut aceea, pentru ca neaflând pacat, nici a musa n-a putut. Si precum noi de voim sa ne suim pe vreo stânca neteda, dar de nu vom gasi nimic de ce sa ne tinem, îndata cadem în noianul sau în prapastia ce va fi dedesubt; asa si fiara aceea cu toate ca era foc dedesupt, dar neaflând pacat de care sa se apuce si sa-si înfiga dintii, a cazut în foc si s-a mistuit.

Voiesti sa-ti spun si un al treilea fel de dovada? Primul a fost ca nu numai cei dinainte au gresit, ci si cei de dupa ei. Al doilea a fost ca cei ce au facut fapte bune nu numai ca au suportat cu usurinta robia din viata aceasta, ci s-au si izbavit de ea precum am aratat despre femei, despre cei supusi stapânitorilor si despre fiare. Al treilea este ca venind Hristos mai mari bunatati ne-a adus acum, decât acelea din care am fost scosi din pricina celor ce au gresit la început.

Spune-mi de ce plângi? Pentru ca gresind Adam ai fost scos din rai? Fa fapte bune si nu raiul, ci însusi cerul ti-l deschizi si nici un rau nu o sa patimesti din neascultarea celui întâi zidit.

Plângi ca ai fost lipsit de stapânire asupra fiarelor? Iata îti supun tie pe draci, de vei fi cu luare aminte. “Caci iata v-am dat putere sa calcati peste serpi si peste scorpii si peste toata puterea vrajmasului” (Lev. 10, 19). Nu a zis “stapâniti”, ca la fiare, ci “calcati” dându-ne o stapânire si mai mare.

La fel si Pavel nu a zis: Dumnezeu sa supuna pe satana sub picioarele voastre, ci: “Dumnezeul pacii sa zdrobeasca repede pe satana sub picioarele voastre” (Rm. 16, 20). Si nu mai este ca mai înainte ca “acela va pazi capul tau si tu îi vei pazi calcâiul” (Fac. 3, 15), ci avem biruinta completa prin desavârsita zdrobire si pierdere a vrajmasului.

Eva te-a supus barbatului ? Dar eu te fac de o cinste nu numai cu barbatul, ci si cu îngerii de vei voi. Ai fost lipsit de viata aceasta? Dar eu îti daruiesc pe cea viitoare, pe cea vesnica, fara de moarte si plina de nenumarate bunatati. Nimeni dar sa nu socoteasca ca patimeste necazuri din pricina celor de mai înainte. Caci de voi spune pe toate acelea ce ni se vor darui, vom afla ca ele sunt mult mai mari decât cele pe care le-am pierdut. Dar din cele ce s-au zis se dovedesc si celelalte.

A dam ti-a adus viata ostenicioasa? Dar Hristos ti-a fagaduit viata de unde a fugit durerea, întristarea si suspinul în împaratia cerurilor, caci zice: “Veniti binecuvântatii Tatatui Meu, mosteniti împaratia cea pregatita voua de la întemeierea lumii. Caci am flamânzit si Mi-ati dat sa manânc; am însetat si Mi-ati dat de am baut; strain am fost si M-ati primit; gol am fost si M-ati îmbracat; în temnita am fost si ati venit la Mine” (Mt. 25, 34-36).

Oare vom auzi si noi acel glas fericit? Ma cam îndoiesc, caci se trece foarte mult cu vederea saracii. Este vreme de post. sfatuire si aratare a învataturilor celor mântuitoare, rugaciuni dese si slujbe se fac în toate zilele. Dar care este folosul dupa atâta silinta? Niciunul. Caci ne ducem de aici si trecem pe lânga sirurile de saraci care stau pe amândoua partile ca si cum am vedea niste stâlpi, iar nu trupuri de oameni. Asa fara de milostivire îi trecem cu vederea ca si cum am fi vazut niste chipuri neînsufletite, iar nu oameni cu duh si suflare. Dar vei zice ca foamea te sileste acasa.

Dimpotriva foamea ar trebui sa te înduplece sa ramâi. Caci pântecele cele satule, dupa vorba poporului, nu cunosc pe cele flamânde, iar cele flamânde din pricina foamei cunosc si pe cele straine, cu toate ca nu întru totul. Tu alergi la masa care este pregatita si nici putin nu suferi sa astepti, iar saracul sta pâna seara, silindu-se ca sa-si adune hrana cea de peste zi. si vazând ca ziua se sfârseste, iar argintul înca nu l-a adunat îndeajuns pentru hrana din ziua aceea, se chinueste si se scârbeste, si este silit sa îndrazneaca la lucruri mai mari decât puterea lui. De aceea seara mai tare ne supara pe noi, jurându-se, plângând, tânguindu-se, întinzându-si mâinile si alte gesturi nerusinate sunt siliti sa faca.

Caci se tem ca nu cumva, dupa ce vor pleca spre casele lor, sa se rataceasca prin oras ca într-o pustietate. Si precum cei ce se primejduiesc de stricarea corabiei, apucându-se de vreo scândura, ostenindu-se ca mai înauite de seara sa intre în liman, ca nu cumva venind noaptea sa ramâna afara si sa patimeasca primejdie mai cumplita, asa si saracii, temându-se de foamete ca de stricare de corabie, se silesc ca mai înainte de seara sa adune argintul necesar pentru hrana lor, ca nu cumva ducându-se la casele lor, sa ramâna afara din liman. Caci pentru ei liman sunt mâinile celor ce-i ajuta.

Iar noi nici în târg nu ne plecam la nevoile acelora, nici dupa ce ne întoarcem acasa si nici când ni se pune masa plina de nenumarate bunatati - daca trebuie sa numim bunatati pe acelea pe care le mâncam spre osânda nemilostivirii noastre - caci auzindu-i umblând pe ulite, strigând si vaitându-se noaptea în întuneric ca într-o pustietate adânca, nici asa nu ne înduplecam. Dupa ce ne saturam si mergem la somn, auzindu-i iarasi tânguindu-se pe afara, ramânem nepasatori, ca si cum am fi auzit latrat de câine turbat, iar nu glas de om. Nu ne îndupleca nici vremea, - caci noaptea când toti dorm, acela se tânguieste singur -, nici simplitatea cererii - caci nu cere ceva mai mult de la noi, decât putina pâine si câtiva bani, - nici marimea nevoii, - caci de-a pururea se lupta cu foamea -, nici blândetea rugatorului, - caci fiind cuprins de atâta nevoie nu îndrazneste sa vina la usa, ci de departe se roaga.

Si de va lua, rasplateste multumiri, iar de nu va lua, nici asa nu scoate vreun cuvânt, nici ocaraste sau huleste pe cei ce pot sa-i dea si nu-i dau. Si precum cineva este tras la pedeapsa nesuferita de un speculator, cu toate ca se roaga si se cuceresta la cei ce trec, care nici un ajutor nu-i dau; asa si acesta tragându-se de foame ca de un speculator spre noapte si privegherea cea nesuferita, întinde mâinile rugându-se cu mare strigare la cei ce stau sus prin case, dar nu dobândeste nici o iubire de oameni, ci se izgoneste cu nemilostivire si cu multa cruzime.

Si nimic din acestea nu ne îndupleca pe noi. Ci dupa atâta nemilostivire îndraznim sa întindem mâinile la cer si sa vorbim cu Dumnezeu despre mila si sa cerem iertare pacatelor noastre, netemându-ne ca nu cumva sa se pogoare vreun fulger din cer asupra noastra dupa astfel de rugaciune si dupa atâta cruzime si nemilostivire.

Spune-mi, cum vom merge la somn si la odihna fara sa ne temem ca însusi saracul acesta va veni la noi în vis, întinat, mânjit si îmbracat cu haine rupte, si tânguindu-se si plângând va imputa cruzimea noastra? Caci pe multi am auzit zicând de multe ori ca ziua trecând cu vederea pe saraci, noaptea s-au vazut pe ei însisi legati cu funii si trasi de mâinile saracilor si patimind multe si nenumarate rele. Dar acestea sunt în somn si în vis si sunt ca o pedeapsa vremelnica. Oare nu

te temi ca poate vei vedea pe saracul acesta care acum se tânguieste, striga si se vaita în sânurile lui Avraam, precum a vazut oarecând bogatul pe Lazar ?

Iar cele ce urmeaza de aici le las la cunostinta voastra, caci stiti pedepsele cele amare si nemângâiate, cum a cerut apa si n-a dobândit nici o picatura; cum i se ardea limba; cum a facut multa rugaciune, dar n-a dobândit nici o iertare; si cum se va munci fara sfârsit. Ci o, sa nu fie, ca sa suferim acestea cu lucrul, ci auzindu-le graindu-se sa scapam de pedeapsa si facându-ne vrednici de primirea plina de dragoste a stramosului Avraam, sa mergem în acelasi loc cu el, cu darul si cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Caruia împreuna cu Tatal si cu Duhul Sfânt I se cuvine slava si stapânirea acum si pururea si în vecii vecilor. Amin.

TREBUIE SA CUGETAM LA CELE CE SE GRAIESC ÎN BISERICA

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvântari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT

DESPRE POMUL DIN RAI, DACA DIN EL I S-A FACUT LUI ADAM CUNOSTINTA BINELUI SI A RAULUI SAU MAI ÎNAINTE DE MÂNCARE DIN EL AVEA DEOSEBIREA ACEASTA.

DESPRE POST ; SI DESPRE ÎNDEMNUL CA SI ACASA TREBUIE SA CUGETAM LA CELE CE SE GRAIESC ÎN BISERICA.

Iubesc postul pentru ca este maica înfrânarii si izvor a toata filozofia. Dar îl iubesc si pentru voi si pentru dragostea voastra, pentru ca mi-a strâns aceasta sfânta si cinstita multime, învrednicindu-ma sa vad iarasi fetele cele dorite si daruindu-mi sa ma desfatez cu slobozenie întru acest frumos praznic si sarbatoare.

Nu va gresi nimeni de va numi multimea voastra si praznic si sarbatoare datatoare de nenumarate bunatati. Daca cineva mergând la târg si întâlnind vreun prieten, de multe ori se izbaveste de întristarea ce o are, cu mult mai mult noi, nu în târg, ci la Biserica venind si nu întâmpinând un prieten, ci atâtia si parinti si frati, cum nu ne vom izbavi de toata suferinta ?

Si cum nu vom dobândi toata dulceata ? Voi care ati venit aici nu sunteti numai cu numarul mai multi decât cei ce se aduna prin târg, ci si despre cele ce se vorbesc, sunt cu mult mai pretioase decât acolo. Pentru ca cei ce se aduna prin târg de multe ori vorbesc despre lucruri nefolositoare si despre cele ce nu li se potrivesc lor ; de cele mai multe ori obisnuiesc sa iscodeasca si sa cerceteze cu osârdie cele ce nu sunt ale lor.
Că este păcat şi primejdios a grăi şi a auzi astfel de cuvinte şi a ne lua după ele ridicându-se multe vifore din acest fel ele adunări în familiile lor, nu vom arăta acum. Şi cum că este

nefolositoare şi deşartă vorbirea aceea, deoarece niciodată nu va intra în acest fel de adunare un cuvânt duhovnicesc, nimeni, nu mă va contrazice.

Dar aici nu este aşa, ci toate sunt deosebite. Căci toată vorba nefolositoare este izgonită şi adusă înăuntru toată învățătura cea duhovnicească. Aici vorbim despre sufletul nostru, despre bunătățile ce le va primi el, despre cununile ce se păstrează în ceruri, despre petrecerile cele strălucite, despre iubirea de oameni a lui Dumnezeu, despre pronia sau purtarea de grijă a tuturor şi despre toate cele referitoare la noi, adică pentru care pricină am fost făcuți, în ce parte vom merge după ducerea de aici şi ce vrednicie vor avea atunci lucrurile noastre.

De petrecerea de acolo nu numai noi vom fi părtaşi, ci şi proorocii şi apostolii, şi ceea ce este mai minunat decât toate, Însuşi Iisus Stăpânul tuturora va sta în mijlocul nostru. Căci zice : „Unde sunt doi sau trei adunați întru numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor" (Mt. 18, 20.) Şi dacă El este în mijlocul a doi sau trei adunați în numele Lui, cu mult mai mult va fi acolo unde vor fi adunați atâția apostoli, prooroci, părinți, bărbați şi femei. De aceea şi noi grăim cu mai multă osârdie despre făgăduința aceasta, dobândind ajutorul cel de acolo.

M-am făgăduit să vă vorbesc mai întâi despre pom, dacă nu cumva din gustarea din el i s-a făcut lui Adam cunoştința binelui şi a răului, sau şi mai înainte de mâncare avea acea cunoştință. Deci, îndrăznind şi noi zicem că Adam şi mai înainte de mâncare avea această cunoştință. Căci dacă n-ar fi ştiut ce este bun şi ce este rău, ar fi fost cu adevărat necuvântător şi decât dobitoacele cele necuvântătoare ; şi stăpânul ar fi fost mai fără de minte decât slugile.

Şi cum este cu cuviință ca oile şi caprele să ştie care iarbă le este folositoare şi care vătămătoare şi să aleagă ceea ce este curat şi folositor de ceea ce este vătămător, mai înainte de a gusta, din ele, oare cum omul să se lipsească de acest dar. De n-ar fi avut această cunoaştere, de nimic n-ar fi fost vrednic, că ar fi fost mai prejos şi decât toate creaturile.

Ar fi fost mai bine să petreacă în întuneric şi să se lipsească de ochi, decât să nu ştie ce este bun şi ce este rău. Căci de vei lua această cunoştință din viața noastră, toată viața ai nimicit-o, umplând, toate de multă tulburare. Prin aceasta, aşadar, ne deosebim, de dobitoacele cele necuvântătoare şi suntem mai buni decât fiarele, pentru că deosebim răutatea de fapta bună şi pentru că cunoaştem ce este rău şi ce este bun.

Iar dacă noi cei de acum ştim aceasta, şi nu numai noi, ci şi sciții şi barbarii, cu mult mai mult ştia aceasta atunci omul

acela (Adam) mai înainte de păcat. Oare să fi rămas lipsit de capul bunătăților? Cel ce a fost cinstit cu atâtea daruri, adică cu chipul lui Dumnezeu, cu asemănarea Sa şi cu celelalte binecuvântări? Binele şi răul nu-l cunosc numai aceia care sunt lipsiți de mintea cea firească. Adam era plin de multă înțelepciune şi cunoscător al ambelor stări.
Cum că Adam era plin de înțelepciune duhovnicească, ascultă dovada. Şi a adus Dumnezeu

la Adam toate fiarele să vadă ce nume le va pune; aşa că toate fiinţele vii să se numească precum le va numi Adam (Fac. 2, 19).

Cugetă dar de câtă înţelepciune era plin Adam căci a pus nume la atâtea specii de animale, de târâtoare şi de păsări, şi toate potrivite cu fiecare.

Căci şi Dumnezeu a primit acele nume si nu le-a mai schimbat, nici după ce a greşit el, pentru că zice Scriptura : „Şi tot sufletul viu, cum l-a numit Adam, acesta este numele lui".

Nu ştia oare acesta ce este bun şi ce este rău? Şi cum mai poate fi aceasta un subiect de dispută?

Apoi a adus pe femeie la el, pe care văzând-o îndată a cunoscut pe părtaşa firii lui. Şi ce zice? „Iată acum os din oasele mele şi trup din trupul meu" (Fac. 2, 23). Fiindcă mai înainte cu puţin Dumnezeu adusese la el toate dobitoacele, acum Adam, vrând să arate că fiinţa aceasta nu este una din dobitoacele acelea a zis : „Iată os din oasele mele şi trup din trupul meu".

Unii zic că cuvintele acestea nu arată numai aceasta înţelegere, ci şi felul creării, căci facerea femeii n-a mai fost în felul acestora. Şi pentru aceasta a zis : „Iată acum, pe care tâlcuindu-le mai în amănunt un alt tâlcuitor zicea : „Iată odată", adică numai acum s-a făcut femeia din bărbat, iar după aceea nu va mai fi aşa, ci din amândoi.

Os din oasele mele şi trup din trupul meu". Căci luând Dumnezeu din toată frământătura o bucată, aşa a făcut femeia, ca întru toate să se împărtăşească cu bărbatul. Şi "aceasta se va chema femeie pentru că din bărbatul său s-a luat" (Fac. 2,23).

Vezi că şi numele îl pune pentru ca să ne înveţe prin el împărtăşirea firii, iar felul creerii să fie pricină de dragoste permanentă şi de unire într-un gând.

Apoi ce zice? „Pentru aceea va lăsa omul pe tatăl său şi pe mama sa şi se va lipi de femeia sa". Nu a zis simplu „se va uni, ci „se va lipi, arătând prin aceasta unirea cea strânsa, „Şi vor fi amândoi un trup". Deci cel ce ştie atâtea, spune-mi, nu ştia ce este bun şi ce este rău?

Şi dacă nu ştia ce este bun şi ce este rău mai înainte de a mânca din pom, ci a primit cunoştinţa aceasta după mâncare, oare păcatul i s-a făcut învăţător de înţelepciune, iar şarpele nu mai este amăgitor, ci sfătuitor de cele de folos? Dar să nu fie! Nu sunt acestea aşa! Şi dacă nu ştia ce este bun şi ce este rău cum a primit porunca? Căci nimeni nu dă lege la cel ce nu ştie ce este călcarea de lege.

Iar Dumnezeu a dat porunca, iar după ce a călcat-o l-a pedepsit, pe care nici una din ele nu le-ar fi făcut, de nu i-ar fi dat omului de la început putere de a cunoaşte fapta bună şi răutatea.

Iată că din toate cele spuse v-am dovedit ca Adam a cunoscut binele şi răul nu după mâncarea din pom, ci mai înainte de aceasta o ştia. Pe toate acestea să le ţinem minte,

iubiților, că ducându-ne acasă, să punem îndoită masă şi bucatelor şi a acestor cuvinte. Bărbatul să spună cele ce s-a grăit iar femeia sa se învețe ; sa asculte şi copiii şi nici slugile să nu se lipsească de ascultarea acestora.

Fă Biserică casa ta căci eşti răspunzător şi de mântuirea ta şi a copiilor şi a slugilor. Şi precum nouă ni se va cere seama pentru voi aşa şi fiecăruia din voi i se va cere seama pentru femeie pentru copii şi pentru slugi. Şi de la acest fel de cuvântări vom avea vise dulci lipsite de năluciri rele, căci sufletul de obicei îşi imaginează în somn noaptea, ceea ce cugetă ziua.

Şi dacă în fiecare zi ne vom aduce aminte de cele ce se grăiesc, nu vom avea trebuință de multa osteneală, căci voi veți înțelege mai bine cuvântul, iar noi vom face mai cu osârdie învățătura.

Deci ca să primim şi mai mult folos şi noi şi voi, noi învățând, iar voi ascultând, să puneți împreună cu masa cea trupească şi pe cea duhovnicească. Pentru că ele vă vor fi vouă întărire şi podoabă, iar cele ale vieții acesteia, Dumnezeu pe toate le va îndrepta, făcându-le lesnicioase.

Căci zice „Căutați mai întâi împărăția cerurilor … şi toate acestea vi se vor adăuga vouă (Mt. 6, 33).

Să o căutăm dar, iubiților, ca să dobândim şi bunătății cele de aici şi cele de dincolo cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt i se cuvine slava în vecii vecilor. Amin.

DE CE POMUL ACELA SE NUMEA POMUL CUNOSTINTEI BINELUI SI RAULUI ?

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvântari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT

DE CE POMUL ACELA SE NUMEA POMUL CUNOSTINTEI BINELUI SI RAULUI ?

SI CE ÎNSEAMNA : "ASTAZI VEI FI CU MINE ÎN RAI"

Ieri am rugat mult dragostea voastra ca sa va aduceti aminte de cele ce s-au grait si seara sa puneti îndoita masa, una a bucatelor si şi alta, lângă aceasta, a ospățului din cuvinte. Dar oare ați făcut aşa şi ați pus masă îndoită? Ştiu că ați făcut şi v-ați împărtăşit nu numai din aceea, ci şi din

aceasta. Căci nu suferiți să vă sârguiți pentru cele de jos şi să vă leneviți despre partea cea mai bună.

Pentru că mai bună este aceasta decât aceea. Pe aceea a alcătuit-o mâinile bucătarilor, iar pe aceasta limbile proorocilor; şi aceea se face din cele de pe pământ, iar aceasta din roada Duhului. Bucatele acestei mese se strică, iar ale celeilalte sunt nestricăcioase. Acestea întrețin viața noastră de acum, iar acelea ne povățuiesc la ceea ce va să fie.

Şi că împreună cu masa aceea ați pus şi pe aceasta o ştiu, nu întrebând pe un pânditor al vostru sau pe vreo slugă, nu pe vestitorul cel mai de încredere decât aceştia. Pe care? Pe afirmația voastră de ieri pentru cele ce s-au grăit; pe lauda cea pentru învățătură. Fiindcă, zicând ieri ca fiecare să-şi facă din casa sa biserică, ați aprobat strigând, arătând prin aceasta dragostea pentru cele ce s-au grăit.

Iar cel ce ascultă cu dragoste şi cu dulceață cele ce se grăiesc este pregătit şi pentru împlinirea cu lucru a celor ce se grăiesc. Pentru aceasta şi astăzi m-am pregătit mai cu osârdie la învățătură. Dar deşteptați-vă şi acum cu mintea, căci nu numai cel ce grăieşte trebuie să fie treaz cu mintea, ci şi cei ce aud trebuie să fie osârduitori si luători aminte; şi mult mai mult cei aud decât cel ce grăieşte.

Noi avem osârdie să împărți banii cei stăpâneşti, dar osteneala voastră este mai mare, că trebuie să-i primiți şi cu multa grijă să-i păziți. Iar după ascultare puneți încuietori si zăvoare la uşile sufletului, pe gândurile cele înfricoşate, ca nişte păzitori. Căci furul este fără ruşine, priveghează totdeauna, năvăleşte neîncetat si de nu va reuşi, nu va înceta să încerce.

Păzitorii să fie înfricoşați. Şi de vor vedea pe diavolul că vine si vrea să răpească ceva din cele puse la păstrare, să-l alunge cu multă strigare. Şi de vor năvăli griji ale acestei vieți, să le oprească. Iar dacă va face supărare uitarea cea firească, cugetarea să întărească pomenirea. Căci nu este mică primejdia a pierde banii stăpânului. Şi dacă cei ce primesc aceşti bani se pedepsesc de multe ori cu moarte, dacă îi vor risipi, oare cei ce au primit cuvintele acestea cu mult mai scumpe decât banii, ce pedeapsă nu vor suferi? Banii lumeşti cei ce îi primesc sunt datori numai cu paza lor, iar cu altceva nimic; câți au primit tot atâția trebuie să dea înapoi si mai mult altceva nimeni nu va cere de la ei.

Insă față de cuvintele lui Dumnezeu suntem datori nu numai cu păzirea lor, ci si cu înmulțirea lor. Căci ni se porunceşte sa dăm înapoi nu numai pe cele ce le-am primit, ci îndoit mai mult. Şi dacă ar fi fost numai porunca să păziți cele încredințate si aşa lucrul avea trebuință de multă osârdie. Dar când Stăpânul nostru ne porunceşte să-nmulțim ceea ce am primit, socoteşte de câtă osteneală şi grijă avem trebuință noi.

De aceea unul încredințându-i-se cinci talanți, a adus încă pe atâția. Şi cei cinci talanți erau darul iubirii de oameni a lui Dumnezeu, dar trebuie ca sluga să-şi arate osârdia sa. La fel şi cel căruia i se încredințase doi talanți a lucrat alți doi, pentru aceasta sa învrednicit de aceiaşi cinste, de la Stăpânul său. Cel căruia i se încredințase un talant, l-a adus înapoi neîmpuținat fără lipsă, dar pentru că nu a neguțătorit cu el înmulțindu-l a luat pedeapsa cea mai de pe urmă. Şi pe bună

dreptate. Căci zice Dumnezeu, dacă ar fi trebuit să-i dau numai pentru ca să-i păzească, fără ca să-i înmulțească, nu i-aş mai fi dat in mâinile slugilor.

Dar vezi aici iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Cel căruia i se încredințase cinci talanți a mai adus cinci; cel căruia i s-a încredințat doi a adus alți doi. Amândoi au primit aceiaşi răsplată.

Căci precum a zis celui dintâi : „Bine slugă bună şi credincioasă, peste puține ai fost credincios peste multe te voi pune" aşa şi celui de al doilea îi zice la fel : „Bine slugă bună si credincioasă, peste puține ai fost credincios, peste multe te voi pune. Cele aduse nu sunt aceleaşi, dar plata este aceiaşi, căci şi pe al doilea l-a învrednicit de aceiaşi cinste cu cel dintâi.

Dar de ce aşa? Pentru că Dumnezeu n-a luat aminte la suma ce s-a adus, ci la puterea celor ce au lucrat şi au negustorit. Căci fiecare din aceştia a lucrat cele după puterea sa. Iar faptul ca unul a adus mai mult iar celălalt mai puțin, nici osârdia primului, nici trândăvia celui de al doilea a făcut aceasta, ci deosebirea lucrului încredințat. Acela a luat cinci şi a adus alți cinci ; acesta a luat doi, şi a adus alți doi, dar cu nimic nu este mai prejos decât primul în privința osârdiei. Căci şi acesta şi acela au înmulțit îndoit talanții ce li s-au încredințat.

Iar cel ce a luat numai unu, tot pe acela l-a adus, pentru aceea s-a şi pedepsit.

Deci ați văzut câtă pedeapsă stă asupra celor ce nu negustoresc banii cei împărăteşti. De aceea să-i păzim, să-i negustorim şi să agonisim multă dobândă din ei. Sa nu zică cineva : sunt prost, sunt ucenic, nu am darul învățăturii, sunt neînvățat şi nevrednic. Dar cu toate că eşti prost, neînvățat cu toate că ți s-a încredințat numai un talant lucrează ceea ce ți s-a dat şi vei lua aceiaşi plată cu cel ce învață.

Faptul că păstrați cele ce s-au grăit cu multă luare aminte, sunt încredințat foarte. Şi ca să nu cheltuim tot cuvântul despre aceasta să vă dăruiesc dragostei voastre şi cele ce urmează la ce s-a zis ieri, ca plată pentru cele păstrate. Căci celui ce i s-au încredințat cele de mai înainte şi le-a păzit, poate să i se dea cu vrednicie si altele.

Deci care era povestirea pe care v-am spus-o ieri? Cuvântul a fost despre pomul acela. Şi am arătat că omul ştia binele şi răul mai înainte de a mânca din pom şi era plin de multă înțelepciune, fiindcă a pus nume fiarelor, şi-a cunoscut femeia, căci a zis : „Iată acum os din oasele mele", a vorbit despre nuntă, despre facerea de copii, despre însoțire şi despre tată şi mamă, fiindcă a primit porunca. Deci nimeni nu dă poruncă şi lege pentru ceea ce se cuvine a face şi pentru ceea ce nu se cuvine a face decât celui ce nu ştie binele şi răul.

Astăzi vom vorbi despre faptul că pomul acela s-a numit al cunoştinței binelui şi răului, şi că omul n-a luat cunoştință de la el. Nu este lucru mic a învăța şi a şti pentru ce pomul acela are această numire, deoarece şi diavolul a zis : „Ori în ce zi veți mânca dintr-însul se vor deschide ochii voştri şi veți fi ca nişte dumnezei, cunoscând binele şi răul (Fac. 3, 5).

Cum dar, mă vei întreba, că nu a pus în pom cunoştința binelui şi a răului? Dar spune-mi cine a pus-o? Oare diavolul? Da, poate vei zice, atunci când a zis „veți fi ca nişte dumnezei cunoscând binele şi răul". Dar îmi aduci mărturia vrăjmaşului şi pizmaşului? Şi ce dacă a zis acestea. Oare

sau făcut dumnezei? Dar precum nu s-au făcut dumnezei, aşa n-au luat nici cunoştința binelui şi a răului.

Căci mincinos este acela şi nu grăieşte nimic adevărat „şi întru adevăr n-a stătut” (In. 8,44) . Deci să nu aducem mărturia vrăjmaşului, ci să vedem din lucruri pentru care pricină pomul se numeşte al cunoştinței binelui si răului.

Mai întâi, de credeți că este cu cuviință, să cercetăm ce este binele şi răul. Ce este dar binele? Ascultarea. Şi râul? Neascultarea. Şi ca să nu ne rătăcim cercetând firea binelui şi a răului, să căutam acestea din Scripturi. Şi cum că binele şi răul este ceea ce am spus, ascultă ce zice Proorcoul : „Ce este bun? Sau ce cere Domnul de la tine (Miheia 6,8). Spune ce este bun? Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău. Vezi că binele este ascultarea? Căci ea iese din dragoste. Şi iarăşi : „Două rele a făcut poporul Meu : M-au părăsit pe Mine, Izvorul vieții şi şi-au săpat lor fântâni surpate, care nu vor putea ține apă (Ierem. 2,13). Vezi ca răul este neascultarea şi părăsirea? Deci deocamdată să ținem minte că binele este ascultarea, iar răul neascultarea, ca să putem înțelege şi celelalte.

Dar pomul acesta se numeşte pomul cunoştinței binelui şi răului pentru că porunca referitoare la încercarea ascultării şi neascultării la el s-a dat. Adam ştia şi mai înainte de poruncă că bun lucru este ascultarea şi rău, neascultarea, dar mai pe urmă a cunoscut mai bine prin cercare. Căci şi Cain ştia că uciderea de frate este o faptă rea şi mai înainte de uciderea fratelui său.

Şi cum că ştia aceasta, ascultă ce zice : „Să ieşim la câmp (Fac. 4,8). Dar pentru care pricină îl tragi câmp, smulgând pe fratele tău din brațele cele părinteşti? Pentru ce îl duci în pustie? De ce îl lipseşti de purtarea de grija? Pentru ce îl depărtezi de vederea părinților? Dacă nu te temi de păcat, de ce îți ascunzi îndrăzneala?

Pentru ce şi după ce ai făcut uciderea, întrebat fiind, te necăjeşti şi minți? Că întrebându-te Dumnezeu : „Unde este Abel, fratele tău?” ai zis : „Oare eu sunt păzitorul fratelui meu?”. Din toate acestea arătat este că ştiind binele şi răul, totuşi l-ai lucrat. Deci precum acesta ştia binele şi mai înainte ce faptă rea este uciderea, dar a cunoscut şi mai bine după aceea când a primit pedeapsa, căci a auzit : „gemând şi tremurând vei fi pe pământ” (Fac. 4, 14); aşa şi tatăl lui avea cunoştința binelui şi a răului mai înainte de a mânca, deşi nu aşa clară ca după mâncarea din pom.

Dar ce să zic? Pe cele rele toți le ştim de mai înainte de a le lucra, dar le cunoaştem mai curat după ce le lucrăm! si mult mai lămurit când suntem pedepsiți pentru ele. Căci şi Cain ştia cu adevărat de mai înainte ce rău este uciderea de frate, dar mai pe urmă a cunoscut şi mai curat prin pedeapsa. Şi noi ştim că bună este sănătatea şi grea boala şi mai înainte de cercare, dar cunoaştem mult mai bine deosebirea dintre ele când cădem în boală.

În acest fel şi Adam ştia cu adevărat că binele este ascultarea şi răul neascultarea, dar mai pe urmă a cunoscut şi mai bine, când, gustând din pom, a fost scos afară din rai căzând din acea fericire. Şi fiindcă a căzut în pedeapsă, gustând din pom pedeapsa l-a învățat mai bine, prin faptă, cât este de rău a nu asculta de Dumnezeu şi cât este de bine a asculta de El.

Şi din această pricină pomul se numeşte cunoştinţei binelui şi răului. Dar dacă nu firea pomului a dat cunoştinţa binelui şi a răului, ci pedeapsa dată pentru neascultare cu privire la gustarea din acesta i-a învăţa-ţi mai bine aceasta, pentru care motiv se numeşte pom al cunoştinţei binelui şi răului?

Pentru că Scriptura are obicei ca atunci când se petrece ceva într-un loc şi în oarecare vreme, de la cele petrecute să se numească şi locurile şi vremurile acelea. Şi ca cele zise să se facă mai luminate vă voi aduce o dovadă.

Iacov oarecând a săpat nişte puţuri. Pe aceste puţuri vecinii s-au ispitit să le strice; şi de aici s-a făcut o oarecare vrajbă. Atunci unul din puţuri s-a numit vrajbă. Nu pentru că puţul vrăjmăşuia, ci pentru că la el s-a făcut vrajba. Aşa şi pomul acela se numeşte al cunoştinţei binelui si răului, nu pentru că el avea cunoştinţă, ci pentru că la el s-a făcut arătarea cunoştinţei binelui şi a răului.

Şi Avraam a săpat puţuri şi la vrăjmăşuit Abimelec (Fac 21, 32). Apoi s-au adunat, au potolit cearta şi făcând jurământ unul cu altul, au numit puţul acela puţul jurământului. Nu pentru că puţul a jurat, ci pentru că la puţul acela s-a făcut jurământul. Vezi că nu locurile pricinuiesc lucrurile, deşi îşi iau numirile de la lucruri.

Şi ca să se facă mai luminate cele ce am zis, de nevoie este să aducem de faţă unele pilde. Iacov ,,a văzut tabăra lui Dumnezeu şi l-au întâmpinat pe el îngerii lui Dumnezeu . . . şi a numit numele locului tabără” (Fac. 32, l-2). Şi s-a numit locul acela tabără cu toate că nu era nici o tabără acolo, doar fiindcă a văzut-o.

Vezi că de la lucrul cel ce s-a întâmplat in acel loc, a primit locul numele? Aşa şi pomul acela s-a numit al cunoştinţei binelui şi răului, nu pentru că el avea cunoştinţa binelui si răului, ci pentru că la el s-a făcut dovedirea cunoştinţei binelui şi răului şi ispitirea ascultării şi a neascultării.

Şi iarăşi Iacov a văzut pe Dumnezeu precum este cu putinţă omului a-L vedea şi a numit locul acela „Faţa lui Dumnezeu”. De ce? Pentru că a văzut pe Dumnezeu acolo (Fac. 35,14). Dar nu locul era „faţa lui Dumnezeu”, ci de la fapta ce s-a întâmplat în locul acela s-a dat numirea. Vezi prin câte s-a dovedit că Scriptura are obicei să numească locurile de la lucrurile ce s-au întâmplat în ele? Şi acest lucru obişnuieşte să-l facă şi la vremuri.

Dar pentru ca să nu vă chinuiesc, haideţi să mutăm cuvântul nostru de la cele mâhnicioase la cele veselitoare. Căci s-a ostenit mintea voastră petrecând în înţelegerile cele subţiri. Pentru aceasta bine este a o odihni, ospătând-o cu înţelegeri mai uşoare şi mai veselitoare.
Deci să ne întoarcem la lemnul Crucii cel mântuitor, căci acesta a încetat toate relele pe care le-a adus acela. Dar mai bine zis nu acela a adus relele, ci omul, pe care le-a nimicit mai pe urmă Hristos, aducând mult mai mari bunătăţi decât celepierdute. Pentru aceasta Pavel zice: „Unde s-a înmulţit Păcatul a prisosit darul” (Rom. 5, 20), adică mai mare este darul decât păcatul, căci iarăşi zice : „Dar nu este cu greşeală cum este cu harul” (Rom. 5,15). fiindcă Dumnezeu nu a dăruit numai cât a greşit omul; dobânda nu este la fel cu paguba ; câştigul nu este la fel cu stricarea de corabie, ci mai multe sunt cele bune dăruite în locul celor rele. Şi pe bună dreptate.

Căci pe cele rele le-a adus robul, şi erau mai puține, iar pe cele bune le-a dăruit Stăpânului şi prin urmare sunt mult mai multe. De aceea zice : „Dar nu este cu greşala precum este cu darul”, după care arată deosebirea, zicând : “Căci judecata dintr-unul duce la osândire, iar harul din multe greşeli duce la îndreptare” (Rom. 5,16). Dar nu este lămurit ceea ce s-a zis, ci este nevoie să aducem explicarea. „Căci judecata”, adică pedeapsa, osânda, moartea „dintru unul”, adică dintr-un păcat. Pentru că un păcat a adus atâta rău. Iar darul nu a dezlegat numai acel păcat, ci şi alte multe, de aceea zice : „iar darul din multe greşeli duce la îndreptare”. Pentru aceasta şi Ioan Botezătorul striga : „Iată Mielul lui Dumnezeu Care ridică păcatul lumii” (In. 1,29), nu Care ridică păcatul lui Adam. Ai văzut „că nu este cu greşeala precum este cu darul”? Căci mai multe bunătăți ne-a adus Lemnul acesta, decât răutățile cele aduse dintru început.

Şi aceasta am zis ca să nu socoteşti că strămoşii cei dintâi ți s-au făcut pricinuitori de rele. Diavolul a scos pe Adam afară din rai, dar Hristos a băgat în el pe tâlhar. Vezi deosebirea. Acela a scos afară pe om care n-avea păcat, ci numai o întinăciune a neascultării, dar Hristos bagă în rai pe tâlharul care purta nenumărate sarcini de păcate.

Numai această minune a făcut, că a băgat pe tâlhar în rai, şi alta nu? Se poate spune şi alta mai mare. Nu numai ca a băgat un tâlhar în rai, ci l-a băgat mai înainte de toți şi de apostoli, ca nimeni din cei de pe urmă să nu se deznădăjduiască de mântuirea şi intrarea în rai, văzând pe cel plin de toate relele petrecând în curțile cele împărăteşti.

Dar să vedem, oare n-a arătat cumva tâlharul osteneli isprăvi şi fapte ? Nu, ci cu un simplu cuvânt, cu credința numai, a sărit în rai mai înainte de apostoli. Să cunoşti deci că nu a putut arăta buna cunoştință a aceluia cât a atârnat iubirea de oameni a lui Dumnezeu, care a făcut toată isprava. Căci ce a zis tâlharul? Sau ce a făcut? Oare a postit? Oare a plâns? Sau s-a ostenit? Oare a arătat pocăință de multă vreme? Nicidecum. Ci pe Cruce fiind a dobândit mântuirea. Vezi grabă? De pe cruce la cer, de la osândă la mântuire.

Dar care sunt cuvintele acelea care i-au adus atâtea bunătăți şi ce putere au? „Pomeneşte-mă Doamne când vei veni întru împărăția Ta” (Lc. 23, 42).

Vezi a cerut să ia bunătăți, fără să arate vreo osârdie prin lucruri. Da, dar Cel ce ştia inima lui, nu a luat aminte la cuvinte, ci la aşezarea minții lui. Căci cei ce s-au îndulcit de învățături prooroceşti, cei ce au văzut semnele, cei ce au privit minunile, ziceau despre Hristos că are drac şi înşeală poporul (In. 7,20).

Iar tâlharul, care n-a auzit de prooroci, care n-a văzut minuni, care L-a văzut pe Iisus pe Cruce n-a luat aminte la necinste, nici a căutat la lipsa de slavă, ci privind la dumnezeire, a zis : „Pomeneşte-mă Doamne când vei veni întru împărăția Ta”.

Lucru nou şi vrednic de mirare este acesta. Vezi Cruce şi pomeneşti de împărăție? Ce lucru vrednic de împărăție ai văzut? Ci numai un Om răstignit, lovit cu palme, batjocorit, prihănit, scuipat, bătut cu toiege. Acestea sunt vrednice de împărăție, spune-mi? Vezi că el nu cerceta cele de afară, ci privea cu ochii credinței?

De aceea nici Dumnezeu n-a căutat la cuvintele cele simple, ci precum acesta a privit la dumnezeire, aşa şi Dumnezeu a privit la inima tâlharului, şi zice: „Astăzi vei fi cu Mine în rai" (Lc. 23,43). Luați aminte, căci de aici răsare o întrebare care nu este mică.

Maniheii, câinii cei mulți şi turbați care muşcă pe furiş arată chipul blândeței, dar turbarea cea cumplită o au înăuntru şi cu pielea oii ascund lupul. Dar tu să nu cauți la ceea ce se vede, ci cercetează fiara cea ascunsă înăuntru. Deci! aceştia luând textul acesta zic : Hristos a zis : „Amin, amin zic ție, astăzi vei fi cu Mine în rai". Deci răsplătirea bunătăților s-a făcut acum şi de prisos mai este învierea. Şi dacă în ziua aceea tâlharul a primit cele bune, iar trupul lui n-a înviat incă până astăzi, nu va mai fi înviere a trupurilor. Oare ați înțeles ceea ce s-a zis, sau este nevoie să repet a doua oară? „Amin, amin zic ție „astăzi vei fi cu Mine în rai". Deci a intrat tâlharul în rai fără trup, zic ei deoarece nu putea altfel fiindcă trupul lui n-a fost îngropat, nici s-a risipit făcându-se praf ; şi nicăieri nu s-a zis că l-a înviat pe el Hristos.

Iar dacă a băgat înăuntru pe tâlhar şi a dobândit bunătățile fără trup a arătat că nu mai este înviere a trupurilor. Căci de ar fi fost înviere a trupurilor nu ar fi zis atunci „astăzi vei fi cu Mine în rai", ci la sfârşit când se zice că este învierea trupurilor. Iar dacă acum a băgat pe tâlharul în rai şi trupul lui a rămas afară şi s-a stricat, dovedit lucru este că nu există înviere a trupurilor. Aşa zic aceia.
Dar să primiți acum şi cele de la noi, şi mai bine zis nu cele de la noi, ci cele din dumnezeiasca Scriptură, căci nu grăim cele ale noastre, ci cele ale Sfântului Duh.

Ce zici? Trupul nu se împărtăşeşte de cununi? De osteneli s-a împărtăşit, iar de răsplată nu? Şi dacă la vremea luptei el a vărsat cele mai multe sudori, oare la vremea plătirilor numai sufletul să se încununeze? Nu auzi pe Pavel ce zice?

Pentru că noi toți trebuie să ne înfățişăm înaintea judecății lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup ori bine, ori rău" (II Cor. 5,10). Sau : „Că se cade stricăciosului acesta să se îmbrace în nestricăciune şi muritorul acesta să se îmbrace în nemurire" (ICor. 15,53). Oare muritor? Sufletul sau trupul? Dovedit este că trupul, pentru că sufletul din fire este nemuritor, iar trupul muritor. Şi cu toate că ei taie multe din acestea, totuşi şi din cele ce au rămas vom arăta unitatea celor tăiate.

A intrat tâlharul in rai, zic ei. Şi ce? Oare nu acestea sunt bunătățile pe care Dumnezeu ni le-a făgăduit nouă? Auzi pe Pavel ce zice despre bunătățile acelea: „Cele ce ochiul nu le-a văzut şi urechea nu le-a auzit şi la inima omului nu s-au suit". Iar raiul şi ochiul lui Adam le-a văzut şi urechea lui le-a auzit şi inima lui le-a primit, căci despre el vorbim de atâtea zile.

Cum dar a primit tâlharul bunătățile, când Dumnezeu nu s-a făgăduit să ne bage în rai, şi în cer şi n-a propovăduit despre împărăția raiului, ci despre împărăția cerurilor, ca zice : „De atunci a început Iisus să propovăduiască şi să spună: Pocăiți-vă, căci s-a apropiat împărăția cerurilor" (Mt. 4,17).

Ai pierdut raiul, dar Dumnezeu ți-a dat cerul, ca să-sş arate şi iubirea Sa de oameni şi să rănească şi pe diavolul, arătând că deşi va face nenumărate vrăjmăşii asupra neamului omenesc, cu nimic nu va spori, căci Dumnezeu ți-a deschis cerul. Ai fost osândit la osteneală vremelnică, dar ai fost

cinstit cu viață veşnică. A poruncit pământului să scoată mărăcini şi ciulini, dar sufletul ți-a odrăslit roadă Duhului. Vezi că mai mare este câştigul ca paguba? Că mai multă este bogăția, priveşte, Dumnezeu a zidit pe om din pământ şi din apă şi l-a aşezat în rai, dar cel zidit nu s-a păzit bine, ci s-a răzvrătit. Nu-l mai zideşte a doua oară din pământ şi din apă, ci din apă şi din duh şi nu-i mai făgăduieşte raiul, ci împărăția cerurilor. Şi ascultă acum.

Când Nicodim fruntaşul iudeilor nu pricepea naşterea cea de sus şi întreba cum este cu putință ca omul bătrân fiind să se nască a doua oară, atunci Hristos îi descoperă luminat chipul naşterii, zicând : „De nu se va naşte cineva din apă şi din Duh nu va putea să intre în împărăția lui Dumnezeu" (In. 3,5). Deci dacă a făgăduit împărăția cerurilor, iar pe tâlhar l-a băgat numai în rai, dovedit este că nu i-a dat încă toate cele bune.

Dar la aceste cuvinte ei zic altceva. Ei spun că Hristos spunând aici de rai, nu s-a referit la rai, ci la împărăția cerurilor. Şi fiindcă vorbea către un tâlhar, care nu auzise nimic din dogmele cele înalte, nu ştia despre prooroci, nu a venit niciodată la locaşul Domnului, nu se împărtăşeşte de dumnezeiasca ascultare şi nici nu ştia despre împărăția cerurilor, ci toată vremea vieții sale o petrecuse în pustietăți şi făcuse ucideri, de aceea îi spune : „Astăzi vei fi cu Mine rai" ; cu numele cel obişnuit de rai însemnând împărăția cerurilor. Asta o primesc. Dar zici că a intrat în împărăția cerurilor. Dar de unde este arătat? Din asta că a zis: „Astăzi vei fi cu mine în rai". Şi ca să vedem că înțelegerea aceasta este forțată, vom dovedi luminat.

Hristos a zis : „Cel ce nu crede (în Fiul) a şi fost judecat" (In. 3,18). Cum a fost judecat? Din pricina păcatului, cu toate că încă n-a fost înviere, nici pedeapsă şi osândă. Şi iarăşi zice : „Cel ce crede în Cel ce M-a trimis … s-a mutat din moarte la viață" (In. 5,24). N-a zis „se va muta", ci „s-a mutat". De ce: din pricina faptei bune. Deci precum acela a fost judecat, când încă nu a fost judecată şi celălalt s-a mutat, când încă nu a murit, vorbind despre acela din pricina păcatului, iar despre celălalt din pricina faptei bune, hotărând nişte lucrări ce nu s-au făcut, ca şi cum s-ar fi făcut ; aşa a vorbit şi către tâlhar.

Şi doctorii când vor vedea pe vreun bolnav că nu mai are nădejde de viață zic, că este mort, cu toate că îl văd că mai suflă. Si precum acela a murit pentru doctori fiindcă nu mai are nădejde de vindecare, aşa şi tâlharul a intrat în cer, fiindcă nu mai putea să se întoarcă spre pierzare.
La fel şi Adam a auzit : „Ori în ce zi veți mânca din el cu moarte veți muri" (Fac. 2,17). Dar oare a murit în aceiaşi zi ? Nicidecum. Ci a trăit nouă sute de ani şi mai mult după ziua aceea. Cum dar a zis Dumnezeu că în acea zi vor muri ? Cu hotărârea, iar nu cu trupul. Aşa şi tâlharul a intrat în cer.

Dar asculta şi ce zice Pavel arătând că nimeni încă nu a luat răsplătirea bunătăților. Şi vorbind despre prooroci şi drepți a zis : Toți aceştia au murit întru credință, fără să primească făgăduințele, ci văzându-le de departe şi iubindu-le cu dor… pentru că Dumnezeu rânduise pentru noi ceva mai bun, ca şi ei să nu ia fără noi desăvârşirea (Evr. 11,1.3,40).

Păstrați acestea şi vă aduceți aminte de ele, învățând pe cei ce nu le-au auzit. Şi să le cugetați fiecare din voi şi în târg şi la Biserică şi acasă, căci nimic nu este mai dulce decât vorbirea despre Dumnezeu. Şi ascultă ce zice despre aceasta Proorocul : „Cât sunt de dulci gâtlejului meu cuvintele Tale, mai mult decât mierea în gura mea" (Ps. 118,103). Deci hrana aceasta pune-o la

masa cea de seară, ca să o umpli de dulceața cea duhovnicească. Nu vedeți pe oamenii cei bogați cum la mesele lor aduc lăutari şi fac din casa lor teatru şi club? Tu fă casa ta cer. Şi o vei face nu schimbând pereții, nici mutând temeliile, ci chemând la masa ta pe însuşi Stăpânul cerurilor.

Şi nu se ruşinează Dumnezeu de o astfel de cină, căci acolo unde este învățătura cea duhovnicească, este şi înfrânare şi cucernicie şi blândețe. Unde bărbatul, femeia si copiii petrec uniți în dragoste şi într-un gând, legați fiind cu legăturile faptei bune, acolo, în mijlocul lor, petrece si Hristos. Căci El nu caută tavan poleit, nici stâlpi pictați, nici marmure frumoase, ci podoabă a sufletului si frumusețe a minții si masă plină de dreptate şi de roade ale milosteniei.

Şi de va vedea acest fel de masă degrabă vine şi se face părtaş ei, pentru că El este Cel ce a zis : „Flămând am fost şi m-ați hrănit" (Mt. 25,35). Deci când vei vedea vreun sărac strigând tare şi vei da din cele puse înainte pe masa ta celui lipsit, prin slugă ai chemat la masa ta pe Stăpânul şi ai umplut-o toată de binecuvântări şi prin pârga aceea ai dat pricină să ți se umple jitnițele tale de multe bunătăți.

Iar Dumnezeul păcii Cel ce dă pâine spre mâncare şi sământă semănătorului, să înmulțească sământa voastră ca să crească în voi toți roadele dreptății şi să vă învredniciți de împărăția cerurilor. Pe care fie ca noi toți sa o dobândim cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos Căruia împreună cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt se cuvine slava, acum şi pururea şi în vecii vecilor. Amin.

DESPRE DRAGOSTEA CEA DESAVÂRSITA

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvântari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT

DESPRE DRAGOSTEA CEA DESAVÂRSITA

DESPRE RASPLATIREA DUPA VREDNICIE
A LUCRURILOR SI DESPRE UMILINTA

Toata fapta buna este rod al dragostei de aceea si lung este cuvântul despre ea. Hristos zice: „Întru aceasta vor cunoaşte toți că sunteți ucenicii Mei, dacă veți avea dragoste între voi" (In. 13, 35). Iar Pavel strigă: "Nimănui cu nimic nu fiți datori, decât cu iubirea unuia față de altul" (Rom. 13, 8). Şi nu simplu şi fără de rost a zis acestea, ci pentru că sunteți datori unii

altora. Şi precum trupului îi suntem datori cu hrana cea de toate zilele şi totdeauna i-o dăm, aşa şi cu iubirea ne invață să fim. Şi nu numai cu aceea suntem datori, ci mult mai mult, căci ea ne povățuieşte la viața cea veşnică şi rămâne cu cei ce o au. Pentru că zice Pavel: „Şi acum rămân acestea trei : credința, nădejdea şi dragostea. Iar mai mare dintre acestea este dragostea" (I Cor. 13, 13). Să o învățăm nu numai prin cuvinte ci şi prin fapte. Şi mai întâi prin felul zidirii noastre. Căci Dumnezeu creând pe om, din el a poruncit să se facă toți, ca toți să ne socotim una şi aşa să ne silim şi să petrecem în dragoste unii față de alții. Apoi prin iconomia sa Dumnezeu a rânduit cu înțelepciune să se arate dragostea unuia către altul. Şi ascultă cum Dumnezeu umplând lumea de multe bunătăți, a dat fiecăruia un loc osebit de cultivare de roade. Dar pentru nevoia hranei mergând unii la alții şi dând cele de prisos ca să ia cele ce lipsesc, să iubim pe cei de o fire cu noi.

Acest lucru s-a facut şi la fiecare om in parte. Că nu s-a dat unui om să le ştie pe toate, ci unuia i s-a dat meşteşugul medicinei, altuia meşteşugul tâmplăriei, iar altuia altul, ca având trebuință unii de altii, să ne iubim intre noi. La fel şi în cele duhovniceşti poate vedea oricine că se petrece, precum zice Pavel : „Că unuia i se dă prin Duhul Sfânt cuvânt de înțelepciune, iar altuia după acelaşi Duh, cuvântul cunoştinței. Şi unuia i se dă în acelaşi Duh credința, iar altuia darul vindecărilor, în acelaşi Duh ; unuia faceri de minuni, iar altuia proorocie; unuia doosebirea duhurilor, iar altuia feluri de limbi şi altuia tălmăcirea limbilor" (I Cor. 12, 8-10).

Dar nimic nu este mai înalt decât dragostea. Pentru aceasta Pavel a cinstit-o mai mult decât toate, zicând : „De aş grăi în limbile oamenilor şi ale îngerilor, iar dragoste nu am, făcutu-m-am aramă sunătoare şi chimval răsunător. Şi de aş avea darul proorociei şi toate tainele de le-aş cunoaşte. . . şi de aş avea atâta credință încât să mut şi munții, iar dragoste nu am, nimic nu sunt" (I Cor. 13, l-2). şi nu s-a oprit aici, ci adeverează că şi moartea pentru dreapta credință nu are nici un folos de nu va fi şi dragostea cu ea.

Şi nu în zadar a zis atâtea despre ea, ci ştia, ştia cu adevarat, ca un lucrător al poruncilor lui Dumnezeu, că de va fi ea tare înrădăcinată în om, va răsări din el rodul tuturor bunătăților. Căci aceea : « Să nu ucizi să nu preadesfrânezi ; să nu furi ; să nu fi mărturie mincinoasa" (Ieş. 20, 13-l6) şi oricare alta poruncă, se cuprind în una : « Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuți". Şi de ce să zicem cele mici şi să trecem cu vederea pe cele mari.

Dragostea L-a pogorât pe Fiul lui Dumnezeu cel iubit printre noi, făcându-Se locuitor şi petrecător cu oamenii. Ca stricând înşelăciunea zeilor celor multi si vestind cunoştinta de Dumnezeu cea adevărată, să învețe pe oameni a se iubi între ei, precum mărturiseşte Ioan, zicând : « Căci Dumnezeu aşa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul-Născut L-a dat şi oricine crede în El să nu piară, ci să aiba viață veşnică. » (In. 3,16)

Iar Pavel fiind aprins de aceasta a slobozit acel glas ceresc : „Cine ne va despărți pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigoane, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?" Şi lăsând pe acestea ca pe niste mici si simple a arătat pe cele mult mai mari docat acestea, zicând: "Căci sunt încredințat că nici moartea, nici viața . . . nici cele de acum, nici cele ce vor fi . . ., nici înălțimea, nici adâncul şi nici o altă făptura nu va putea să ne despartă pe noi de dragostea lui Dumnezeu cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru." (Rom. 8, 25, 38-39). De aici vedem ca nimic nu mai putea să despartă pe fericitul acela, care era

aprins de dragoste, nici cerul, nici pământul, nici marea, nici împărăția cerurilor, nici chinurile iadului, căci toate le trecea cu vederea pentru Hristos. Şi de vom cerceta şi pe ceilalți sfinți vom vedea că toți au plăcut lui Dumnezeu prin dragoste.

Dragoste îți arată pe aproapele tău ca pe tine însuți, te învață să te bucuri de bunătățile lui ca de ale tale şi să suferi neajunsurile lui ca şi pe ale tale. Dragostea pe cei mulți îi face un trup, iar sufletele lor le prefac în vase ale Sfântului Duh.

Căci Duhul păcii odihneşte nu în cei despărțiți unii de alții, ci în cei uniți cu sufletul. Dragostea face averile personale ale tuturor, precum se zice în Cartea Faptelor : "Iar inima şi sufletul mulțimii celor ce au crezut era una şi aici unul nu zicea că este al său ceva din averea sa, ci toate le erau de obşte" (4, 32) şi se da la fiecare după cum avea trebuință.

Mulțimea celor ce se iubesc unii pe altii şi se unesc într-un gând este ca un zid puternic întărit cu pietre bine potrivite şi care este nebiruit de năvălirile vrăjmaşului şi de bântuielile diavolului. Şi pe bună dreptate. Căci cei ce se oştesc asupra celor uniți între ei, rămân nebiruiți de meşteşugurile vrăjmaşilor şi ridică strălucitele semne de biruință ale dragostei. Şi precum strunele chitarei sunt multe, dar sunetul lor unindu-se scot un sunet foarte veselitor, aşa şi cei uniți într-un gând scot glasul cel dulce al dragostei.

De aceea şi Pavel ne sfătuieşte « să gandim la fel » şi « unul pe altul socotească-l mai de cinste decât el însuşi" (Filip. 3, 16; 2, 3). Că nu pentru iubirea de cinste să se strice dragostea, ci lăsând cinstea unul altuia să petrecem în unirea gândului. Şi iarăşi zice : "Slujiți unul altuia prin iubire" (Galat. 5,13). Căci toată Legea într-o poruncă se cuprinde : „Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuți".

Cel ce iubeşte nu voieşte să poruncească, ci să i se poruncească şi se bucură mai mult cand i se porunceşte, decât când porunceşte. Cel ce iubeşte voieşte mai mult să dăruiască, decât să ia, că voieşte să aibă pe prieten dator decât să fie el dator. Cel ce iubeşte şi voieşte să dăruiască ceva celui iubit, nu voieşte să pară că dăruieşte, ci că celălalt începe facerea de bine. Poate unii nu înteleg ceea ce am zis. De aceea o voi arăta prin pildă.

Stăpânul cel iubitor de oameni voia ca pe Fiul Său să-L dăruiască pentru noi dar ca să nu se pară că-L dăruieşte, ca o datorie, a poruncit lui Avraam să dea pe fiul său, ca făcând şi El aceasta să fie nu ca şi cum ar dărui, ci ca şi cum ar fi dator. Ştiu că ceea ce am zis este de mirare pentru mulți, dar pricina este că vorbesc despre ceva ceresc.

Şi precum de aş grăi despre un oarecare pom ce creşte în India şi de care nimeni nu ar avea cunoştintă, cu toate că vom grăi multe despre el, cuvântul nostru nu va putea să-l descrie desluşit, tot aşa şi acum oricâte voi zice în zadar le voi grăi căci unii dintre voi nu pricep cele ce se grăiesc.

Căci pomul acesta (dragostea) s-a sădit. Dar de vom voi putem să-l sădim şi în noi, căci pentru aceasta am fost învățați să zicem către Tatăl nostru cel din ceruri: « Facă-se voia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ » (Mt. 6,10).

Deci să nu socotim că este cu neputință să câştigăm un bun ca acesta. Este cu putință cu adevărat de vom voi să ne trezvim. Şi nu numai pe acesta să-l isprăvim, ci şi pe toată fapta bună. Căci ne ocârmuim cu voința liberă şi de sineşi stăpănitoare şi noi hotărâm ca şi cele bune şi cele rele atârnă de voința noastră, iar nu de ursitori precum socotesc unii.

Şi pentru aceasta Dumnezeu a făgăduit împărăție şi a îngrozit cu osândă. Iar la cei legați nu ar fi făcut aşa, căci răsplătirea este pentru ceea ce se face de voie. Şi nu ar fi pus legi şi nu ar fi sfătuit de am fi fost noi ținuți de legăturile ursitoarei. Ci fiindcă suntem liberi şi stăpâni peste voința cea liberă a noastră, şi ne facem răi din lenevire şi buni din osârdie, pentru aceasta a dat aceste doctorii, îndreptându-ne şi învățându-ne să filozofăm şi din frica osândei şi din nădejdea împărăției.

Şi nu numai din acestea se arată că nu ursitoarea, nici norocul, nici mersul stelelor nu ocârmuiesc cele ale noastre, ci din cele ce facem zilnic. Şi dacă toate cele ce facem ar atârna de aceea, iar nu de voința cea liberă a noastră, de ce bați sluga când fură? De ce tragi la judecată pe femeie când desfrânează? De ce te ruşinezi când faci cele necuviincioase? De ce nu suferi să fii ocărât?

Căci de te va numi cineva desfrânat, preadesfrânat, sau bețiv, sau în alt fel, ocară numeşti insulta. Dar dacă nu păcătuieşti de voia ta, ceea ce ai făcut nu poate aduce ocară, căci este fără de vină.

Iar dacă acum nu ierți pe cei ce greşesc, te ruşinezi când faci cele rele şi te sileşti a le tăinui şi numeşti ocărâtori pe cei ce te insultă, prin toate acestea mărturiseşti că cele ale noastre nu sunt legate de necesitate, ci sunt cinstite cu lucrarea voinței celei libere. Şi pe cei ținuți şi care lucrează fără voie îi iertăm.

Căci dacă cineva, luptat de diavolul, ne va lovi, sau ne va rupe haina, nu numai că nu-l pedepsim, ci ne este milă de el şi-l iertăm. De ce? Pentru că nu voia cea liberă a aceluia a făcut acestea, ci sila diavolului. De aceea dacă şi toate celelalte păcate s-ar fi făcut legați fiind de ursitoare, s-ar fi iertat.

Dar fiindcă ştim că ele nu se fac aşa, pentru aceasta nu iertăm, nici stăpânii pe slugi, nici bărbații pe femei, nici femeile pe bărbați, nici părinții pe copii, nici dascălii pe ucenici, nici stăpânitorii pe supuşi, ci ne facem cercetători şi pedepsitori ai păcatelor ce s-au făcut. Şi mergem la judecători, îi supunem la bătăi, ii mustrăm şi toate le facem, ca să-i izbăvim pe ei de rele. Iar peste copii noştri punem pedagogi, ii trimitem la dascăli, îi înfricoşăm, îi batem şi multe alte ajutoare le aducem ca să se facă buni.

Ce trebuință este dar de osteneli şi de sudori pentru a lucra fapta bună, dacă este ursit unuia să se facă bun? Căci şi dormind şi furând unul ca acesta va fi bun. Dar mai bine zis nu putem numi bun pe unul ca acesta care de nevoie se face în acest fel. Ce trebuință este de osteneli şi de sudori pentru a fugi de răutate dacă este ursit cuiva să se facă rău? Căci oricât se va osteni el tot rău va rămâne. Dar mai bine zis nu vom putea numi rău pe unul ca acesta care de nevoie este împins la rele.

Şi precum cel îndrăcit oricât va ocărî, sau va bate — şi aduc iarăşi aceiaşi pildă — nu-l numim ocărâtor, că nu socotim sudalma de la el, ci de la diavolul, aşa şi pe cel rău nu putem să-l numim

rău dacă va fi tras la răutate de ursitoare, precum nici pe cel bun nu-l putem numi bun. Şi dacă toate faptele noastre vor fi lucrate fără voie liberă, atunci nu va fi nici o faptă bună, nici vreo răutate, nici meşteşuguri, nici legi şi nici altceva din unele ca acestea.

Şi de ce arătăm atâta silință când ne îmbolnăvim de cheltuim bani, chemăm doctori, punem doctorii, nu mâncăm si ne înfrânăm pofta, dacă şi sănătatea si boala depind de ursitoare ? De prisos sunt cheltuielile de bani, de prisos este consultarea doctorilor, de prisos este luarea aminte cu dinadinsui la hrana bolnavilor. Dar acum dovedit este din acestea şi din toate celelalte ca toate acestea nu sunt de prisos, ci numai basmul cu ursitoarea. Caci toate cele ale noastre nu sunt predestinate, ci toate sunt cinstite cu libertatea vointei noestre precum am zis.

Deci ştiind acestea, iubiților, şi cele mai multe decât acestea — căci sunt şi alte multe de zis despre aceasta, dar celor pricepuți sunt de ajuns acestea — să fugim de răutate şi să alegem fapta bună, ca să arătăm cu lucrurile că avem voință liberă. Şi să nu fim ruşinați în ziua descoperirii faptelor noastre, « pentru ca noi toți trebuie să ne înfățişăm îuaintea judecății lui Hristos, ca să ia fiecare după cele ce a făcut prin trup, ori bine, ori rău” (II Cor. 5,10)

Să cugetăm la Divanul acela şi să socotim că este acum de față, iar Judecătorul şezând, toate se aduc de față şi se descoperă. Căci nu a zis simplu « a sta », ci, a ne « înfățişa ». Oare nu vă ruşinați, nu vă cutremurați şi doriți mai bine să muriți de mai multe ori, decât să vi se arate vreo greşală ascunsă înaintea prietenilor cei cinstiți?

Cum vom fi noi atunci când păcatele noastre se vor arăta înaintea tuturor Îngerilor şi a tuturor oamenilor şi vor rămâne pentru totdeauna înaintea ochilor noştri, aşa cum zice : wMustra-te-voi şi voi pune înaintea feții tale păcatele tale” (Ps. 49,22). Iar dacă acum când nu avem pacatele în față, ci numai le pomenim cu mintea şi le rostim cu cuvântul, conştiința noastră atât ne chinuieşte, ce vom face când le vom vedea, când toată lumea va sta de față, când îngerii şi arhanghelii, când incepătoriile şi stăpâniile, vor sta cu frică, când trâmbițele vor suna şi drepții vor fi răpiți de nori, iar păcătoşii vor plânge nemângâiați?

Oare ce fel de frică vor cuprinde pe cei ce vor rămânea pe pământ, căci « unul se va lua şi altul se va lăsa şi una se va lua şi alta se va lăsa » (Mt. 24,40,41)? Cum va fi sufletul acelora care vor vedea că pe alții îi duce cu cinste, iar pe ei, că sunt lăsați cu mare ruşine? Nu este cu putință, nu este cu putință, credeți-mă, a arăta cu cuvântul ceea ce va fi.

Ați văzut vreodată pe cei ce sunt duşi la moarte? Cum socotiți că este sufletul acelora? Ce altceva nu ar fi ales să pătimeasca, numai să se izbăvească de acea frică? Pe mulți din cei ce au fost iertați de împărătească iubire de oameni - am auzit zicând : « atunci nu vedeam pe nimeni nici pe oamneni, căci sufletul nostru era tulburat şi înspăimântat ”,

Şi ce zic despre cei ce sunt dusi la moarte? Poporul care era aici de față, deşi nu cunoştea pe cei osândiți, totuşi era slăbănogit cu sufletul de frică şi de groază. Căci de ai fi luat aminte la sufletele lor, pe nimeni n-ai fi aflat crud, pe nimeni lipsit de milă, pe nimeni doritor de a osândi. Şi dacă atunci când alții se osândesc o astfel de stare avem, cu toate că nu avem nici o legătură cu ei, cum vom fi când noi înşine vom cădea în primejdie mult mai mare şi vom fi izgoniți din bucuria cea negrăită şi vom fi trimişi în osânda cea veşnică?

Căci chiar de n-ar fi fost gheena, totuşi izgonirea de la acea strălucire şi alungarea cu necinste, câtă scârbă n-ar aduce? Şi dacă acum când trece Împăratul, mulți din cei ce privesc, au mai multă silă din privirea aceea decât dulceața, căci cugetând la sărăcia lor se măhnesc că nu sunt părtaşi la ceva din cele dimprejurul împăratului nici aproape de el, oare cum va fi atunci?

Socotiți oare că mică pedeapsă este să nu fi rânduit în ceata aceea, să te învredniceşti de slava cea negrăită, să fi aruncat undeva departe de mulțimea aceea şi de bunătățile cele negrăite? Dar când este şi întuneric, şi scrâşnire a dinților, şi legături nedezlegate, şi vierme fără de moarte, şi foc nestins, şi necaz al sufletului, şi limbi arzând ca a bogatului, şi tânguire pe care nimeni n-o aude, şi suspin, şi scrâşnire a dinților din pricina durerilor pe care nimeni nu le ia în seamă, şi nădejde ca să mângâie cineva nu va fi, oare unde vom pune pe cei ce se află în starea aeeasta? Ce poate fi mai ticălos decât sufletele acelea? Sau ce poate fi mai jalnic?

Și dacă intrând noi in vreo temniță şi văzând pe unii murdari alții ferecați cu lanțuri de fier, iar pe alții închişi în întuneric, ne înfiorăm, ne cutremurăm şi facem totul ca sa nu cădem în acest fel de nevoie si necaz, oare cum vom fi când vom fi traşi în chinurile gheenei ? Si ce vom face? Căci legaturile acelea nu sunt de fier, ci de foc, care nu se stinge mciodată, iar cei ce ne chinuiesc nu sunt ca noi, pe care să-i putem îmblânzi, ci sunt diavoli infricoşați si nemilostivi la care nu este cu putință nici a privi, fiindcă se mânie tare pentru că am ocărât pe Stăpânul.

Și acolo nu este ca aici, când unii aduc bani, alții haine, iar alții cuvinte mângâietoare, ci toate sunt fără de iertare. Şi chiar Noe, Iov sau Daniil de vor vedea chinuindu-se ai lor, nu vor îndrăzni să se apropie şi să ceară mână de ajutor (Iez. 14,14,16). Căci milostivirea cea din fire se va ridica, fiindcă vor fi părinți drepți şi copii păcătoşi şi copii buni din părinți răi căci răutatea nu este moştenire firească, ci lucrare a voinții libere.

Și pentru ca să aibă veselia deplină şi să nu fie micşorată de milostivirea către cei de o fire, celor care se îndulcesc de acele bunătăți li se va lua milostivirea. Iar dacă acum unii din părinți îşi dezmoştenesc fiii pentru că sunt răi, cu mult mai mult se va face acest lucru la Judecată.

Deci cel ce nu va face vreun bine să nu nădăjduiască cele bune, cu toate că va avea nenumarati strămoşi drepți, ci fiecare va lua dupa cum a facut prin trup, ori bine, ori rău (2 Cor. 5, 10), Să luăm aminte, rogu-vă, şi să ne înțelepțim. De eşti aprins de focul poftei cei rele, cugetă la focul gheenei şi va pieri stingându-se.

De eşti îmboldit să grăieşti ceva cu necuviință, cugetă la scrâşnirea dinților, şi frica aceasta îți va fi ca un frâu. De voieşti să furi, ascultă pe Judecătorul ce zice: Legați-l de picioare şi de mâini şi aruncați-l în întunericul cel mai dinafară" (Mt. 12,13) şi vei lepăda această poftă. De eşti crud şi nemilostiv adu-ți aminte de fecioarele acelea care au rămas afară de cămară pentru că li s-au stins candelele lor din lipsă de untdelemn, şi degrab te vei face iubitor de oameni.

De pofteşti să te îmbeți şi să te desfătezi, ascultă ce zice bogatul: "Trimite pe Lazăr să-şi ude vârful degetului în apă şi să-mi răcorească limba, căci mă chinuiesc în această văpaie" (Lc. 16, 24) Şi văzând că n-a dobândit cererea degrab te vei depărta de patimă. Şi pe toate celelalte le vei îndrepta în acest fel, căci Dumnezeu nu a poruncit nimic greu.

Dar din ce pricină ți se par grele poruncile? Din lenevirea noastră. Căci precum de ne vom sârgui şi cele grele ni se vor părea uşoare şi lesnicioase, tot aşa de ne vom lenevi şi cele lesne de purtat ni se vor părea grele. Şi cugetând la toate acestea, să nu fericim pe cei ce se desfătează ci să ne gândim la sfârşitul lor, căci aici adaugă carne şi putoare, iar acolo vierme şi foc; să nu fericim pe cei ce fură, ci să cugetăm la sfârşitul lor, căci aici au griji şi osteneli, iar acolo legături nedezlegate şi întunericul cel mai dinafară ; să nu fericim pe cei ce poftesc slavă, ci să ne gândim la sfârşitul lor, căci aici au multă amăgire, iar acolo ardere veşnică.

Şi dacă în acest fel vom vorbi cu noi înşine şi acestea şi cele asemenea acestora de vom pune împotriva poftelor celor rele vom scăpa degrab de răutate şi vom isprăvi fapta bună, vom stinge pofta pentru cele de aici şi o vom aprinde pe cea pentru cele viitoare. Căci ce merit au cele de acum, sau ce au de dorit şi de mirare, ca să ne cheltuim toată osârdia pentru ele? Oare nu vedem că toate lucrurile au cursul lor firesc; precum după zi vine noapte, după noapte ziua, după vară iarna şi după iarnă, vara?

Să aprindem acum dorința pentru bunătățile ce vor să fie, căci mare slavă s-a pregătit drepților pe care nu este cu putință a o arăta cu cuvântul, fiindcă trupurile după înviere vor fi nestricăcioase, slăvite şi vor împărăți împreună cu Hristos. Lucrul acesta îl vom cunoaşte cât este de mare din acestea de aici.

Dar mai bine zis în toată măreția lui de nicăieri nu-l vom putea cunoaşte. Ci povățuindu-ne de bunătățile noastre cele de aici, mă voi sili, cât îmi va sta în putință, să dovedesc ceea ce am zis, ca să primim o oarecare înțelegere. Spune-mi, dacă cineva s-ar fi făgăduit ție, om bătrân şi sărac, să te facă deodată tânăr în floarea vârstei şi frumos mai mult decât toți şi să-ți dea împărăția întregului pământ timp de o mie de ani, împărăție care să aibă pace adâncă, ce n-ai fi pătimit, ce n-ai fi făcut şi ce n-ai fi dat pentru aceasta?

Iată dar că Hristos îți făgăduieşte nu numai atât, ci cu mult mai mult decât acestea. Căci deosebirea între stricăciune şi nestricăciune nu este ca cea între bătrânețe şi tinerețe; deosebirea între slava cea de acum şi între ceea ce va să fie nu este ca cea între sărăcie şi împărăție, ci precum este deosebirea între vis şi adevăr. Dar cu toate acestea n-am zis nimic, căci nu este vreun cuvânt vrednic care să arate mărimea deosebirii între cele de acum şi cele ce vor să fie.

Vorbind despre vreme, nu va fi cu putință câtuşi de puțin să se înțeleagă deosebirea. Căci cum va putea cineva să asemene timpul de acum cu cel viitor care nu va avea sfârşit? Vorbind despre pace, atât de mare este deosebirea dintre cea de aici şi cea de acolo, ca deosebirea între pace şi război. Iar vorbind despre nestricăciune şi stricăciune, deosebirea este ca dintre un bulgăre de pământ şi un mărgăritar curat. Şi oricâte va zice cineva nu va putea să arate deosebirea. Şi de voi asemăna frumusețea trupurilor de acum cu raza de lumină, sau cu fulgerul cel prealuminos, nimic nu este față de strălucirea aceea. Deci pentru aceasta câți bani şi câte lucruri nu se cuvine a da? Dar mai bine zic câte osteneli?

Dacă ai fi dus acum în palatele împărăteşti şi ai fi vorbit cu împăratul, fiind toți de față şi te-ar fi făcut părtaş la masă şi la petrecere, ai fi zis că eşti cel mai fericit decât toți. Dar când trebuie să te sui în cer, să stai lângă împăratul tuturor, să străluceşti ca îngerii şi să te îndulceşti de slava cea

neapropiată, te îndoieşti când trebuie să dai bani pentru săraci, deoarece ai trebuință să te desfătezi, să te veseleşti şi să-ți pui aripi de bucurie, chiar de ar fi trebuință să-ți dai şi viața.

Şi ca să iei vreo dregătorie, care-ți dă prilej de furtişaguri — căci eu nu numesc câştig o dregătorie ca aceasta — cheltuieşti toate cele ce le ai şi te împrumuți şi de la alții, şi de va fi trebuință nu pregeți a-ți pune zălog şi femeia şi copiii. Iar fiind pusă înainte împărăția cerurilor, dregătorie care nu este asemenea ca cele de pe pământ, stai la îndoială şi te scumpeşti la bani. Şi nu vrei să înțelegi că dacă cerul pe care-l vedem este atât de frumos si veselitor, cele de deasupra lui vor fi cu mult mai mult.

Dar pentru că nu este cu putință să le vezi pe acelea cu ochii trupeşti suie-te cu gândul la ele şi priveşte la mulțimile îngerilor, la cetele arhanghelilor, la lumina cea neapropiată si la toate puterile cele cereşti. Şi pogorându-te de acolo cugetă la cele ce se petrec împrejurul împăratului pământesc, adică la oamenii cei îmbrăcați în haine de fir, la perechile de asini albi împodobiți cu aur, la caretele cele înfrumusețate cu ciucuri ce se mişcă, clătinându-se, la figurile cele închipuite pe hainele de mătase, la scuturile cele ce au pe ele ochi de aur şi la caii cei împodobiți cu fir şi cu frâie de aur; la care nu vom mai privi când apare împăratul, căci podoaba aceluia, hainele cele de mătase, coroana, hlamida cea împărătească, încălțămintele şi tronul ne vor atrage privirea numai la el.

Deci înscriind pe toate acestea în mintea ta, de la ele mută-ți gândul la cele de sus şi cugetă la ziua cea înfricoşată când va veni Hristos. Căci atunci nu vei vedea perechi de asini, nici carele poleite, nici figurile cele închipuite pe haine, nici scuturi, ci pe Cer ce pricinuieşte mult cutremur şi înspăimântare chiar pentru puterile cereşti, căci „puterile cerurilor se vor clătina” (Mt. 24,29).

Atunci se va deschide cerul şi se va pogorâ Cel Unul-Născut, Fiul lui Dumnezeu, înconjurat nu de douăzeci, sau de o sută, ci de mii şi milioane de îngeri şi arhangheli. Şi toate vor fi pline de frică şi de cutremur; pământul se va deschide şi vor ieşi toți oamenii de la Adam până în ziua aceea. Când se va arăta Hristos în acea slavă, soarele şi luna nu vor mai lumina, căci vor fi umbriți de strălucirea aceea.

Dar vai de nesimțirea noastră! Că având a câştiga atâtea bunătăți, încă ne pierdem timpul la cele de aici şi nu înțelegem vicleşugul diavolului, care prin cele mici ne lipseşte de cele mari. Şi ne înşeală cu lutul, ca să ne răpească cerul, ne arată umbra, ca să alunge adevărul, iar în visuri ne îmbogățeşte — căci astfel este bogăția cea de acum — ca venind ziua să ne arate mai săraci decât toți.

Cunoscându-le pe acestea, iubiților să fugim de vicleşugul aceluia, să fugim de osânda cea pregătită aceluia, ca să nu zică şi către noi Judecătorul : „Duceți-vă de la Mine, blestemaților, în focul cel veşnic, care este pregătit diavolului şi îngerilor lui”(Mt. 25,41).

Dar poate vei zice: Dumnezeu este iubitor de oameni şi nu va face aceasta. Oare s-au scris în zadar? Nu, ci numai spre înfricoşarea noastră, ca să ne înțelepțim. Spune-mi, dacă nu ne vom înțelepți, ci vom rămânea răi, oare nu ne va pedepsi? Oare nici celor buni nu le va răsplăti? Ba da, vei zice. Căci acest lucru este cuviincios lui a face bine si chiar celor nevrednici. De aceea

cele cu privire la răsplătire sunt adevărate şi negreşit se vor împlini, iar cele cu privire la osândă nicidecum.

O, viclenia cea mare a diavolului! O, înşelătoarea lui iubire de oameni! Căci al lui este gândul acesta care dăruieşte cu vicleşug dar nefolositor si aducător de lenevie. Fiindcă ştie că frica de osândă strânge sufletul nostru ca un frâu şi-l opreşte de la răutăți, lucrează totul ca s-o smulgă din rădăcină, ca fără de frică să ne aruncăm în prăpastie. Dar cum îl vom birui ?

Şi zic aceia că toate cele ce le zice Scriptura despre osândă, s-au scris numai pentru îngrozire. Dar să zicem că au dreptate cu privire la cele ce vor fi, cu toate că păgânesc este gândul acesta. Dar pentru cele ce s-au făcut şi s-au petrecut nu mai pot zice asta. Să-i întrebăm : Ați auzit despre potop şi despre acea pierzare a întregii făpturi? Oare şi aceea s-a zis pentru îngrozire? Oare nu s-a petrecut cu lucrul? Oare nu mărturisesc despre aceasta munții Armeniei în care s-a oprit corabia? Oare nu se păstrează până acum acolo rămăşițele ei spre mărturie?

Dar acestea şi atunci le ziceau mulți, căci văzând timp de o suta de ani cioplindu-se şi încheindu-se lemnele pentru corabie, iar pe Dreptul că propovăduia, nimeni nu credea. Şi fiindcă n-au crezut îngrozirea cea prin cuvinte, au suferit fără de veste pedeapsa prin lucru. Şi oare Cel ce a adus asupra acelora acest fel de pedeapsă, oare nu cu mult mai mult ne va pedepsi şi pe noi? Căci răutățile cele de acum nu sunt mai prejos de cele ce se făceau atunci. Căci atunci se făceau amestecări fără de lege, fiindcă au intrat fiii lui Dumnezeu la fetele oamenilor (Fac. 6, 2), dar nici acum nu este vreun fel de păcat care să nu fie lucrat.

Dacă vreți să mutăm cuvântul şi la altfel de pedepse, ca din cele ce s-au petrecut să fie încredințate şi cele ce vor fi. A mers cineva din voi în Palestina? Eu cred că da. Atunci voi singuri mărturisiți adevărul celor ce voi grăi. Mai sus de Ascalon şi de Gaza, la capătul râului Iordan era un ținut mare şi roditor, care se întrecea cu raiul lui Dumnezeu, căci zice Scriptura : „Şi ridicându-şi Lot ochii a văzut toată împrejmuirea Iordanului, că toată era adăpată, ca raiul lui Dumnezeu” (Fac. 13, 11).

Dar acum acel loc este mai pustiu decât toate pustietățile, cu toate că are pomi cu roade, dar rodul lor aduce aminte de urgia lui Dumnezeu. Căci stau rodiile cu înfăţişarea lor exterioară strălucită, dând bune nădejdi celor ce nu ştiu, dar când sunt luate în mâini şi se frâng, nu au altceva înăuntru decât numai praf şi cenuşă. La fel şi pământul, la fel sunt si pietrele, la fel este şi chiar aerul. Toate sunt arse, toate sunt prefăcute în cenuşă, aducând aminte de urgia ceea ce a fost şi mai înainte vestind osânda ce va să fie.

Oare şi acestea sunt numai cuvinte pentru înfricoşare? Oare acestea sunt numai cuvinte goale? Cel ce nu crede în gheenă, să privească Sodoma şi Gomora şi să vadă pedeapsa cea dată de demult şi care şi până astăzi stă ca mărturie. Despre care şi Sfânta Scriptură zice când laudă înțelepciunea : „Aceasta pe cel drept, care a fugit când au murit cei necredincioşi, l-a izbăvit din focul care s-a pogorât peste cele cinci cetăți” (Înț. lui Solomon 10, 6). Şi ca mărturie, că pedepsit pe cei de atunci, este pământul cel pustiu care fumegă şi pomii lui care odrâslesc roade fără de folos.

Dar de nevoie este să spunem şi pricina pentru care au pătimit unele ca acestea. Una a fost greşala lor, dar cumplită şi blestemată. Una numai. Căci se turbau asupra copiilor şi pentru aceasta au fost arşi cu foc. Iar acum mai multe ca acestea se fac si chiar mai cumplite, dar nu va mai pogorâ un astfel de foc.

Pentru care pricină? Pentru că este pregătit un alt foc care nu se stinge niciodată. Căci Cel ce pentru un păcat a adus atâta urgie, neprimind nici rugămintea lui Avraam, nici cucerindu-se de dreptul Lot, cum ne va cruța pe noi, când se fac acum atâtea rele ? Nu ne va cruța, nu!

Dar să nu ne oprim aici, ci haideți să aducem de față pe alții care au fost pedepsiți, ca prin mai multe dovezi să se încredințeze cele ce se vorbesc. Ați auzit toți de Faraon, împăratul egiptenilor, şi ştiți şi pedeapsa care a primit-o, că s-a înnecat în Marea Roşie cu căruțele, cu caii şi cu toată oastea. Dar ca să aflați şi de pedepsele iudeilor, ascultă pe Pavel ce zice : „Nici să desfrânăm, precum unii dintre ei au desfrânat şi au căzut într-o zi douăzeci şi trei de mii. Nici să cârtiți, precum şi unii dintre ei au cârtit şi s-au pierdut de pierzătorul. Nici să ispitim pe Hristos, precum şi unii din ei au ispitit si de şerpi au pierit” (I Cor. 10, 8-10). Iar dacă şi aceia au pătimit unele ca acestea pentru cele ce au păcătuit, ce vom pătimi noi?

Iar acum fiindcă nu pătimim nici un rău, mai mult trebuie să ne fie frică, căci Dumnezeu ne îngăduie nu ca să nu ne pedepsească, ci ca să luăm una mai rea, dacă nu ne vom schimba. Aceia nu ştiau despre gheena si pentru aceasta au fost pedepsiți aici, iar noi de vom păcătui si nu vom pătimi nimic de întristare în viața aceasta, le vom pătimi pe toate în viața ce va să fie. Căci cum este pasibil ca aceia care erau prunci cu înțelegerea si neînvățați să pătimească unele ca acestea, iar noi care am dobândit învățături desăvârşite şi greşim mai mult decât aceia, să scăpăm de pedeapsă?

Voiți să auziți şi celelalte necazuri ale iudeilor, pe care le-au suferit în Palestina de la babiloneni, asirieni şi macedoneni? Foametea, ciuma, războaiele, robiile pe care le-au pătimit în vremea lui Tit şi Vespanian? Citiți cartea lui losif (Flaviu), în care a scris despre robia Ierusalimului şi veți cunoaşte suferința cea amară şi jalnică a lor. Şi după atâtea rele, i-a cuprins atâta foamete, încât îşi mâncau curelele, încălțămintele şi altele mai neplăcute decât acestea, „căci nevoia pe toate le-a supus sub dinți” precum zice mai sus numitul scriitor. Şi nu s-au oprit aici, ci au gustat şi, din, fiii lor.

Cum dar aceia să ia astfel de pedepse, iar noi care facem mai rău decât ei, să scăpăm? Aceia au fost pedepsiți atunci, dar noi pentru ce nu suntem pedepsiți acum? Dovedit este şi unui orb, că ni s-a pregătit pedeapsă în viata cea va să fie, precum am zis de multe ori.

Pe lângă toate acestea trebuie să cugetăm şi la cele ce se petrec acum în viața aceasta, şi nu vom mai fi necredincioşi cu privire la gheena. Dacă Dumnezeu este drept, şi nu caută la față, precum este cu adevărat, pentru, ce, pricină unii sunt pedepsiți aici pentru ucideri, iar alții nu? Unii dintre preadesfrânați sunt chinuiți, iar alții petrec fără pedeapsă? Câți furi de morminte au scăpat de pedeapsă? Câți tâlhari? Căți lacomi? Câți răpitori? Şi dacă nu va fi gheena, unde vor suferi aceştia pedeapsă?

Oare am înduplecat pe cei ce grăiesc împotrivă că cele despre gheena nu sunt basme? Şi cum că sunt adevărate cele zise despre răsplătirea ce va să fie, nu numai noi am filosofat că în iad se pedepsesc cei răi, ci şi poeții, filosofii şi istoricii.

Şi cu toate că nu au putut spune despre cele ce vor fi aşa cum sunt, căci s-au pornit să filosofeze despre ele din cele auzite în treacăt de la noi, dar totuşi şi-au făcut o oarecare închipuire a Judecății ce va să fie. Căci vorbesc despre râuri de foc numite Kochitus si Piriflegheth ondas, despre apa rece din izvorul Stix, despre tartarul cel întunecos şi rece de sub pământ, :care este atât de departe de pământ, precum este pământul de cer şi despre multe alte feluri de pedepse. Apoi spun despre câmpul Plisiu, adică minunat, despre insulele fericiților, despre livezile cele înflorite, despre mireasma cea multă, despre adierea cea subțire, despre cetele care petrec acolo şi care sunt îmbrăcate cu îmbrăcăminte albă şi cântă oarecare cântări. Şi în scurt, ei zic că şi celor buni şi celor răi le este pregătită răsplătire după ieşirea din viața aceasta.

Deci să nu fim necredincioşi cu privire la gheena, ca să nu cădem în ea. Căci cel ce este necredincios se face leneş, iar cel ce este leneş negreşit în ea se va duce. Ci să credem fără îndoială în ea şi să vorbim despre ea adeseori şi nu vom păcătui degrab. Căci pomenirea unor astfel de cuvinte, ca o doctorie amară, va putea să spele toată răutatea, de va sta totdeauna în sufletul nostru.

Deci să întrebuințăm aceasta doctorie, ca, bine curățindu-ne, să ne învrednicim a vedea pe Dumnezeu, precum este cu putință oamenilor a-L vedea, şi să dobândim bunătățile ce vor să fie cu darul şi cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine în vecii vecilor. Amin.

CEL CU FAPTE BUNE NU TREBUIE SA SE ÎNCREADA

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvantari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT
LA A DOUA CARTE PARALIPOMENE UNDE ZICE :
"S-A ÎNALTAT INIMA LUI OZIA" (26, 16).

SI DESPRE SMERITA CUGETARE, SI CUM CA
CEL CU FAPTE BUNE NU TREBUIE SA SE ÎNCREADA.

SI CE RAU ESTE MÂNDRIA.

Bine este cuvântat Dumnezeu ca si în vremea noastra a rasarit mucenici, caci ne-am învrednicit si noi sa vedem oameni taindu-se pentru Hristos, oameni varsând sânge sfânt care adapa toata

Biserica; sânge înfricosat dracilor, poftit de îngeri, iar noua de mântuire. Ne-am învrednicit de am vazut oameni luptându-se pentru dreapta credinta, biruind si încununându-se. Si nu numai ca ne-am învrednicit sa-i vedem, ci sa si primim trupurile nevoitorilor, având si acum la noi pe cei încununati.

Dar cuvântul despre mucenici îl vom lasa acum râvnitorului mucenicilor, adica la Dascalul cel de obste. Iar noi vom vorbi acum cele despre Ozia, platind o datorie veche si dezlegând chinurile cele vechi ale dorintei de ascultare. Caci fiecare din voi este cuprins de chinuri ca sa auda acea istorie. Si am îndelungat aceasta chinuire a voastra, nu dorind sa va înmultim durerea, ci sârguindu-ne sa va crestem osârdia, ca ospatul nostru sa vi se para dulce.

Cei bogati primind oaspeti satui, numai cu multa cheltuiala vor putea sa le zadareasca pofta pentru bucatele cele pregatite. Iar masa saracilor nimic altceva nu o face sa para stralucita, fara numai ca cei ce vin sa se împartaseasca din ea sa fie flamânzi.

Cine este Ozia, al caruia stranepot este, al carui împarat, câta vreme a împaratii, ce lucru laudat a ispravit, ce a gresit si cum si-a sfârsit viata ? Pe toate acestea vi le vom spune acum, dar mai bine zis câte ne va fi cu putinta, ca sa nu stingem aducerea aminte a lor cu multimea celor spuse, precum se întâmpla si la felinar. Caci la el de vei picura peste fitil câte putin untdelemn, ai dat destula hrana flacarii, iar de vei turna mult vei stinge cu totul flacara.
Ozia acesta a fost stranepot al lui David si împarat al iudeilor ; a împaratit cincizeci si doi de ani, la început fiind vestit si laudat, mai pe urma a cazut în pacat. Caci dorind lucruri mai mari decât vrednicia sa, a îndraznit la cinstea preotiei. Asa de mare rau este mândria, caci pe fiecare îl convinge sa nu se cunoasca pe sine facând de multe ori zadarnica toata vistieria faptei bune.

Celelalte rautati rasar în noi când ne lenevim, dar aceasta se iveste în noi când ispravim lucruri bune. Si nimic altceva nu obisnuieste a naste mândria fara numai constiinta ca lucram cele bune, de nu vom lua aminte. De aceea si Hristos stiind ca patima aceasta vine asupra noastra când facem fapte bune, zice catre Ucenici : “Când veti face toate cele poruncite voua, sa ziceti : Suntem slugi netrebnice (Lc. 17, 10).

Ca prin cuvintele acestea sa-i închideti intrarea când va vrea fiara aceasta sa se apropie de voi. Si n-a zis “când veti face toate … sunteti slugi netrebnice, ci “suntem slugi netrebnice, noi numindu-ne asa. Ca si cum ar zice : Zii si nu te teme, caci nu dupa judecata ta hotarasc. Ci daca tu te vei numi netrebnic si nevrednic, Eu te voi încununa ca pe un vrednic. La fel si în alta parte spune: “Spune tu întâi faradelegile tale, ca sa te îndreptezi” (Is. 43, 26).

La judecatile cele lumesti dupa dovedirea si marturisirea pacatelor urmeaza pedeapsa, dar la judecata cea dumnezeiasca dupa prihanire se da cununa. De aceea si Solomon zice : “Nu te face drept înaintea Domnului” (Înt. lui Sirah 7, 5).

Dar de nici una din acestea n-a ascultat Ozia, ci a intrat în locasul Domnului voind sa tamâieze. Si oprindu-l preotul n-a ascultat de el.

Dar ce a facut Dumnezeu ? L-a lovit cu lepra pe frunte, pedepsind fata cea nerusinata si învatându-l ca nu este lucru omenesc locasul Lui. Si acestea s-au întâmplat lui Ozia.

Veniti dar acum sa va povestim istoria de la început, caci eu apucând mai înainte v-am povestit pe scurt toate cele ce s-au întâmplat, ca atunci când veti auzi Scriptura vorbind despre acestea, sa le urmati lor întocmai. Dar luati aminte:

"Si a facut Ozia ce este placut înaintea Domnului" (II Paralip. 26, 4). Mare fapta buna a marturisit Scriptura prin aceasta.

Caci nu numai ca facea ce este placut, ci le facea înaintea Domnului. Nu spre aratarea oamenilor precum se întâmpla la iudei ; cei ce dadeau milostenie trâmbitau, cei ce posteau îsi smoleau fetele lor, iar cei ce se rugau umblau pe ulite. Si ce poate fi mai ticalos decât acest lucru când sufera ostenelile, dar se lipsesc de rasplata?

Ce faci, omule? Pe unul chemi martor la cele facute de tine. iar altuia voiesti sa dai seama pentru cele lucrate ? Pe unul îl ai judecator, iar pe altul îl pui luator de seama ? Nu vezi pe vizitii, care, la întrecerile de cai când toata cetatea sta si priveste, lasa la o parte privirile tuturor si se silesc sa sfarâme carutele adversarilor înaintea locului unde sade împaratul; si trecând cu vederea privirile celorlalti, numai un singur ochi îl socotesc vrednic sa priveasca lupta lor ?

Iar tu vazând ca Însusi Împaratul slavei, Puitorul de nevointa, priveste la alergarile tale, Îl lasi si alergi sa fi vazut de cei asemenea cu tine. De aceea dupa nenumarate lupte te duci de aici neîncununat si dupa multe osteneli mergi fara daruri la Puitorul de nevointa.

Dar Ozia nu era asa, ci facea ce era drept înaintea Domnului. Cum dar petrecând eu atâta luare aminte, a fost împiedicat si a cazut? De aceasta si eu ma minunez si nu ma pricep. Dar mai bine zis lucrul acesta nu este de mirare, caci si el era om, care aluneca lesne la pacat si se pleaca iute la rautate. Si nu numai aceasta înlesneste caderea, ci si cele pe unde ni s-a poruncit sa calatorim.

Caci ni s-a poruncit sa mergem pe calea cea strâmta si îngusta, cu prapastii de amândoua partile. Deci atunci când si slabiciunea vointei cei libere si greutatea caii se vor uni, nu te mai minuna de caderi. Si precum la circ cei ce se suie si se coboara pe funia cea întinsa de jos în sus, cad si se prapadesc, daca vor abate numai putin ochii în alta parte, asa si cei ce calatoresc pe calea aceasta, se prapastuiesc daca se vor lenevi putin.

Caci calea aceasta este mai îngusta, ridicata mult mai sus si mult mai greu de mers pe ea, decât pe acea funie. Pentru ca ea ajunge pâna sus la cer, unde primejdia caderii este mult mai mare. Cei ce stau la înaltime îi cuprinde multa frica si le ramâne numai o nadejde, sa nu priveasca în jos la pamânt, ca de vor privi îi cuprinde multa ameteala.

De aceea Proorocul striga neîncetat catre noi "Intru sfârsit sa nu strici", ridicând sufletul nostru cel ce se leneveste si tinându-l când se primejduieste sa cada. La început nu avem trebuinta de atâta îndemn. De ce ? Pentru ca orice om, desi va fi mai lenes decât toti, când va vrea sa se apuce de vreun lucru arata multa osârdie la început; fiindca silinta îi este mare si puterea multa, sporeste cu lesnire la ceea ce vrea sa faca.

Dar când vom trece cea mai multa parte de cale si se va vesteji osârdia noastra, va slabi puterea si ne primejduim sa cadem, atunci de mare ajutor ne va fi Proorocul, care ca un toiag ne va întinde cuvântul acesta : “Întru sfârsit sa nu strici”, mai ales ca si diavolul sufla mai tare atunci. Si precum piratii nu navalesc asupra corabiilor când ies din port - caci ce folos câstiga de vor afunda vreo corabie goala - ci când se întorc încarcate, aratându-si tot mestesugul sa le prade; asa si acel viclean diavol când va vedea pe vreunii ca au adunat multe, adica post, rugaciuni, milostenie, înfrânare si alte fapte bune ; când va vedea corabia noastra plina de pietrele cele scumpe ale dreptei credinte, atunci alearga voind sa gaureasca din toate partile vistieria, ca sa ne afunde corabia chiar la intrarea în port si sa ne trimita goi acasa.

De aceea Proorocul ne sfatuieste pe toti zicând : “întru sfârsit sa nu strici”. Caci dupa acest fel de cadere, scularea este anevoioasa, fiindca atunci “când vine necredinciosul în adâncul rautatilor, nu baga seama” (Pilde 18, 3). Pe cel ce a cazut la început toti îl iertam pentru neiscusinta lui, dar pe cel ce se va împiedica dupa ce a calatorit mult, nimeni nu-l va învrednici usor de iertare, caci caderea se pare ca este din lenevie.

Si nu numai acesta este raul, ci si ca multi sunt cei ce se smintesc din pricina caderilor unora ca acestora, facând astfel pacatul, de neiertat. Deci stiindu-le pe acestea, sa ascultam pe Proorocul si “întru sfârsit sa nu stricam”.

Cu privire la acestea si Iezechil striga, zicând : De va fi cineva drept, apoi cazând va pacatui, nu se vor pomeni dreptatile lui, ci va muri în pacatul lui (18, 24). Caci si acesta se temea de sfârsit. Ca sfârsitul omului are putere de a schimba hotarârea este dovedit nu numai din aceasta, ci si din cele potrivnice, caci zice iarasi Proorocul : “De va fi cineva pacatos, apoi schimbându-se se va face drept, nu se vor mai pomeni pacatele lui si întru dreptatea lui va fi viu (18, 21).

Vezi ca si aici Proorocul dovedeste ca a purtat multa grija de sfârsit ? Pentru ca nici dreptul, nadajduind în dreptatea sa, sa se leneveasca si sa piara, îl înfricoseaza prin sfârsit, nici pacatosul, deznadajduindu-se din pricina caderilor sa ramâna totdeauna în cadere, îl ridica prin sfârsit.

Ca si cum ar zice : Ai pacatuit multe, nu te deznadajdui caci este întoarcere, de vei face sfârsitul potrivnic începutului. Si dreptului : Ai ispravit multe, nu te nadajdui întru tine, ca se întâmpla sa cazi de nu vei avea aceiasi osârdie pâna la sfârsit. Ai vazut cum a ridicat la unul lenevirea, iar la celalalt deznadejdea ?

Dar Ozia n-a ascultat nici una din acestea, si încrezându-se a cazut cu cadere cumplita si nevrednica. Si caderile nu ne fac noua aceiasi rana, caci dintre pacate unele sunt vrednice de mustrare, iar altele vrednice de pedeapsa cumplita. Pavel mustra pe cei ce nu asteptau pe ceilalti frati sa vina la mesele cele de obste, zicând : “Si aceasta poruncindu-va, nu va laud” (I Cor. 11, 17). Vezi pacat care a avut nevoie de mustrare si prihanire care s-a adus prin certare ?

Dar când vorbeste despre desfrânare, nu zice asa. Dar cum ? “De va strica cineva casa lui Dumnezeu, îl va strica Dumnezeu pe el” (I Cor. 3,17). Si aici nu este mustrare, nici prihanire, ci osânda cea mai cumplita. Stie si Solomon sa deosebeasca pacatele, caci vorbind despre furtisag si preadesfrânare, zice : “Nu este de mirare de se va prinde cineva furând, ca fura ca sa-si sature

sufletul flamând”… “Iar preadesfrânatul pentru lipsa mintii pieire câstiga sufletului sau” (Pilde 6, 30, 32).

Pacat este si acesta si acela, dar unul este mai mic si altul mai mare. Caci saracul ce fura este îndreptatit de saracie, iar preadesfrânatul este lipsit de orice îndreptatire. Dar va zice cineva ca si acesta este îndreptatit de pofta lui cea fireasca. Pofta da, dar femeia cea însotita cu el nu-l îndreptateste, ci îl lipseste de iertare de va pacatui. Caci pentru aceasta este nunta si desfatare legiuita, pentru ca barbatul sa nu poata zice nimic. Si de aceea i s-a dat femeia în ajutor ca sa-si potoleasca firea când se turbeaza si sa aline valurile poftei.

Si precum corabierul cel ce îneaca corabia în port, nu va fi învrednicit de iertare, asa si omul cel ce va strica însotirea altora, sau va privi cu iscodire la oricare femeie, fiind întarit cu însotirea cea legiuita, nu va putea fi îndreptatit, nici înaintea oamenilor, nici a lui Dumnezeu, cu toate ca se va scuza ca dulceata firii l-a atras.

Dar ce dulceata poate fi acolo, de unde urmeaza frica, teama, primejdie si atâtea alte rele ? Dupa care urmeaza judecatori, declaratii, mânie, hotarâre, chinuitori, sabie si osânda ? Unul ca acesta tremura si se teme de toate, de umbre, de ziduri, de pietre chiar parându-i-se ca au scos vreun glas ; banuieste pe toti, pe slugi, pe vecini, pe prieteni, pe vrajmasi, pe cei ce stiu toate si pe cei ce nu stiu nimic.

Si desi n-ar sti nimeni cele ce a îndraznit sa faca, fara numai el singur si femeia ce a fost necinstita, cum va suferi mustrarea constiintei si va purta cu sine pâre amare ? Si precum nu poate cineva sa fuga de sine, asa nici de hotarârea acelui judet ? Judetul acesta nu se strica cu bani si nu se pleaca la vorbele celor mari caci este dumnezeiesc, asezat de Dumnezeu în sufletele noastre.

Cu adevarat preadesfrânatul din pricina lipsei de minte îsi câstiga pieire sufletului sau. Dar nici furul nu este lipsit de pedeapsa, ci se pedepseste, cu adevarat, dar mai putin. Caci, o stare mai înalta comparându-se cu una mai de jos nu o împinge pe aceasta din rânduiala ei, ci ramânând amândoua unde sunt, asa se compara.

Poate nu ati înteles ceea ce s-a zis. Cred ca este nevoie sa vorbesc mai clar. Însotirea este lucru bun, dar fecioria este mai înalta. Iar nu pentru ca fecioria este mai înalta, însotirea ar fi un lucru rau, ci este numai mai jos decât aceea, dar este si ea un lucru bun. Asa si aici rau este furtisagul, dar nu asa de rau ca desfrânarea. Ai vazut deosebiri de pacate ?

Sa vedem dar ce pacat a facut acesta ? “S-a înaltat inima lui”. Cumplita este rana. Caci este mândria, izvorul tuturor rautatilor. Si ca sa cunosti rautatea bolii asculta : Toate celelalte pacate se învârtesc împrejurul firii noastre, dar mândria a smuls de sus puterea cea fara de trup si a dobândit-o. Caci pe diavolul, care mai înainte nu era diavol, l-a facut diavol. Si vom aduce martor pe Isaia care zice despre el : “In cer ma voi sui … si voi fi asemenea Celui Preaînalt” (14, 13, 14). Dar cei ce nu primesc alegoriile cu dragoste, vor lepada marturia noastra.

Iar de vom pune pârâs împotriva (diavolului) pe Pavel, nimeni nu va mai vorbi împotriva. Ce zice Pavel, scriind catre Timotei, despre cei ce au venit la credinta ? “Episcopul sa nu fie de

curând botezat, ca nu cumva, trufindu-se, sa cada în osânda diavolului” (I Tim. 3, 6), adica, nu cumva pacatuind cele asemenea cu acela, sa patimeasca cele asemenea cu el.

Si nu numai de aici se vede ca vicleanul diavol sfatuieste la rau, ci si la cei dintâi oameni a facut la fel. Si precum cei buni au obiceiul sa sfatuiasca pe aproapele acele fapte prin care ei s-au facut buni, asa si cei rai au obicei sa sfatuiasca pe cei de aproape faptele prin care ei s-au facut rai. Caci si aceasta este un fel de rautate a lor si socotesc mare mângâiere în pedeapsa lor pierzarea altora.

Dar ce a sfatuit diavolul pe Adam ? Sa se suie mai sus decât firea sa, nadajduind ca va fi întocmai cu Dumnezeu. Caci daca pe mine, zice diavolul, aceasta m-a scos din cer, cu mult mai mult aceasta îl va scoate pe om din rai. De aceea si Solomon zice : “Domnul mândrilor le sta împotriva” (Pilde 3, 34), N-a zis “Dumnezeu pe cei mândrii îi lasa, sau îi lipseste de ajutorul Lui”, ci “le sta împotriva”.

Si nu are trebuinta Dumnezeu de ostire ca sa faca lupta cu cel mândru, caci ce poate fi mai slab decât cel mândru? Si precum cel ce si-a pierdut vederile, patimeste mult rau, asa si cel mândru care nu stie pe Domnul. Caci începutul trufiei este a nu sti pe Domnul, si cade din lumina Lui si este lesne biruit de oameni. Iar daca si tare ar fi cel mândru, nici asa n-are Dumnezeu nevoie de ostire împotriva lui, caci Cel care a adus toate la fiinta i-a fost de ajuns numai vointa, cu mult mai mult este de ajuns spre surparea acelora.

Dar pentru care pricina zice ca le sta împotriva ? Ca sa arate marimea urâciunii catre cel mândru. Si cum ca rana mândriei este cumplita am aratat din cele ce am zis si se poate arata si din altele. Si de voiti ca si din altele sa cunoasteti pricina care a facut rana, ascultati. Scriptura are obicei sa spuna nu numai pacatul, ci ne arata si pricina pacatului. Si face aceasta întarind pe cei sanatosi ca sa nu cada în cele ce nasc pacatul. Asa si doctorii, când merg la cei bolnavi, mai înainte de cercetarea bolii iscodesc pricinile ei, ca sa opreasca raul de sus, caci cel ce taie numai odraslele si lasa radacina nu fac altceva ci numai se ostenesc în zadar.

Dar unde spune Scriptura despre pacat si despre pricina pacatului ? Pe cei mai înainte de potop îi prihaneste pentru împreunarile cele neîngaduite. Dar asculta cum pune pricina : “Vazând fiii lui Dumnezeu pe fetele oamenilor ca erau frumoase si-au luat lor femei” (Fac. 6, 2).

Ce, frumusetea este pricina pacatului ? Sa nu fie ! Caci ea este plasmuire a întelepciunii lui Dumnezeu, iar ceea ce face Dumnezeu nu poate fi pricina de rautate.

Poate faptul ca au vazut ? Nici aceasta, caci este lucrare a firii.

Dar ce ? Faptul ca au vazut rau, iar aceasta este lucrare a vointei cei stricate. Pentru aceasta si oarecare întelept sfatuieste, ‚zicând : “Nu te uita la frumusete straina” (Înt. lui Sirah 9, 8). Si n-a zis “sa nu vezi”, caci a vedea se face de cele mai multe ori din întâmplare, ci “nu te uita”, adica nu privi cu luare aminte, cu iscodire si cu insistenta, caci aceasta face sufletul stricat si patimas.

Dar poate vei zice : Ce vatamare poate sa se faca din privirea aceasta ? De la aceasta pofta se aprinde ca focul. Si precum când focul va cuprinde fân sau trestie, nu zaboveste deloc, ci îndata

ce s-a atins de ele a facut flacara mare ; asa si focul poftei din noi când se va atinge de frumusete stralucita, prin privirea ochilor, îndata aprinde sufletul.

Deci sa nu cauti la dulceata cea trecatoare ce se face din privire, ci cugeta la durerea cea de-a pururea ce se naste din pofta. Caci dulceata de multe ori zboara dupa ce a facut rana, dar rana nu zboara, ci ramâne si chinuieste. Si precum cerbul de va primi o sageata de moarte în trupul lui, cu nimic nu se va mai folosi desi va scapa din mâinile vânatorilor ; asa si sufletul, primind sageata poftei din privirea cea desfrânata si iscoditoare, se strica si se prapadeste, purtând pretutindeni rana, cu toate ca privirea se va duce dupa ce a slobozit sageata.

Dar unde am ramas ? Caci nu trebuie sa lasam sa se faca abateri mari ale cuvântului. Acolo unde Scriptura spune si pacatele si pricinile lor.

Dar asculta ce zice Scriptura si despre Ozia. Ca nu ne-a aratat numai ca “s-a înaltat inima lui”, ci a adaus si din ce pricina s-a înaltat.

Deci din ce pricina s-a înaltat ? “Dupa ce s-a întarit s-a înaltat inima lui”. Si precum din îmbuibare se face umflatura fierbinte, iar din ea se nasc frigurile, din care moarte de multe ori; asa si aici mândria s-a nascut din stapânirea peste multimea tuturor lucrurilor. Si ceea ce este la trupuri umflatura cea cu fierbinteala, aceea este la suflete mândria. Apoi din mândrie se naste pofta lucrurilor care nu i se cuvin.

Si nu fara pricina le-am lungit pe toate acestea, ci ca niciodata sa nu gânditi ca cei ce sunt în stapâniri sunt laudati, nici sa-i fericiti, caci totdeauna sunt în primejdie. Si pe cei ce petrec în saracie si în necazuri niciodata sa nu-i numiti ticalosi, caci mai multa întarire aduce ea. De aceea si Proorocul striga : “Bine este mie ca m-ai smerit” (Ps. 118, 71).

Vezi cât rau s-a facut din înaltime? “S-a înaltat inima lui, încât s-a stricat pe sine”. Cum “s-a stricat pe sine” ? Dintre gândurile rele unele nicidecum nu se suie în sufletele noastre de ne vom îngradi cu multa paza. Iar altele se nasc înauntru. Daca vom petrece în trândavie ele rasar, iar daca vom apuca noi mai înainte le înecam si le afundam degraba.

Altele se nasc si cresc din pricina trândaviei noastre si se sfârsesc la fapte rele, care strica toata sanatatea sufletului nostru. Deci si la acesta “s-a înaltat inima lui”, iar mândria n-a ramas înauntru, nici s-a stins, ci a sarit afara si lucrând rautatea, a stricat toata fapta cea buna a aceluia.

Iar cel mai fericit este sa nu primim nicidecum gândul cel rau, despre care zice si Proorocul : “Doamne, nu s-a înaltat inima mea” (Ps. 10, 1). N-a zis “s-a înaltat inima mea, dar apoi am smerit-o”, ci “nu s-a înaltat” nicidecum, adica mi-am pazit sufletul meu totdeauna necuprins de rautate. Deci acesta este lucrul cel mai fericit.

Dar daca au intrat gândurile degraba sa le scoatem afara, nelasându-le sa petreaca mult în noi, ca sa nu lucreze cele rele. Si daca si de aceasta ne vom lenevi, prin iubirea de oameni a lui Dumnezeu este mângâiere si pentru aceasta lenevire, pregatindu-se de bunatatea Sa cea negraita multe doctorii pentru astfel de rani.

Dar sa punem capat cuvântului, ca nu cumva ceea de care ne-am temut la început sa se faca acum si multimea pricinilor sa vatame aducerea aminte a voastra. De aceea cele pe care le-am zis sa le repetam în scurt cu putine cuvinte. Ca astfel fac si mamele, caci pun poame si alte maruntisuri în sânul copiilor, si ca nu din nepasarea copiilor sa cada ceva din cele date lor, strâng hainele lor din toate partile si le întaresc cu legatura brâului. Asa sa facem si noi: sa strângem cuvântul cel ce s-a întins întru lungime si sa-l încredintam memoriei.

Ati auzit ca nu trebuie sa facem nimic spre aratare sau fala, cât de rea este trândavirea si cât de usor pune piedica chiar celui ce petrece o viata cu luare aminte. Ati auzit de câta osârdie avem trebuinta si mai ales la sfârsitul vietii ; si cum ca cel ce se schimba spre bine sa nu deznadajduiasca de gresale, nici cel ce se leneveste sa nadajduiasca în ispravi. V-am vorbit despre deosebirea pacatelor, despre a nu ne minima de cei ce petrec în dregatorii, si am aratat cât rau se naste din acestea.

Va aduceti aminte de cele ce am vorbit despre mândrie si despre gândurile cele rele. Acestea pazindu-le sa ne ducem acasa, dar mai bine zis acestea pazindu-le sa primim si învatatura cea desavârsita a învatatorului celui bun. Caci cele ale noastre, oricum vor fi ele, au nepriceperea tineretei, iar ale aceluia sunt împodobite cu întelepciunea caruntetelor ; cele ale noastre sunt ca un torent ce curge cu zgomot, iar ale aceluia sunt ca un izvor care sloboade râuri linistite, asemanându-se mai mult curgerii untdelemnului decât a apelor.

Sa primim dar curgerile aceluia ca sa se faca în noi izvor de apa saltatoare spre viata vesnica. Pe care fie ca noi toti sa o dobândim cu darul si cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Caruia, împreuna cu Tatal si cu Sfântul si de viata facatorul Sau Duh, I se cuvine cinstea si slava si stapânirea, acum si pururea si în vecii vecilor. Amin.

DOVEDIRE DUMNEZEIASCA ÎMPOTRIVA CELOR CE OPRESC NUNTA

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvantari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT

LA ZISA PROOROCULUI ISAIA : "SI A FOST ÎN ANUL ÎN CARE A MURIT ÎMPARATUL OZIA, VAZUT-AM PE DOMNUL SEZAND PE SCAUN ÎNALT SI PREAÎNALTAT" (6, 1).

LAUDA CETATII ANTIOHIEI.

SI DOVEDIRE DUMNEZEIASCA ÎMPOTRIVA CELOR CE OPRESC NUNTA.

Stralucita ni s-a facut astazi privelistea si luminata adunarea. Oare care sa fie pricina ? Secerisul cel de azi este rodul semintelor de ieri. Ieri am sadit si astazi culegem. Caci nu lucram pamânt neînsufletit care zaboveste cresterea, ci suflete cuvântatoare ; nu este fire care zaboveste, ci dar care grabeste. Poporul nostru este cu buna rânduiala si multimea noastra iubitoare de ascultare. Ieri a fost chemat, iar astazi se încununeaza. Roada sfatuirii de ieri este ascultarea cuvântului de astazi. De aceea si noi semanam semintele cu osârdie, pentru ca vedem ca holda este curata, neavând cale calcata, nici piatra stearpa, nici maracini care sa înnece, ci pamânt adânc si gras, care îndata ce primeste semintele ne da noua si spicul. Acestea le zic totdeauna si nu voi înceta sa le zic.

Caci lauda Cetatii noastre este nu ca are patricieni, dregatori înalti, nu pentru ca are statui multe, nici ca are îndestulare de cele de nevoie, sau ca are asezare buna, ci pentru ca are popor iubitor de ascultarea cuvântului lui Dumnezeu si locasuri ale lui Dumnezeu pline, caci Biserica este ceea ce desfateaza în toate zilele cu cuvânt care curge si cu dorinta care nu se stinge niciodata.

Asadar cetatea nu este laudata pentru zidiri, ci pentru locuitori. Sa nu-mi zici ca cetatea romanilor este mare si lata, ci arata-mi mie acolo un popor asa de iubitor de ascultare.

Caci si Sodoma avea turnuri, iar Avraam numai un cort, dar venind îngerii, au trecut cu vederea cetatea si au poposit în cort (Fac. 18), caci nu cautau case stralucite, ci înconjurau sa caute fapta buna si frumusete sufleteasca.

Altadata pustia avea pe Ioan, iar Cetatea pe Irod, dar pustia era mai frumoasa si mai vestita decât cetatea. Pentru ce ? Pentru ca proorocia nu este pentru zidiri. Si le zic acestea, ca niciodata sa nu laudam vreo cetate pentru lucruri care se strica. Ce-mi zici de case si de stâlpi ? Acestea se strica odata cu viata aceasta.

Intra în Biserica si vezi cinstea cea buna a Cetatii ; intra si vezi pe saraci staruind de la miezul noptii pâna la ziua, vezi privegheri sfinte care unesc zi cu alta zi, vezi-i pe aceia ca nici ziua nici noaptea nu se tem de tirania somnului sau a saraciei.

Mare Cetate este si Mitropolie a toata lumea. Câti episcopi si dascali n-au venit din alte parti aici si folosindu-se de poporul de aici, s-au dus si în alte locuri sa propovaduiasca si sa sadeasca legea care au vazut-o aici ? De-mi vei zice de dregatorii si de multime de bani, din frunze lauzi pomul, iar nu din roade. Iar acestea le zic nu magulindu-va pe voi, ci propovaduind fapta cea buna a voastra. Fericit sunt eu pentru voi, fericiti sunteti si voi pentru voi însiva. Fericit este cel ce graieste la urechile celor ce asculta” (Int. lui Sirah 25, 12).

Asadar si eu m-am facut fericit. “Fericiti cei ce flamânzesc si inseteaza de dreptate” (Mt. 5, 6). Ati vazut cum v-ati facut fericiti datorita voua ? Fericit este barbatul care pofteste cuvinte duhovnicesti. Si aceasta va deosebeste pe voi de dobitoacele cele necuvântatoare. Caci nu alcatuirea trupului, nici hrana, nici bautura, nici viata nu ne deosebeste de dobitoacele cele necuvântatoare, pentru ca acestea le avem de obste cu ele.

Dar prin ce se deosebeste omul de dobitoacele cele necuvântatoare ?

Cu cuvântarea. De aceea omul se numeste fiinta cuvântatoare. Si precum se hranesc trupurile, asa si sufletele ; trupul cu pâinea, iar sufletul cu cuvântul. Dar de vei vedea vreun om mâncând piatra, oare vei mai zice ca acesta este om ? Si de vei vedea pe unul ca nu se hraneste cu cuvântul, vei zice ca el a pierdut firea de om ; iar cinstea omului este data de cresterea lui si cu trupul si cu sufletul.

Si pentru ca stadionul nostru s-a umplut, pentru ca marea cea tulburata de valuri s-a linistit si pentru ca noianul cel înviforat s-a alinat, veniti sa scoatem corabia, întinzând limba în loc de pânza, în loc de zefir chemând darul Duhului, iar în loc de cârma întrebuintând Crucea.

Marea are ape sarate, dar aici este apa vie ; acolo sunt vietuitoare necuvântatoare, aici suflete cuvântatoare ; acolo cei ce înoata trag din apa la pamânt, aici cei ce înoata trag de la pamânt la cer ; acolo corabii, aici cuvinte duhovnicesti acolo corabia are scânduri, iar aici cuvinte bune întocmite ; acolo pânze, iar aici limba, acolo adierea zefirului, aici suflarea Duhului ; acolo cârmaci este un om, iar aici este Hristos. Si desi s-ar învifora corabia, dar nu se îneaca. Si poate si în liniste sa înnoate, dar n-a lasat-o Cârmaciul, ca sa vezi si rabdarea celor ce înnoata si sa cunosti cu dinadinsul si întelepciunea Cârmaciului.

Sa auda elinii, sa auda iudeii ispravile noastre si sa vada superioritatea Bisericii. Câti n-au luptat împotriva Bisericii ? Dar niciodata n-a fost biruita. Câti tirani, câti împarati, August, Tiberie, Gaie, Claudie, Neron. Câti puternici n-au prigonit-o, fiind înca tânara ? Dar n-au putut s-o biruiasca. Ci mai mult cei ce au luptat au pierit si s-au dat uitarii, iar cea persecutata s-a înaltat mai presus de cer. Caci Biserica nu petrece numai pe pamânt, ci si în cer. Dar de unde este aratat aceasta ? Din cele ce s-au petrecut.

Unsprezece ucenici au fost luptati de toata lumea, dar ei au birut, iar lumea a fost biruita ; oile au biruit pe lupi. Ai vazut vreodata vreun pastor care-si trimite oile în mijlocul lupilor, si care nici macar cu fuga sa nu-si salveze viata ? Ce pastor face aceasta ? Numai Hristos a facut asa ca sa-ti arate ca toate ispravile facute de aceia nu s-au facut fireste dupa natura lucrurilor, ci mai presus de fire.

Biserica este mai tare decât cerul. Poate elinul ma osândeste ca pe un mândru, dar sa astepte dovada lucrurilor ca sa cunoasca puterea adevarului, ca mai lesne se va stinge soarele, decât sa piara Biserica.

Cine a zis aceasta ? Cel ce a întemeiat-o, caci zice : “Cerul si pamântul vor trece, dar cuvintele Mele nu vor trece” (Mt. 24, 35). Si nu numai ca le-a zis, ci le-a si împlinit. Si de ce a întemeiat Biserica mai tare decât cerul ? Fiindca este mai cinstita decât acela. Pentru ce s-a facut cerul? Pentru Biserica, iar nu Biserica pentru cer; cerul este facut pentru om, iar nu omul pentru cer. Iar toate acestea sunt dovedite din cele ce a facut El, caci Hristos n-a luat trup ceresc.

Dar sa nu lungim cuvântul, ca sa nu ne ducem si astazi datori de aici. Stiti câte v-am fagaduit ieri, sa ne pregatim sa le platim, caci pentru cei ce au lipsit le-am pornit. Si devreme ce cei care au lipsit si-au împlinit treburile lor, iar ca venirea lor de fata ne-au pus înainte masa scumpa, haideti sa punem dinainte bucatele, bucate nestricate. Ca desi sunt de ieri, dar nu se strica. De ce ? Fiindca sunt întelegeri duhovnicesti care mereu înfloresc, iar nu carne ce se strica, caci

carnurile se strica pentru ca sunt materie, iar întelegerile cu cât stau mai mult cu atât se fac mai mirositoare.

Dar despre ce am vorbit ieri ? Pentru ca si ieri ne-am îndulcit de masa si chiar cei ce au lipsit nu s-au pagubit. “Si a fost în anul în care a murit împaratul Ozia, vazut-am pe Domnul sezând pe scaun înalt si preaînaltat” (Is. 6, 1).

- Cine zice acestea ? Isaia privitorul serafimilor, cel ce n-a stins darul desi a fost legat prin nunta.

- Ati luat aminte la prooroc si ati auzit ce a zis el astazi ? “Iesi… tu si feciorul tau. . . Iasuv” (7, 3). De nevoie este sa nu trecem cu vederea nici acestea. “Iesi tu si feciorul tau lasuv”. Proorocul avea fiu ? Daca da, avea si femeie. Si aceasta ca sa-ti dovedeasca ca nu însotirea este rea, ci desfrânarea. Am întrebat pe multi, de ce nu traiesc bine si cu rânduiala si de ce nu petrec o viata cu luare aminte. Iar aceia mi-au raspuns : Nu voi putea de nu ma voi lepada de femeie, daca nu ma voi lepada de copii, daca nu ma voi lepada de pricini.
De ce ? Oare însotirea este împiedicatoare ? Femeia ti s-a dat ajutatoare, iar nu vrajmasa. Oare Proorocul n-a avut femeie ? Dar Duhul n-a oprit însotirea, ci Proorocul avea si femeie si era si prooroc.

Moisi n-a avut femeie ? Dar a despicat piatra, a schimbat vazduhul, a vorbit cu Dumnezeu si a oprit urgia cea dumnezeiasca.

Avraam oare n-a avut femeie ? Dar s-a facut tata al neamuirlor si al Bisericii si având fiu pe Isac, care i s-a facut pricina de acele ispravi. Oare n-a voit sa aduca jertfa pe fiul sau, rodul însotirii ? Oare nu s-a facut si tata si iubitor de Dumnezeu ? Oare nu s-a facut preot jertfindu-si maruntaiele sale ? Preot si tata. Caci evlavia a biruit firea si a lucrat fapte binecuvântate calcându-si rodul lui; a încetat sa mai fie tata si s-a încununat ca iubitor de Dumnezeu. Dar mai bine zis a fost si iubitor de fiu si iubitor de Dumnezeu. Nu cumva l-a oprit însotirea ?

Dar mama Macabeilor, oare n-a fost femeie ? Oare n-a dat sapte fii în ceata sfintilor ? Oare nu i-a vazut pe ei încununati cu mucenicia ? Oare nu statea ca un munte neclintit ? Oare nu la fiecare dintre ei patimea mucenicie. Caci chinuindu-se fii ei ea primea rana, pentru ca cele ce s-au petrecut nu le-a primit fara patimire, caci era mama. Si firea îsi arata puterea ei, dar n-a biruit. Era mare si valuri, dar dupa ce marea se tulbura iarasi se linisteste, asa si firea ridicându-se se înfrâneaza cu frica de Dumnezeu. Cum i-a îngrijit ? Cum i-a hranit ? Cum apoi i-a pus pe toti sapte înaintea lui Dumnezeu ? Chipuri de aur, sau mai bine zis mai cinstiti decât aurul.

Si cum ca aurul nu este asa precum este sufletul mucenicilor, ia aminte! Sta tiranul, dar a fost biruit de o femeie si s-a dus. Acela se lupta cu arme, iar aceasta biruia cu osârdia. Acela a aprins cuptorul, iar aceasta fapta buna a Duhului. Acela pornea oaste, iar aceasta se adapostea la îngeri ca la un liman. Vedea pe tiranul jos, dar cugeta la Cel ce împarateste sus ; vedea chinurile cele de jos, dar numara darurile cele de sus ; vedea pedeapsa ce era de fata, dar se gândea la vesnicia ce va sa fie. De aceea si Pavel zicea : “Neprivind noi la cele ce se vad, ci la cele ce nu se vad” (2 Cor. 4, 18).

Nu cumva însotirea a fost piedica?

Dar Petru, temelia Bisericii, râvnitorul cel aprins al lui Hristos; cel neiscusit cu cuvântul, dar biruitorul ritorilor ; cel neînvatat, dar care a astupat gurile filozofilor, cel ce a rupt întelepciunea cea elineasca ca o pânza de paianjen, cel ce a înconjurat lumea, cel ce a vânat în mare si a pescuit lumea, oare n-a avut femeie ? Cu adevarat a avut. Si cum ca a avut, asculta pe evanghelistul, care zice : "A venit în casa lui Simon … iar soacra lui Simon zacea prinsa de friguri" (Mc. 1, 29-30). Unde este soacra, acolo este si femeie. Unde este femeie, acolo este si nunta.

Dar Filip, oare n-a avut patru fete ? Si unde sunt patru fete acolo este si femeie si nunta. Dar Hristos, desi s-a nascut cu adevarat din Fecioara, a mers la nunta si a adus dar. Caci zice : "Nu mai au vin". Si a prefacut apa în vin (In. 2, 3-10). Cu fecioria a cinstit nunta si cu minunea a laudat-o, ca sa nu te îngretosezi de ea, ci ca sa urasti desfrânarea. Si desi ai femeie, eu îti chezasuiesc mântuirea ta, numai de vei lua aminte, caci femeia cea buna îti este ajutatoare.

Dar daca nu va fi buna ? Fa-o buna. Si ca sa nu te îndreptatesti îti arat ca au fost femei si bune si rele. Femeia lui Iov a fost rea, iar Saara a fost buna. Si desi femeia lui Iov a fost rea si vicleana, caci a îndemnat pe Iov sa huleasca, dar ce a realizat ? A spart diamantul ? A clatinat turnul ? A biruit piatra? A ranit ostasul? A gaurit corabia ? A dezradacinat pomul ? Nimic din acestea. Ci aceea a bântuit si turnul s-a întarit mai mult; aceea a ridicat valurile, dar corabia nu s-a înnecat, ci cu vânt bun înnota ; rodul a fost cules, dar. pomul nu s-a clatinat; frunzele au cazut, dar radacina a ramas întarita, Si le zic acestea ca nimeni sa nu pricinuiasca lautate femeii.

Este rea ? Indreapt-o ! Te-a scos din rai. Dar te-a suit în cer. Aceiasi fire, dar minte si cugetare deosebita. A lui Iov era rea, dar Suzana era buna. Egipteanca era desfrânata, dar Sarra era cinstita. Ai vazut-o pe aceea, vezi-o si pe aceasta !

Si între barbati unii sunt rai, iar altii sunt buni. Iosif era bun, dar batrânii erau desfrânati. Ai vazut ca peste tot este si rautate si fapta buna ? Si nu firea le deosebeste pe acestea, ci cugetarea mintii.

Dar sa ne întoarcem sa platim celor carora suntem datori.

"Si a fost în anul în care a murit împaratul Ozia". Voiesc sa spun de ce proorocul însemneaza timpul.

Ieri am cautat sa vedem din ce pricina toti proorocii vorbesc despre timpul vietii împaratilor. Aici obiceiul s-a schimbat, caci nu zice "în zilele lui Ozia", ci când "a murit Ozia".

Acest lucru voiesc sa-l lamuresc astazi. Si desi caldura este mare, dar rodul cuvântului este si mai mare. Si desi se face sila trupului si se slabanogeste, dar sufletul se întareste si se veseleste. Nu-mi spune de arsita si de sudoare ! De transpiri cu trupul, îti speli sufletul. Cei Trei Tineri au fost în cuptor, dar n-au patimit nimic, caci cuptontl s-a rourat. Daca te gândesti la sudoare, gândeste-te si la rasplatire. Innotatorul pentru nimic altceva nu îndrazneste sa se arunce în adâncul apelor, fara numai pentru margaritare. Iar tu ca sa câstigi o vistierie necheltuita si sa-ti sadesti vie in sufletul tau, nu suferi arsita, nici sudoare ? Nu vezi pe cei ce stau la priveliste cum transpira si cum primesc arsita cu capul descoperit, ca sa se faca robi desfrânarii si sa se supuna mortii ? Aceia spre pierzare se ostenesc, iar tu spre mântuire te slabanogesti. Esti luptator si ostas.

Deci cine a fost Ozia acela si de ce proorocul a înseninat moartea lui ? Ozia a fost împarat, barbat drept, încarcat cu multe fapte bune, dar mai pe urma a cazut în mândrie, în mândrie, maica rautatilor, în mândrie, pierzarea diavolului, în trufia cea plina de tulburari.

Si nimic nu este mai rau decât mândria. De aceea si tot cuvântul de ieri l-am cheltuit surpând mândria si îndemnul la smerita cugetare.

Sa-ti spun cât de buna este smerita cugetare si cât de rea este mândria ?

Pacatosul a biruit pe cei drept, vamesul pe fariseu si cuvintele au întrecut faptele. Cum au biruit cuvintele ? Vamesul zice : “Dumnezeule, milostiv fii mie pacatosului” (Lc. 18, 13). Iar fariseul : “Postesc de doua ori pe saptamâna, dau zeciuiala din toate cate câstig”. Fariseul a aratat fapte ale dreptatii, iar vamesul a zis cuvinte ale smeritei cugetari, dar cuvintele au întrecut faptei, pierzându-se vistieria aceluia si saracia celuilalt prefacându-se în bogatie. Doua corabii cu povara au venit si au intrat amândoua în port. A vamesului a intrat bine în port, iar fariseul a patimit înnecare de corabie. Ca sa cunosti ce lucru rau este mândria.

Esti drept sa nu smeresti pe fratele tau. Esti încarcat cu fapte bune, nu imputa greselile aproapelui, ca sa nu-ti micsorezi lauda. Pe cât esti de mare, pe atâta smereste-te. Si ia aminte cu dinadinsul, iubitule, la ceea ce se vorbeste. Dreptul trebuie sa se teama mai mult de mândrie decât pacatosul. Despre aceasta si ieri am zis si astazi voi zice pentru cei ce au lipsit ieri.

Constiinta pacatosului de nevoie se smereste, iar a dreptului se înalta din pricina faptelor lui. Si precum cei ce au corabia goala nu se tem de pirati, caci nu vin sa sparga corabia care nu are nimic, dar cei ce au corabia plina se tem, caci tâlharii acolo se duc unde este aur, unde este argint, unde sunt pietre scumpe; asa si diavolul nu supara usor pe cel pacatos, ci pe cel drept, caci acolo este mai multa bogatie.

Si de vreme ce de multe ori mândria rasare din vrajmasia diavolului, de nevoie este sa ne trezim. Pe cât esti de mare pe atâta smereste-te. Si când te sui la înaltime, trebuie sa te întaresti ca sa nu cazi. De aceea si Domnul nostru zice : “Când veti face toate cele poruncite voua, sa ziceti : Suntem slugi netrebnice” (Lc. 17, 10).

De ce cugeti înalt om fiind, ruda cu pamântul, deofiinta cu cenusa si la fire si la minte si la deosebirea lucrurilor. Astazi esti bogat, mâine sarac, astazi sanatos, mâine bolnav ; astazi vesel, mâine mâhnit ; astazi întru slava, mâine întru necinste ; astazi tânar, mâine batrân.

Este oare ceva din cele omenesti care sa fie statatoare si sa nu curga, precum curg apele râurilor ? Caci îndata ce ni s-a aratat, ne lasa mai repede decât umbra. De ce dar cugeti înalt, o omule, fumul si desertaciunea ? “Omul cu desertaciunea se aseamana, zilele lui cu umbra trec” (Ps. 143, 3). “Uscatu-s-a iarba si floarea a cazut” (Is. 40, 8). Iar acestea le zic nu defaimând firea, ci înfrânând mândria. Caci mare lucru este omul si scump barbatul milostiv.

Dar Ozia acesta fiind împarat si împodobit cu coroana si fiindca era drept a cugetat oarecând înalt si mai presus de vrednicia sa si a intrat în Biserica. Dar ce zice Scriptura ? Si a intrat în Templul lui Dumnezeu ca sa tamâieze” (2 Paralip. 26, 16).

Împarat fiind rapeste vrednicia preotiei. Voiesc sa tamâiez pentru ca sunt drept. Dar ramâi în hotarele tale. Altele sunt hotarele împaratiei si altele cele ale preotiei. Si aceasta este mai mare decât aceia. Caci împaratului i s-a încredintat sa cârmuiasca cele de pe pamânt, iar legea preotiei sta sus, caci : "Câte veti lega pe pamânt vor fi legate si în cer" (Mt. 16, 19). Împaratului i s-au încredintat cele de aici, mie cele ceresti. Iar când zic mie, înteleg pe preot.

De vei vedea preot nevrednic, nu prihani preotia. Caci nu trebuie sa prihanesti darul, ci pe cel ce întrebuinteaza rau darul cel bun. Si Iuda s-a facut vânzator, dar acest lucru nu aduce prihanire vredniciei apostolesti, ci socotelii aceluia ; nici vina nu este a preotiei ci a rautatii aceluia. Asadar si tu nu prihani preotia, ci pe preotul care întrebuinteaza rau lucrul cel bun. Si când cineva vorbeste cu tine si zice : Ai vazut pe crestinul acela ? Raspunde-i : Eu vorbesc cu tine despre fapte, iar nu despre persoane. Caci câti doctori nu s-au facut ucigasi dând otrava în loc de doctorii ? Dar nu prihanesc profesia, ci pe cel ce a în trebuintat-o rau. Câti corabierii n-au înecat corabii ? Dar nu prihanesc mestesugul marinaresc ci mintea cea rea a acelora. Si de vei vedea un crestin rau, nu vorbi de rau preotia si învatatura Bisericii, ci pe cel ce întrebuinteaza rau darul cel bun.

Împaratului i se încredinteaza trupuri, iar preotului suflete, împaratul iarta datorii de bani, iar preotul datorii de pacate. Acela sileste, acesta îndeamna. Acela cu porunca, acesta cu sfatuirea. Acela cu arme materiale, acesta cu arme duhovnicesti. Acela face razboi împotriva barbarilor, el poarta razboi împotriva diavolilor. Mai mare este vrednicia aceasta. De aceea împaratul îsi pleaca capul sub mâinile preotului si peste tot în Scriptura cea veche se spune ca preotii ungeau pe împarati.

Dar împaratul acela trecând peste hotarele sale si sarind peste îngradirea datoriilor împaratesti, a intrat în Templu cu stapânire voind sa tamâieze. Dar ce zic preotii ? "Nu se cuvine tie, Ozie, a tamâia" (2 Paralip. 26, 18).

Vezi cugetarea îndrazneata, care nu se sfieste ; limba care se atinge de cer, libertate nerobita ; trup de om si minte de înger, care umbla pe jos, dar petrecea si în cer ? Au vazut pe împarat, dar n-au vazut porfira, au vazut pe împarat, dar n-au vazut coroana. Sa nu-mi spui ca vrednicia împarateasca te îndreptateste sa calci legea.

Nu ti se cuvine tie, o împarate, sa tamâiezi în Sfânta Sfintelor. Treci peste hotare si cauti ceea ce nu ti s-a încredintat ? De aceea si pe cele ce le-ai luat le vei pierde. "Nu se cuvine tie a tamâia, ci preotilor". Aceasta nu este slujba ta, ci a mea. Ti-am rapit porfira ? Atunci nu-mi rapi preotia. "Nu se cuvine tie a tamâia, ci preotilor fiilor lui Aaron". Acestea s-au petrecut cu multa vreme dupa moartea lui Aaron.

Dar pentru ce n-a zis numai "preotilor", ci a adaugat si numele tatalui lor Aaron ?

In vremea lui s-a întâmplat urmatorul lucru : Datan, Aviron si Core s-au ridicat împotriva lui Aaron, si îndata s-a deschis pamântul si i-a înghitit, arzându-i cu foc din cer (Num. cap. 16). Deci voind sa-i aduca lui aminte de întâmplarea aceea, ca si altadata preotia a fost invidiata, dar n-a fost necinstita, desi au navalit asupra ei multime multa, pomeneste de Aaron. "Nu se cuvine tie a tamâia, ci preotilor fiilor lui Aaron".

Nu a zis, “gândeste-te ce au patimit aceia când au îndraznit sa faca aceasta” ; nu a zis, “adu-ti aminte ca aceia ce s-au sculat împotriva au fost arsi”, ci a pomenit numai despre Aaron a carui preotie a fost adeverita de Dumnezeu. Si i-a povatuit sa-i aduca aminte de istoria aceea, numai nu-i zicea : “Nu îndrazni sa faci ce a facut Datan, ca sa nu patimesti ceea ce a patimit el în vremea lui Aaron”.

Dar împaratul Ozia n-a suferit, ci îngâmfându-se de mândrie, a intrat în Templu si a voit sa tamâieze.

Ce face Dumnezeu? Preotul a fost defaimat si vrednicia preotiei era sa se calce, caci preotul nu putea sa faca altceva mai mult. Caci a preotului este numai a mustra si a dovedi îndrazneala, iar nu a lua arme, nici a apuca scuturi, nici a clatina sulita, nici a întinde arcul, nici a slobozi sageata. Si devreme ce preotul a mustrat, dar împaratul nu s-a plecat, ci a întrebuintat puterea sa, preotul a zis : Eu mi-am facut datoria si cu nimic mai mult nu pot ajuta preotia ce se calca, legile ce se nedreptatesc si pravilele ce se rastoarna.

Ce face dar Iubitorul de oameni ? Pedepseste pe îndraznet, caruia îndata i-a iesit lepra pe frunte.

Unde este nerusinare, acolo e pedeapsa. Ai vazut iubire de oameni a lui Dumnezeu?

Nu a slobozit sageata, n-a clatinat pamântul, n-a cutremurat cerul, ci a rasarit lepra, nu în alt loc, ci pe frunte, ca pedeapsa s-o poarte fata si sa stea ca literele sapate pe stâlp. Caci pedeapsa nu s-a dat numai pentru el, ci si pentru cei de pe urma. Pentru ca de ar fi fost pedepsit numai el, ar fi primit o pedeapsa dupa masura greselii, ci pedeapsa sta ca o lege scrisa într-un loc înalt, ca si cum ar zice : “Nu faceti unele ca acestea, ca sa nu patimiti asemenea !”.

Si puteai vedea o lege însufletita si o frunte care scotea un sunet mai tare decât al trâmbitei. Caci pe frunte erau scrise litere care nu se puteau sterge, fiindca nu erau scrise cu cerneala, ca sa le stearga cineva, ci lepra era fireasca care facea necurat pe acesta, ca pe ceilalti sa-i faca curati. Si precum cei osânditi sunt scosi cu streangul în grumaz, asa si acesta în loc de streang avea lepra pe frunte, pentru ca a ocarât preotia.

Acestea le zic nu ocarând pe împarati, ci pe cei ce se îmbata de mândrie si de mânie, si ca sa cunoasteti ca preotia este mai mare decât împaratia.

Totdeauna când greseste sufletul, Dumnezeu pedepseste trupul. Asa a facut si cu Cain. Sufletul a gresit facând ucidere, iar trupul lui s-a slabanogii. Si pe buna dreptate. Dar de ce ? “Gemând si tremurând vei fi pe pamânt” (Fac. 4, 12). Si mergea Cain vorbind cu toti, dar nu cu glas, ci cu tacerea. Limba tacea, dar madularele lui strigau si spuneau tuturor pentru ce geme, pentru ce tremura. Frate am omorât, ucidere am facut. Ceea ce Moisi a zis mai pe urma, lasându-le în scris : “Sa nu ucizi” (Ies. 20, 13), aceea facea si acesta umblând peste tot si spunând cu fapta. Ai vazut gura tacând si fapta vorbind ? Ai vazut lege însufletita înconjurând peste tot ? Ai vazut stâlp umblând ? Ai vazut pedeapsa care anuleaza pedeapsa ? Ai vazut osânda pricinuitoare de învatatura ? Ai vazut suflet pacatuind si trup pedepsindu-se ? Si pe buna dreptate.

Asa si la Zaharia, sufletul a pacatuit si limba a fost legata (Lc. 1, 20). Si a fost pedepsita limba pentru ca a nascut glasul cel necredincios. Si Ozia a fost pedepsit cu lepra pe frunte pentru ca a pacatuit, ca sa se întelepteasca. Si a iesit împaratul, facându-se pilda tuturor, iar Templu a fost curatat. Si iesea afara neîmpins de nimeni, si vrând sa ia si preotia a pierdut si ceea ce avea.

"Si a iesit din Casa Domnului" (2 Paralip. 26, 21).

În vremea cea veche era lege ca orice lepros sa fie scos afara din cetate, dar acum nu mai este asa. De ce ? Atunci Dumnezeu punea legi la oameni ca la niste prunci si se pedepsea cu lepra trupul, dar acum se pedepseste sufletul.

Si a iesit împaratul lepros, dar nu l-au scos pe el din cetate, cucernicindu-se de coroana si de vrednicia împarateasca, ci sta într-un loc osebit, dar tot facea faradelege. Ce a facut atunci Dumnezeu ? Mâniindu-se pe evrei a încetat proorocia.

Am zis toate acestea la cuvântul Proorocului, ca sa-mi platesc datoria.

Dar sa ne întoarcem la cele ce ne stau înainte, împaratul a iesit lepros din Templu. Si fiind trebuinta ca sa fie scos din cetate dupa obicei ca pe un necurat, poporul îl îngaduie sa stea înauntru si nimeni din cei mici sau din cei mari nu zic nimic din cele ce ar fi trebuit sa îndrazneasca a zice. Dar pentru ca l-a lasat nepedepsit, Dumnezeu se întoarce de la ei si înceteaza darul proorociei. Si pe buna dreptate. Pentru ca au nesocotit Legea Lui si s-au sfiit sa scoata afara pe cel necurat, a facut de a încetat darul cel proorocesc. Si nu era grai cinstit atunci, nici cuvânt care sa prooroceasca, adica Dumnezeu nu vorbea cu ei prin prooroci. Si nu insufla Dumnezeu Duhul întru cei prin care graia, pentru ca aveau cu ei pe cel necurat ; si la cei necurati nu lucreaza darul Duhului. Pentru aceasta nu era de fata nici se arata proorocilor, ci tace si se ascunde.

Ceea ce am spus am sa v-o lamuresc printr-o pilda. Un om avea mare prietenie cu un altul, dar acela l-a scârbit cu ceva, pentru care îi zice : "Pentru aceasta nu ma vei mai vedea si nu voi mai vorbi cu tine". Asa a facut si Dumnezeu atunci. Ca devreme ce l-au întarâtat nescotând afara din cetate pe Ozia zice :

"Nu voi mai vorbi cu proorocii vostri. Nu voi mai trimite darul Duhului".

Vezi pedeapsa plina de blândete ? Nu a trimis fulgere, nici a clatinat cetatea din temelie. Dar ce a facut ? "Nu voiti sa-mi împliniti Legea, nu mai vorbesc cu voi. Oare nu puteam sa-l scot Eu afara ? Dar am voit sa faceti voi aceasta. Nu vreti ? Nici eu nu vorbesc cu voi, nici misc sufletele proorocilor".

Nu mai lucra darul Duhului, era tacere, vrajba între Dumnezeu si oameni. Dar dupa ce a murit împaratul s-a dezlegat si vrajba. Si fiindca Proorocul avea multa vreme de când nu proorocise, murind împaratul si dezlegându-se vrajba, a început sa prooroceasca, caci s-a întors proorocia. Si pentru aceasta Proorocul însemneaza vremea si zice :

"Si a fost în anul în care a murit împaratul Ozia, vazut-am pe Domnul sezând pe scaun înalt si preaînaltat" (Is. 0,1). Când a murit acela atunci am vazut pe Domnul. Mai înainte nu vedeam pe

Domnul pentru ca era urgie asupra lor, dar dupa moartea celui necurat s-a dezlegat pedeapsa. De aceea aici s-a spus despre moartea împaratului Ozia, pe când la toti ceilalti se spune despre vremea vietii lor.

“Si a fost în anul în care a murit împaratul Ozia, vazut-am pe Domnul sezând pe scaun înalt si preaînaltat”.

Iarasi se poate vedea iubirea de oameni a lui Dumnezeu. A murit cel necurat si Dumnezeu s-a împacat cu oamenii. Dar de ce a facut aceasta fara nici o fapta din partea oamenilor, ci numai pentru ca a murit acela ? Pentru ca este iubitor cte oameni si nu se aspreste, nici se scumpeste când voieste sa-si arate dragostea Sa. Numai un lucru voia Iubitorul de oameni si Bunul Dumnezeu, ca sa iasa cel necurat.

Deci stiind acestea sa izgonim mândria si sa îmbratisam smerita cugetare, iar slava cea cuviincioasa sa o înaltam Tatalui si Fiului si Sfântului Duh, acum si pururea si în vecii vecilor. Amin.

DESPRE BUNA RÂNDUIALÃ LA SLUJBÃ

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvantari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT DE LAUDÃ A CELOR CE AU VENIT LA BISERICÃ,
DESPRE BUNA RÂNDUIALÃ LA SLUJBÃ
SI DESPRE CUVÂNTUL ACELA : "VÃZUT-AM
PE DOMNUL SEZÂND PE SCAUN ÎNALT
SI PREAÂNÃLTAT" (Is. 6, 1).

Vad ca multa osârdie aratati voi ca sa puneti în lucrare cele pe care le-am vorbit mai înainte. De aceea, si eu, fara sa preget seman semintele învataturii, hranindu-va din a-ceasta cu bune nadejdi. Caci si plugarul, semanând semintele cu osteneala, când va vedea pamântul îndestulat de roade si holdele încarcate, uita de ostenelile de mai înainte si toata osârdia o pune spre paza si lucrarea ce urmeaza de acum înainte, îndemnat fiind de câstigul pe care-l nadajduieste.

Dar plugaria noastra aduce mult mai mult câstig. Aceea, agonisind îndestulare de roade materiale, pune înainte hrana pentru trupuri, iar aceasta, semanând învatatura si înmultind darurile Duhului, pune înainte bogatia cea sufleteasca, hrana cea necheltuita si nestricacioasa, care nu se risipeste, nici se strica de lungimea vremii, ci se pazeste cu o negraita purtare de grija, daruind desfatarea care se simte cu mintea. Aceasta este rodirea ostenelilor mele, aceasta este bogatia ce se pune înaintea dragostei voastre. Si pe aceasta vazând-o ca creste în voi, ma bucur totdeauna, ca n-am semanat semintele în zadar, ca nu m-am ostenit în zadar, ci am semanat în pamânt roditor si gras, potrivit pentru rodire.

Dar de unde, credeti, ca vad folosul ? De unde înteleg ca cuvintele sporesc spre lucrare ? Cu adevarat din multimea aceasta, din faptul ca veniti cu osârdie la Biserica, maica tuturor, din starea cea de toata noaptea si din totdeauna, din dorinta de a urma cetelor îngeresti si a aduce Ziditorului cântare si lauda neîncetata.

O, darurile lui Hristos ! Sus doxologcsc ostile îngerilor, jos în Biserica, oamenii adunându-se urmeaza aceiasi cântare ca a acelora. Sus serafimii striga cântarea cea întreit sfânta, jos multimea oamenilor înalta aceiasi cântare. Sarbatoare de obste si pentru cele ceresti si pentru cele pamântesti.

O multumire, o bucurie, o saltare veselitoare, pe care le-a alcatuit pogorârea cea negraita a Stapânului, pe care le-a împlinit Duhul Sfânt; unire de glasuri potrivite de buna rânduiala cea Parinteasca. Caci buna rânduiala a versurilor celor de sus, miscându-se de Treime, ca de o pana, scot cântarea cea veselitoare si fericita, cântarea cea îngereasca, cântarea cea neîncetata. Acesta este scopul osârdiei de aici, acesta este rodul adunarii noastre. De aceea ma bucur vazând aceasta buna sporire ; ma bucur întelegând veselia sufletelor voastre, bucuria acea duhovniceasca, saltarea cea dupa Dumnezeu. Caci nimic altceva nu face asa de vesela viata noastra ca bucuria din Biserica.

In Biserica se gaseste bucuria celor ce voiesc sa se bucure, în Biserica este rasuflarea celor scârbiti, în Biserica este veselia celor mâhniti, în Biserica este întarirea celor neputinciosi, în Biserica este odihna celor osteniti, caci zice : "Veniti catre Mine toti cei osteniti si împovarati si Eu va voi odihni pe voi" (Mt. 11, 28).

Ce poate fi mai de dorit decât glasul acesta ? Ce poate fi mai dulce decât chemarea aceasta ? Când Stapânul te cheama la Biserica, te cheama la ospat, te îndeamna la odihna în loc de osteneli, te schimba din durere în usurare, ridicându-ti greutatea pacatelor, îti vindeca necazul cu desfatarea si mâhnirea cu veselia.

O, negraita purtare de grija ! O, chemare cereasca ! Sa ne sârguim dar, iubitilor, sa aratam aceasta osârdie permanenta si s-o împlinim cu rânduiala cea cuviincioasa si spre scopul cel cuviincios.

Astazi voiesc sa pornesc catre voi cuvântul despre lucrul acesta, care se pare cu este îngreuietor, dar nu este, ci cu adevarat este usor si folositor.

Asa fac si parintii cei iubitori de fii, le poruncesc sa faca nu numai cele ce sunt aducatoare de bucurie, dar si cele ce aduc mâhnire ; nu numai cele ce aduc îndata folosul, ci si cele care se par ca nu aduc nici un folos si sunt grele, dar care sunt mântuitoare de se vor împlini, învatându-i cu multa silinta si cerând dinadinsul împlinirea poruncilor lor. Punem cuvântul acesta înainte ca sa nu cheltuim osteneala cea de aici în zadar; ca nu cumva suferind osteneala privegherii, sa fim fara folos; ca nu înaltându-ni-se glasurile în vazduh, sa rasune spre paguba, iar nu spre folos.

Caci si negustorii nu sufere în zadar osteneala calatoriilor îndelungate pe mare, nici suflarea vânturilor, sau lovirea valurilor, ci înnoata prin noian, îndrazneste în primejdii, merg din loc în loc si petrec toate noptile fara somn, ca sa-si înmulteasca cele ale negustoriei. Si de nu va face aceasta, si de nu se vor mai aduce nicaieri, nici vor suferi atâtea primejdii, nu numai ca nu vor avea nicicum câstig, ci vor pierde si cele investite.

Deci, stiind acestea, sa venim aici cu evlavia cea cuviincioasa, ca nu în loc de iertarea pacatelor sa ne ducem acasa cu adaugirea lor.

Dar ce se cere de la noi ?

Atunci când înaltam cântarile cele dumnezeiesti, sa le împlinim cuprinsi de multa frica si împodobiti cu multa evlavie. Caci sunt unii din cei ce se afla aici, pe care si dragostea voastra socotesc ca-i stiu, care defaimând pe Dumnezeu si cuvintele Duhului, socotindu-le ca cele obisnuite, scot glasuri fara de rânduiala, cu nimic fiind mai presus decât cei nebuni, clatinându-se si învârtindu-se cu tot trupul, aratând obiceiuri straine de asezarea cea duhovniceasca.

Ticalosule si miselule, fiind trebuinta sa înalti doxologia cea îngereasca cu teama si cu cutremur si sa te marturisesti Ziditorului tau cu frica, ca sa iei iertarea pacatelor, tu aduci aici obiceiurile mascaricilor, întinzându-ti mâinile fara rânduiala sarind cu picioarele si îndoindu-te cu tot trupul. Cum nu te temi si nu le cutremuri îndraznind sa rostesti în acest chip astfel de cuvinte ?

Nu te gândesti ca Însusi Stapânul este de fata nici nevazut, masurând miscarea fiecaruia si cercetându-i constiinta ? Nu te gândesti ca îngerii stau de fata la acest Jertfelnic înfricosat, înconjurându-l cu frica ? Dar tu nu le gândesti pe acestea, fiindca auzul si privirea la cele de la teatre si spectacole ti-au întunecat mintea, si de aceea pe cele ce se fac acolo le amesteci cu asezamintele Bisericii. Iar cu strigarile cele fara rânduiala îti vadesti nerânduiala sufletului.

Cum dar vei cere iertare pacatelor tale ? Cum vei trage pe Stapânul spre milostivire, Dumnezeule", dar naravul tau este strain de mila. Strigi "mântuieste-ma", dar miscarile trupului tau sunt straine de mântuire.

Ce folos aduc rugaciunii mâinile ridicate adeseori în sus si purtate fara rânduiala, sau strigarea cea peste masura, care nu ajuta cu nimic la venirea Duhului? Oare nu unele din acestea sunt ale femeilor desfrânate ce stau la raspântii, iar altele ale celor ce striga la teatre si spectacole? Cum îndraznesti ca sa amesteci schimonoselile dracilor cu aceasta doxologie îngereasca ? Cum nu te sfiesti de cuvintele ce le zici: "Slujiti Domnului cu frica si va bucurati de El cu cutremur" (Ps. 2, 11) ? Oare asta este a sluji cu frica, a te desface si a te întinde, neîntelegând cele ce le zici, caci strigi fara rânduiala? Acestea sunt dovada defaimarii nu a fricii, a mândriei nu a smereniei; acestea sunt fapte ale celor ce joaca nu a celor ce doxologesc.

Ce înseamna a sluji Domnului cu frica ?

Înseamna a împlini toate poruncile cu frica si cu sfiala si a aduce rugaciunile cu inima zdrobita si minte smerita. Dar Duhul Sfânt ne porunceste prin Proorocul nu numai a sluji cu frica, ci a ne si bucura cu cutremur. Si fiindca împlinirea poruncii pricinuieste bucurie celui ce se nevoieste la fapta buna, de aceea zice ca ea sa se faca cu frica si cu cutremur, ca nu purtându-ne fara de frica, sa ne pagubim si de osteneli si sa întarim si pe Dumnezeu.

Dar cum se poate sa ne bucuram eu cutremur? Caci nu este cu putinta ca amândoua sa fie deodata, fiindca deosebirea dintre ele este mare. Bucuria vine din împlinirea celor dorite si din dobândirea celor dulci si veselitoare, iar nu din cele întristatoare. Frica se datoreste asteptarii relelor celor multe, izvorând din constiinta care ne osândeste.

- Cum dar este cu putinta a ne bucura cu frica, si nu înca cu frica, ci cu cutremur, care este o frica marita ? Cum dar se vor putea lucra acestea ?

Serafimii te vor învata, caci ei împlinesc cu fapta pe amândoua. Caci ei se îndulcesc de slava cea negraita a Ziditorului si privesc frumusetea cea nespusa a Lui. Nu zic aceea a fiintei Lui, caci este neînteleasa si nu se poate privi, ci numai cât pot ei cuprinde. Si petrecând totdeauna si slujind împrejurul scaunului împaratesc sunt în vesnica bucurie si veselie, se bucura de dulceata aceea neâncetata si salta doxologind fara de tacere pe Dumnezeu.

Caci a sta înaintea acelei slave, a fi luminati de razele ce stralucesc din ea, le este lor bucurie, veselie, dulceata si marire.

Poate v-ati îndulcit si voi de acestea si doriti slava aceea ? De voiti sa ma ascultati si sa faceti doxologia cu evlavie, nu veti fi lipsiti de o bucurie ca aceasta. Caci acelasi Stapân se slaveste si în cer si pe pamânt, fiindca "plin este tot pamântul de slava Lui" (Is. 6, 3).

Dar cum aceia îndulcindu-se de atâta veselie o amesteca cu frica ? Asculta ce zice Proorocul :

"Vazut-am pe Domnul sezând pe scaun înalt si preaînaltat".

De ce dupa ce a zis "înalt", a adaugat si "preaînaltat". Pentru ca prin "înalt" nu putea arata maretia scaunului, iar adaugând "preaînaltat" a aratat ca el nu poate fi înteles.

La cele de pe pamânt când se spune "înalt" poate fi comparat cu cele mai de jos. De pilda, muntii sunt înalti în comparatie cu sesurile si vaile pamântului ; înalt este si cerul cel ce este deasupra tuturor celor de pe pamânt. Iar termenul "preaînaltat" este potrivit numai acelei Fiinte neîntelese, care nu este cu putinta nici a fi înteleasa, nici a fi tâlcuita. De aceea Proorocul zice : "Vazut-am pe Domnul sezând pe scaun înalt si preaînaltat".

Si altceva ce ai vazut, Proorocule ? Ce ai privit în jurul Lui ?

"Si serafimii stateau împrejurul Lui" (Is. 6, 2).

Dar ce faceau, ce ziceau si de ce îndrazneala s-au învrednicit ? De îndrazneala ? Nicidecum. Ci erau cuprinsi de frica si de spaima, aratându-si temerea cea negraita chiar cu înfatisarea si miscarile lor. Caci cu doua aripi îsi acopereau fetele, oprind raza slavei ce iesea de la scaun, pentru ca nu putea suferi stralucirea ei si totodata aratându-si evlavia lor care o au catre Stapânul.

Cu acest fel de bucurie se îndulcesc, cu acest fel de veselie se veselesc, acoperindu-si nu numai fetele, ci si picioarele ? Dar de ce fac aceasta ? Caci fetele pe buna dreptate si le acopere pentru ca nu pot sa priveasca drept la slava cea neapropiata. Dar picioarele de ce si le acopere ?

Voiam ca acest lucru sa vi-l las voua, ca sa va osteniti si voi la dezlegarea acestei nedumeriri si sa fiti râvnitori la descoperirea pricinilor duhovnicesti, dar ca sa nu las mintea voastra sa se îndeletniceasca cu cautarea acestei dezlegari si sa va fac sa defaimati sfatuirea mea, de nevoie este ca sa v-o spun.

Pentru ce dar îsi acopereau picioarele?

Sârguindu-se sa-si arate evlavia nesatioasa catre Ziditorul, ei voiesc sa-si arate frica de El si prin miscari, si prin glas, si prin vedere si chiar prin pozitia lor. Dar pentru ca nu pot îndeplini ceea ce doresc si ceea ce se cuvine, de aceea prin faptul ca îsi acopere toate partile împlinesc ceea ce lipseste. Oare ati înteles ceea ce am zis, sau este trebuinta sa mai repet ? Dar ca aceasta sa fie mai luminata ma voi stradui s-o dovedesc din exemplele de la noi.

Cineva sta înaintea împaratului pamântesc si prin toate mijloacele se sârguieste sa arate multa evlavie catre el, ca prin aceasta sa traga asupra lui mai multa dragoste de la acela. Pentru aceasta

si prin felul cum tine capul, si prin glas, si prin strângerea mâinilor, si prin alaturarea picioarelor si prin sfiala întregului trup se sileste sa arate acea evlavie.

Acest lucru se petrece si la puterile cele fara de trup. Caci având multa evlavie catre Ziditorul si dorind ca s-o agoniseasca din toate partile, dar neputând, ceea ce lipseste din dorinta lor o ascund cu aceasta acoperire. Din aceasta pricina se zice ca-si acopere si fetele si picioarele, cu toate ca este si alta tâlcuire mai tainica cu privire la aceasta.

Serafimii îsi acopere fetele si picioarele, nu pentru ca ar avea, caci sunt fara de trupuri ca si Dumnezeu, ci fac aceasta ca sa se arate ca ei sunt sfinti în toata alcatuirea lor si slujesc cu frica si cu evlavie Stapânului.

Asa trebuie sa stam si noi când aducem lui Dumnezeu doxologie, cu frica si cu cutremur, ca si cum L-am vedea cu ochii mintii. Si este cu adevarat de fata, caci nici un loc nu-L poate cuprinde, si aude glasurile tuturor. Deci înaltând lauda cu inima înfrânta si smerita, sa fie bine-primita în cer ca o tamâie cu bun miros. “Caci inima înfrânta si smerita Dumnezeu n-o va urgisi” (Ps. 50, 18).

Dar Proorocul ne îndeamna sa facem doxologia cu strigare, caci zice : “Strigati Domnului tot pamântul”. Dar noi nu oprim acest fel de strigare, ci strigarea cea fara rost ; nu oprim glasul de lauda, ci cel fara de rânduiala, certurile cele dintre voi, miscarile mâinilor pe care le ridicati în sus fara rost, jocurile de picioare si toate naravurile cele fara rânduiala si stricate, care sunt schimonoseli ale celor ce zabovesc la teatre si la alergarile de cai.

De acolo s-au adus la noi acele obiceiuri pierzatoare ; de acolo acele glasuri neevlavioase ; de acolo miscarile mâinilor, a picioarelor, certurile, disputele si toate obiceiurile cele fara rânduiala.

Nimic altceva nu face asa de mult ci se defaima cuvintele lui Dumnezeu precum privirile si auzurile celor ce se petrec acolo. De aceea v-am rugat de multe ori, ca nimeni din cei ce vin aici si se îndulcesc de învatatura cea dumnezeiasca si se împartasesc de aceasta înfricosata si tainica jertfa, sa nu mearga la teatru si spectacolele desfrânate ca sa amestece tainele cele dumnezeiesti cu lucrurile cele dracesti.

Dar unii sunt atât de turbati, ca se duc la acelea, desi au ajuns la adânci batrânete, neluând aminte nici la cuvintele noastre, nici rusinându-se de vârsta lor. Dar când le atragem atentia si îi sfatuim sa se sfiasca de caruntetile lor si sa nu-si piarda evlavia ce o mai au, ce credeti ca spun ei ?

- Acele ce se petrec acolo sunt închipuire a biruintei si a încununarii ce va sa fie în veacul viitor, si dobândim mult folos de acolo.

Ce zici, omule ? Amagitor si plin de înselaciune este acest cuvânt.
De unde dobândesti folos ? Din acele certuri fara numar si din juramintele cele zadarnice ce se fac spre vatamarea celor ce le spun ? Sau din ocarile, hulele si batjocurile pe care acei de acolo le toarna unii peste altii ? Poate din acestea nu.
Dar poate câstigi folos din glasurile cele fara rânduiala, din strigarea cea fara de rost, din praful ce se înalta, de la cei ce se împing si se înghesuiesc si se lingusesc înaintea femeilor ?

Dar aici toti proorocii si dascalii arata pe Stapânul îngerilor ca sade “pe scaun înalt si preaînaltat”, împartind celor vrednici daruri si cununi, iar celor nevrednici rânduindu-le gheena si focul. Si chiar Domnul Însusi adevereaza acestea. Si tu defaimi toate si mustrarea constiintei pentru cele savârsite si frica de pedepse si vesnicia osândei. Dar ca sa te îndreptatesti de ceea ce faci, zici ca te folosesti din acelea din care suferi o vatamare nespusa. Nu, rogu-va, sa nu pricinuim îndreptatiri în pacate. Caci acestea sunt dezvinovatiri si amagiri care ne pricinuiesc vatamare. Dar despre acestea ajunge.

Este timpul deci sa ma întorc la sfatuirea cea dintâi, si zicând putine sa pun capat cuvântului.

Aici se fac nu numai nerânduielile ce le-am spus mai sus, ci bântuie si alta boala cumplita.

- Care este aceasta ? În loc ca cel ce vine aici sa stea de vorba cu Dumnezeu si sa-I înalte doxologia cea cuviincioasa, uita de Domnul si fiecare vorbeste cu vecinul sau si rânduiesc cele ale casei, vorbesc despre cele ce se petrec în târg, în popor, la teatre si spectacole si în armata, discuta ca lucrurile acelea s-au pus în rânduiala, iar celelalte nu, despre negustorii care s-au îmbogatit si care au saracit, si pe scurt, vorbesc aici despre toate cele ce se petrec în lume.

- De ce iertare sunt vrednici unii ca acestia? Daca cineva vorbeste cu împaratul cel pamântesc, vorbeste numai despre acelea pe care le va voi acela si despre care întreaba, iar de va îndrazni cineva sa discute altceva afara de ceea ce voieste el, va suferi cea mai de pe urma pedeapsa. Iar tu vorbind cu Împaratul împaratilor, Caruia Îi slujesc cu frica îngerii, lasi vorbirea cu El si discuti cele despre tine, care sunt praf si cenusa, caci astfel sunt lucrurile vietii acesteia. Cum vei suferi pedeapsa defaimarii ? Si cine te va izbavi de o pedeapsa ca aceasta ?

Zic unii ca stapânirea cârmuieste rau lucrurile de obste ale vietii acesteia. Dar care este pricina? Nepriceperea celor ce cârmuiesc, zic ei.

Pricina nu este nepriceperea celor ce cârmuiesc, ci pacatul nostru. Multimea gresalelor noastre au întors toate cu josul în sus, acelea au adus toate relele, au întremat pe vrajmasi, au facut de au fost biruiti ai nostri. Nu din alta parte s-a varsat asupra noastra multimea scârbelor, ci numai din pricina aceasta.

De aceea cel ce stapâneste cu toate ca ar fi Avraam, sau Moise, sau David, sau Solomon cel preaîntelept, sau cel mai drept dintre toti oamenii, dar daca noi vom petrece rau, de nici un folos nu ne va fi.

Iar daca aceia vor fi dintre cei calcatori de lege, care fara de socoteala si fara de rânduiala, nesocoteala, si neorânduiala noastra au rodit pe unul ca acesta, pacatele noastre au pricinuit rana.

Ni s-au dat cârmuitori dupa inimile noastre, si dintre cei sfintiti: si dintre cei ce stapânesc cele lumesti. Si daca cel ce cârmuieste va fi drept, si atât de drept încât sa ajunga la fapta buna a lui Moisie, dreptatea aceluia nu va putea, acoperi gresalele cele nenumarate ale supusilor.

Acest lucru îl vom putea cunoaste chiar de la cele petrecute cu Moise, cum a patimit multe rele pentru Israel si a facut multa rugaciune pentru el ca sa mosteneasca pamântul “cel fagaduit” dar

fiindca poporul cu pacatele lui s-a facut strain de acea mostenire, rugaciunea lui Moise n-a putut schimba hotarârea cea dreapta a lui Dumnezeu, ci tot poporul acela a pierit în pustie.

Dar cine este mai drept ca Moise ? Si cine are mai multa îndrazneala catre Dumnezeu ca el?

Se zice ca: “Mult poate rugaciunea dreptului” (Iac. 5, 16). Da, dar aceea care este ajutata de pocainta si întoarcerea acelora pentru care se face. Iar celor ce au naravul rau si nu le este nadejde de întoarcere, cum poate sa le ajute de vreme ce ei însisi stau împotriva faptelor aceluia?

Si ce zicem ca aceasta se întâmpla când greseste un popor întreg, devreme ce si pacatul unor putini supusi, sau de multe ori al unuia a biruit îndrazneala celui ce stapâneste cu dreptate.

Si acest lucru se poate vedea tot din cele petrecute. Fiii lui Israil, care povatuindu-se de Moise si mergând în pamântul celor de alt neam ca sa faca razboi cu ei, unii din israeliti turbându-se spre femeile acelora, au pricinuit tuturor acea înfrângere a tot poporul. Si acest lucru s-a întâmplat si la unul singur, cum a fost Acan, care luând de la cei de alt neam cele date pierzarii, a aprins mânia lui Dumnezeu asupra poporului (Is. Navi 7).

Dar poate unii din cei ce sunt de fata nu stiu istoria aceasta, de aceea trebuie sa spun putine cuvinte despre ea, ca sa aducem aminte celor ce o stiu si sa-i învatam pe cei ce nu stiu.

Acest Acan era unul din cei ce au trecut Iordanul împreuna cu Iisus al lui Navi, cu Iisus acela care prin hotarârea a lui Dumnezeu a fost ales urmas al lui Moise si care era preînchipuirea lui Iisus Hristos adevaratul nostru Mântuitor.

Caci precum acela a trecut poporul lui Israel din pustie prin Iordan în pamântul fagaduintei, asa si Mântuitorul nostru ne-a crutat pe noi din pustiul necunostintei si al închinarii la idoli, prin sfântul si mântuitorul botez, la Ierusalimul cel de sus, la maica celor întâi nascuti, în care s-au pregatit locasurile odihnei cele adevarate unde este petrecerea cea fara tulburare si pasnica.

Deci, acesta, cu puterea Celui ce poruncea trecând poporul peste Iordanv a venit sub zidurile Ierihonului, si facând acea minunata înconjurare, când erau aproape sa cada zidurile, zice, catre popor: “Si va fi cetatea aceasta anatema, ea si toate câte sunt în ea, fara numai pe Rahab desfrânata sa o crutati” (6, 17). Paziti-va de anatema ca nu cumva poftind sa luati ceva din cetate si sa fim pedepsiti. Toate cele ce sunt în cetate s-au afurisit, caci aceasta înseamna anatema. Porunca, era primejdioasa.

Cum se putea însa ca într-atâta popor sa nu fie calcata ? Mai ales ca erau multe pricinile ce-i sileau la calcarea ei. Nestatornicia si iubirea de câstig a poporului, sau poate faptul ca nu toti au auzit porunca, multimea prazii care le era pusa înainte ca o amagire si care usor ar fi ispitit pe cei iubitori de avutie sa calce oprelistea. Dar cu toate acestea legea a fost data si deasupra tuturor sta atârnata primejdia calcarii ei.

Ce s-a întâmplat dupa aceasta? Au cazut zidurile si luate cele ce erau în cetate au ajuns în mâinile celor ce o înconjurase. Cu toate ca tot poporul a pazit porunca data, totusi unul a calcat-o si acesta a aprins mânia lui Dumnezeu toata multimea. Caci zice Scriptura : “Si au savârsit fiii lui

Israil un pacat mare, luând din cele afurisite, ca Acan feciorul lui Carmi, fiul lui Zabdi… a luat din cele date spre nimicire si s-a mâniat Domnul cu urgie pe fiii lui Israel” (7, 1).

Unul a fost cel ce a pacatuit, cum zice ca au pacatuit fiii lui Israel, si s-a mâniat Domnul pe fiii lui Israel ?

Vezi cum pacatul unuia a pricinuit pedeapsa la tot poporul si a facut pe Dumnezeu vrajmas la toata multimea. Dar fiindca calcarea de lege s-a facut si nimeni nu stia fara numai Dumnezeu Cel ce stie cele ascunse, pedeapsa zabovea, dar cel ce facuse aceasta, cu toate ca i se parea ca se tainuieste, totusi se ardea de constiinta ca de foc. Apoi a venit si vremea pedepsei si a descoperirii pacatului. Iisus a trimis din Ierihon barbati în Ai si s-au suit acolo ca la trei mii de barbati, dar au fugit de la fata locuitorilor din Ai si au omorât din ei 36 de oameni, iar pe ceilalti i-au alungat si i-au batut, iar inima poporului a slabit si s-a facut ca apa (7, 2-5).

Vezi pedeapsa unui pacat ? Vezi rana nevindecata ? Unul a pacatuit, iar moartea si frica a cazut peste tot poporul.

Ce înseamna aceasta, o Stapâne, iubitorule de bunatate? Tu esti singur Drept si judecatile Tale sunt drepte. Tu faci judecata dupa lucrurile fiecaruia. Tu ai zis, Iubitorule de oameni, ca de va muri cineva în pacatul lui nu se va pedepsi altul în locul aceluia. Care este, dar, aceasta hotarâre dreapta a Ta? Bune sunt toate cele ale Tale, Doamne, si foarte bune si se iconomisesc spre folosul nostru.

Pacatul aduce vatamare, de aceea toti au fost pedepsiti, ca nu cumva vatamarea sa se întinda la toti. Si vazând ei câta pedeapsa a nascut o calcare de porunca, sa fuga si sa scape de osânda cea vesnica.

Atunci Iisus vazând ceea ce s-a facut poporului si-a rupt hainele lui si a cazut cu fata la pamânt, jelindu-se cu acele cuvinte pe care le însemneaza Dumnezeiasca Scriptura.

Dar ce raspunde Stapânul? “Scoala-te, pentru ce ai cazut cu fata la pamânt ? Poporul a pacatuit si a calcat legatura Mea… Si nu vor putea fiii lui Israel sa stea înaintea vrajmasilor lor… pâna ce nu veti ridica blestemul dintre voi” (7, 10-12). Atunci s-a vestit aceasta poporului, iar Dumnezeu a aratat pe cel ce a facut calcarea de lege. Iar acela a marturisit si a zis lui Iisus: “Adevarat, eu am pacatuit înaintea Domnului Dumnezeului lui Israel, asa si asa am facut. Când pradam am vazut o haina pestrita buna si doua sute drahme de argint si un drug de aur, greu de cincizeci de sicli, si poftindu-le le-am luat si le-am ascuns în pamânt în cortul meu” (7, 20-21).

Deci le arata pe toate pentru ca vedea ca adevarat este. Cel ce l-a vadit si avea constiinta martor nemitarnic care îl mustra. Si vezi moartea cea de ocara a lui, caci “a luat Iisus pe Acan… si pe feciorii lui si pe fetele lui, si boii lui, si asinii lui, si oile lui, si cortul lui si toate câte avea el… si tot Israelul i-a ucis pe ei cu pietre” (7, 24-25).

Aceasta este rasplata calcarii de lege, asa este judecata cea nemitarnica a lui Dumnezeu.

Deci stiind aceasta, sa socotim navalirea asupra-ne a necazurilor ca o pedeapsa a pacatelor noastre, si cercetându-ne în fiecare zi gresalele noastre, nu pe altii, ci pe noi sa ne facem vinovati de venirea acestora.

Caci nu numai neluarea aminte a celor ce stapânesc au adus asupra noastra relele acestea, ci mai ales gresalele noastre. Si fiecare venind aici, sa-si cerceteze pacatele lui, fara sa prihaneasca pe altii, si sa înalte cu rânduiala cea cuviincioasa doxologia cea cuviincioasa.

Rânduiala cea crestineasca ce se cere de la noi este aceasta: întâi sa ne apropiem de Dumnezeu cu inima înfrânta, apoi asezarea sufletului s-o aratam prin cele ce se vad, adica prin sedere, prin miscarea cu buna rânduiala a mâinilor, prin glasul cel blând si smerit. Acestea sunt cu putinta la cel ce va voi. Si cum vom putea sa le lucram toti ? Daca ne vom pune în minte ca s-a dat porunca de obste si ca toti trebuie sa ne împartasim de folosul din ea.

De aceea sa încetam si glasurile cele fara de rânduiala, sa oprim miscarile cele fara de rânduiala ale mâinilor, ridicându-le amenintator în aer, ci strânse cuviincios sa le întindem catre Dumnezeu.

Caci Dumnezeu uraste cele fara de rânduiala si se scârbeste de ele, precum se bucura si de cel smerit caci, “spre cine voi cauta, fara numai spre smerit si blând, si care tremura de cuvintele Mele” (Is. 66, 2) .

Sa ne îndemnam unii pe altii ca Dumnezeu nu voieste în acelasi timp sa vorbim si cu El si sa cuvântam si între noi. Sa nu lasam vorbirea cu El si sa începem a vorbi cu cei de fata, amestecând margaritarele cu noroiul, caci aceasta o socoteste ocara a Sa, iar nu doxologie.

De vor voi sa calce porunca aceasta sa-i astupam gura, sa-i alungam, scoatem afara din curtile sfintei Biserici ca pe un vrajmas mântuirii noastre.

Facând asa, vom spala pacatele rele de mai înainte cu lesnire. Vom avea în mijlocul nostru pe Stapânul Însusi împreuna cu îngerii; împartind fiecaruia cununile, cele pentru buna rânduiala.

Ca devreme ce este Iubitor de oameni si Datator de daruri mari si Se bucura de mântuirea noastra, ne-a fagaduit Împaratia cerurilor si partasirea vietii celei fara de moarte si pe toate cele bune înainte le-a pregatit, voind ca noi toti sa le avem pe ele. Pe care fie ca noi toti sa le dobândim cu darul si iubirea de oamenii a Domnului nostru Iisus Hristos, care împreuna cu Tatal si cu Sfântul Duh se cuvine slava, stapânirea, cinstea si închinaciunea, acum si pururea si în vecii vecilor. Amin

DESPRE PRIMEJDIA PACATULUI MAGULIRII

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvantari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

CUVÂNT
DESPRE PRIMEJDIA PACATULUI MAGULIRII.

FOLOSUL ÎNVINUIRII DE SINE PENTRU
PACATELE SALE.

Mi se pare ca îndeajuns v-am atins mai înainte si v-am ranit destul de adâncr de aceea astazi de nevoie este sa vindecam, punând doctorii mai putin dureroase. Acesta este de fapt modul cel mai bun al vindecarii, nu numai a taia, ci si a lega ranile; aceasta este legea cea minunata a învataturii ca dascalul nu numai sa certe, ci sa si mângâie. Asa poruncea si Pavel: "Mustra, cearta, îndeamna" (2 Tim. 4, 2). Daca cineva ar îndemna si ar mângâia numai pe ascultatori, i-ar face trândavi. Daca, de asemenea, totdeauna îi va certa, îi va face rai, caci neputând sa sufere mereu sarcina mustrarilor îndata se vor întoarce la cele rele. De aceea trebuie ca cuvântul învataturii sa fie cu rânduiala.

Si devreme ce ziua trecuta cuvântul a piscat tare mintea voastra, astazi aveti nevoie de o învatatura mai blânda si la durerile cele pricinuite de mustrari de nevoie este sa picuram cuvântul cel blând ca niste untdelemn, mai întâi aducându-va aminte de mustrarile acelea. V-am citit atunci porunca lui Pavel cu privire la împartasirea cu Sfintele Taine, pusa tuturor celor ce stiu despre taine. Iar porunca zicea asa. Dar nimic nu ne opreste ca s-o citim iarasi. "Sa se cerceteze însa omul pe sine si asa sa manânce din pâine si sa bea din pahar" (I Cor. 11, 28). Cei ce stiu tainele cunosc care este pâinea si care este paharul. Si "cel ce manânca si bea cu nevrednicie, osânda îsi manânca si bea, nesocotind trupul Domnului".

Porunca aceasta v-am citit-o atunci si v-am si tâlcuit întelesul ei. Am spus ce înseamna "nesocotind trupul Domnului", adica vrednic de aceeasi pedeapsa ca cei ce L-au rastignit pe Hristos. Caci precum ucigasii aceia s-au facut vinovati de Sângele Lui, asa si acestia care se împartasesc cu Tainele Lui cu nevrednicie. Fiindca aceasta înseamna a nesocoti Trupul si Sângele Domnului. Si se parea atunci ca ceea ce am zis este foarte îngreuietor si îngrozirea este nesuferita, dar am explicat-o prin pilda. Am zis atunci: Ca dupa cum cineva, ori va rupe porfira cea împarateasca ori va murdari cu noroi, la fel ocaraste pe împaratul, tot asa si aici, cei ce au omorât trupul cel stapânesc si cei ce-l primesc cu minte necurata, aduc aceiasi ocara hainei împaratesti. Deci asa cum L-au rastignit iudeii pe Cruce, tot asa Îl ranesc si cei ce-L primesc cu suflet necurat. De aceea desi pacatele sunt deosebite, dar ocara este aceiasi.

Acestea au atins pe multi, a tulburat pe multi si a ranit constiinta ascultatorilor, si nu numai a ascultatorilor, ci mai înainte de voi pe a mea, a celui ce vorbesc, învatatura este de obste pentru ca de obste sunt si ranile, de aceea si doctoriile le pun de obste. Aceasta este o lucrare a iubirii de oameni a lui Dumnezeu ca si cel ce vorbeste si cei ce aud sa fie supusi sub aceleasi legi, pentru ca sunt de aceiasi fire, si la fel de vinovati de le vor calca.

- Pentru ce ? Ca sa certe cu masura. Sa fie iertator fata de cei ce gresesc. Ca aducându-si aminte de neputinta sa sa nu faca mustrare nesuferita. Pentru aceasta Dumnezeu n-a pogorât îngerii din cer si i-a pus învatatori oamenilor, ca nu cumva, fiind de o fire superioara si necunoscând neputinta firii omenesti, sa ne mustre fara milostivire, ci a dat oamenilor muritori ca sa fie învatatori si preoti; oameni cu neputinte si cu aceleasi lipsuri, sa puna frâu limbii celui ce vorbeste, nelasând-o sa faca mustrari peste masura. Si cum ca acest lucru este adevarat, însusi Pavel, cel ce a pus aceasta lege ne-a învatat si a spus si pricina, zicând: “Caci orice arhiereu, fiind luat dintre oameni, este pus pentru oameni . . . Care poate sa fie îngaduitor cu cei nestiutori si ratacit” (Evr. 5, 1-2).

- Pentru care pricina ? Pentru ca si el este cuprins de neputinta.

Vezi ca neputinta se face pricina de milostivire si rudenia firii nu lasa pe cei ce o mustra sa fie mai presus de mustrari, oricât s-ar osteni ?

- Dar pentru care pricina am zis acestea ? Ca sa nu zic: Fiindca tu esti curat de pacate si neatins de durerea mustrarilor, cu multa stapânire aduci asupra noastra taiere adânca. Ci eu mai întâi simt durerea, pentru ca si eu sunt vinovat si supus pacatelor. “Caci toti suntem vinovati” (Înt. lui Sirah 8, 6) si “Cine se poate lauda ca are inima curata ?” (Pilde 20, 9). Pentru aceasta am facut acele mustrari nu filosofând despre cele straine, nici fiind cuprins de o oarecare asprime, ci din multa purtare de grija.

Când se tamaduiesc trupurile, cel ce taie nu simte nici o durere, ci cel ce este taiat acela singur este cel ce se chinuieste de dureri. Dar la cei ce vindeca sufletele nu este asa, fara numai - daca nu gresesc - când judeca de la sine cele ale celorlalti. Ci aceia, mai întâi se chinuiesc, atunci când cearta pe altii. Ca nu patimim durere, nici ne mâhnim asa de mult când suntem mustrati de altii, precum când mustram pe altii pentru pacate la care suntem si noi supusi si vinovati, fiindca constiinta îndata mustra pe cel ce vorbeste. Si celui ce este împodobit cu dregatoria de a învata, dar cade în aceleasi pacate cu ucenicii si are trebuinta de aceleasi mustrari, mai amara i se face durerea.

Si nu fara rost ma tânguiesc acum de acestea, ci fiindca multi nesuferind taria celor ce s-au zis, s-au suparat si s-au necajit, zicând: Ne departezi de la sfântul Prestol si ne alungi de la împartasire! De aceea am fost silit sa zic acestea ca sa cunoasteti ca nu departez, ci mai mult adun; nu nici opresc, ci mai ales trag prin mustrari. Caci frica de ceea ce s-a zis cazând în constiinta celor ce pacatuiesc ca focul pe ceara, topeste si mistuieste gresalele noastre de acesta si va petrece totdeauna în ea, si facând mintea curata si stralucita, aduce mai multa îndrazneala în noi, iar din îndrazneala se face mai multa osârdie pentru a ne împartasi cu Tainele cele negraite si înfricosatoare.

Si precum cel ce da doctorii amare celor ce se scârbesc de bucate din pricina îmbolnavirii stomacului, curatind sucurile cele rele si redând pofta de mâncare îi face cu mai multa osârdie sa se atinga de hrana cea obisnuita, tot asa si cel ce graieste cuvinte amare si curata gândurile cele rele ale mintii si descarca sarcina cea grea a pacatelor, da pricina constiintei sa rasufle si-l face pe acela ca sa guste cu multa dulceata Trupul Stapânului.

Deci nimeni nu trebuie sa se supere de cele ce s-au spus, ci sa le primeasca si sa le laude. Iar daca vreunii sunt slabi si nu primesc aceasta îndreptare a noastra, le zic ca nu tâlcuiesc legi ale mele, ci citesc epistole pogorâte din cer. Si atunci - cel ce are încredintata slujba aceasta este nevoit sau sa spuna toate ce cuprind aceste porunci, cautând peste tot folosul, iar nu magulirea ascultatorilor, sau gândindu-se la nemultumirea ascultatorilor sa vânda, prin acest har, si, mântuirea sa si a acelora. Si cum ca si celui ce vorbeste si celor ce aud primejdios lucru este a ascunde ceva din legile cele dumnezeiesti; si cum ca învatatorii, se judeca vinovati mortii când se sfiesc sa tâlcuiasca toate învataturile lui Dumnezeu, îl voi aduce iarasi pe Pavel ca martor. Si de aceea pentru dezlegarea multora alerg -deseori la sufletul acela sfânt - caci cuvintele lui sunt legi dumnezeiesti folositoare. Caci nu este Pavel cel ce vorbeste, ci Hristos misca sufletul aceluia.

Deci, ce zice Pavel?

Dupa ce a chemat pe cei ce locuiau în Efes si a rostit catre ei învatatura cea mai de pe urma când voia sa se desparta de ei, a zis catre cei mai mari peste aceia ca precum sunt cei ce varsa sângele ucenicilor, asa sunt cei ce nu spun cele de folos, facându-se vinovati pedepsei si osândei. Si zice: "Curat sunt eu de sângele tuturor" (F. Ap. 20, 26).

- Pentru ce ? "Caci nu m-am ferit sa va vestesc toata voia Lui Dumnezeu. Iar de s-ar fi ferit sa faca voia lui Dumnezeu n-ar fi fost curat de sângele lor, caci ar fi fost judecat ca un ucigas de oameni, si pe buna dreptate. Caci ucigasul de oameni omoara numai trupul, iar cel ce face cuvânt catre popor spre a-l maguli, face pe ascultatori lenesi si le pierde sufletele. Acela pricinuieste trupului moartea aceasta, iar acesta pierde sufletul si-l trimite în muncile si pedepsele cele fara sfârsit.

Dar oare numai Pavel zice acestea? Nicidecum. Ci mai înainte de Pavel, Dumnezeu prin Proorocul acelasi lucru arata, zicând: "Pândar te-am pus pe tine casei lui Israel" (Iez. 3, 17).

Ce este pândarul ?

Pândar se zice ca este acela care, atunci când ostile stau jos, se suie pe vreun loc înalt, sau pe vreo movila si de acolo pândeste pe vrajmasi când se apropie apoi vesteste celor de jos venirea acelora si-i ridica la razboi, ca sa nu vina peste ei nefiind pregatiti si sa-i omoare.

Si devreme ce multe din nevoile cele ce vin asupra noastra nu le vedem noi cei ce umblam pe jos, darul lui Dumnezeu a iconomisit ca sfintii prooroci, stând pe locul înalt al proorociei, sa vesteasca de mai înainte urgia lui Dumnezeu care va sa vina asupra noastra, ca, îndreptându-ne prin pocainta si ridicându-ne sufletul cel cazut, sa oprim de departe pedeapsa cea trimisa de Dumnezeu. De aceea zice: "Pândar te-am pus pe tine casei lui Israel", ca sa vestesti mai dinainte nevoia ceea ce va veni peste ei, precum vesteste acela venirea vrajmasilor. Si pedeapsa mare pune asupra celui ce nu spune de mai înainte urgia lui Dumnezeu. Si care este ? Si vietile celor ce pier le voi cere din mâna ta.

Care este deci omul acela atât de aspru si nemilostiv care învinuieste pe cel ce vorbeste adeseori despre urgia lui Dumnezeu, care de va tacea va suferi atâta pedeapsa ? Deci cum ca noua celor ce graim nu ne este de folos sa tacem unele ca acestea, ne-au învatat destul Apostolul si Proorocul;

la fel si voua celor ce ascultati. Si daca as tacea si as ascunde pacatele cu tacerea, pe buna dreptate s-ar fi necajit si s-ar fi suparat oricine. Iar daca vom tacea, si acolo ni se vor descoperi gresalele, ce folos vom avea din tacere ? Nici un folos, cu adevarat, ci vatamarea cea mai de pe urma. Caci de voi vorbi acum, aduc la pocainta si la umilinta cugetului, iar de voi tacea, nu ne vom aduce aminte de gresalele noastre, nici ne vom pocai, ci le vom vedea acolo descoperite înaintea ochilor nostri, dar vom plânge în zadar.

Si devreme ce este de trebuinta ca acolo sau aici în viata aceasta sa ne mâhnim pentru pacate, mai bine este sa fie aici, iar nu acolo.

De unde este aratat aceasta? Din cuvintele proorocesti si evanghelicesti. Proorocul zice: "In iad cine se va marturisi Tie" (Ps. 6, 6). Nu ca n-am putea sa ne marturisim acolo, ci ca facem aceasta în zadar, Hristos ne-a învatat aceasta printr-o pilda. Ca era un oarecare sarac, Lazar, plin de bube peste tot si cuprins de o boala nevindecata. Iar altul oarecare bogat, care nici din firimituri nu da saracului.

- Dar ce trebuie sa va povestesc toata pilda? Caci stiti toata istoria, cruzimea bogatului, cum nu împartasea pe sarac din masa; saracia aceluia si foamea cu care se lupta totdeauna. Dar acestea s-au petrecut aici în viata aceasta. Iar dupa ce au murit amândoi, bogatul vede pe saracul acela în sânul lui Avraam.

- Si ce zice? "Parinte Avraame, trimite pe Lazar sa-si ude vârful degetului în apa si sa-mi racoreasca limba, caci ma chinuiesc în aceasta vapaie" (Lc. 16, 19-31).

Ai vazut dreptate? Nu i-a dat aceluia din firimituri, nu dobândeste o picatura de apa. Caci "cu ce masura masurati, vi se va masura" (Mc. 4, 24). Ce raspunde atunci Avraam ? "Fiule, adu-ti aminte ca ai primit; cele bune ale tale în viata ta, si Lazar, asemenea, pe cele rele; iar acum "aici el se mângâie, iar tu te chinuiesti".

Dar ce învatam de aici? Cei osânditi se mâhnesc cu adevarat pentru pacatele lor si se schimba, facându-se mai buni la munca gheehei dar cu nimic nu le foloseste. Apoi zice: "Parinte, trimite-l pe el în casa mea, ca sa marturiseasca rudeniilor mele si sa nu vie în locul acesta". El nedobândind facerea de bine, doreste mântuirea altora.

Ai vazut ca din crud cum era mai înainte, s-a facut iubitor de oameni ? Când traia nu-i pasa de Lazar pe care-l "vedea cu ochii" iar acum poarta grija de rudenii, cu toate ca nu sunt de fata; atunci fiind în bogatie nu se îndupleca de înfatisarea jalnica a saracului, iar acum fiind în chinuri si în nevoi nesfârsite, poarta grija de rudeniile lui si se roaga sa fie trimis cineva sa le vesteasca lor toate acestea…

Vezi cum s-a facut iubitor de oameni, blând si milostiv? Dar oare a dobândit ceva din pocainta ? Oare i s-a pricinuit vreun folos din umilinta ? Nici unul. Caci pocainta trecuse de vremea rânduita. Privelistea s-a risipit, întrecerea în nevointe a trecut, nu mai era vreme de lupte.

Pentru aceasta va îndemn, va rog si va poftesc ca aici sa ne tânguim si sa plângem, pentru pacate. Aici sa ne mâhneasca cuvintele, ca sa nu ne îngrozeasca acolo lucrurile ; sa ne muste aici

cuvântul, ca sa nu ne muste acolo viermele cel veninos ; sa ne arda aici usturimea, ca sa nu ne arda acolo focul gheenei.

Cei ce plâng aici acolo se vor mângâia.

Cei ce se desfateaza aici si râd si nu simt nici o durere pentru pacate, de nevoie este ca acolo sa plânga, sa se tânguiasca si sa scrâsneasca cu dintii.

Iar cuvântul acesta nu este al meu, ci al Celui ce ne va judeca atunci. “Fericiti cei ce plâng, ca aceia se vor mângâia” (Mt. 5, 4) si “Vai voua celor ce râdeti acum, ca veti plânge”.

Deci ce este mai bine, a câstiga prin cainta si plângerea cea trecatoare bunatatile si dulceata cea fara de sfârsit, sau, rîzând în aceasta viata scurta, sa mergi sa te chinuiesti fara de sfârsit? Dar poate te rusinezi si rosesti când trebuie sa pui pacatele ? Si înaintea oamenilor de va trebui sa le spui, nu trebuie sa te rusinezi, caci rusine este a pacatui, nu a marturisi pacatele. Iar acum nici nu este nevoie sa te marturisesti cu martori de fata, în constiinta ta sa se faca cercetarea ; fara de martori sa fie judecata. Numai Dumnezeu sa te vada pe tine marturisindu-te, Dumnezeu, Care “nu tine minte pacatele, ci le dezleaga prin marturisire. Dar si asa pregeti si te întorci ?

Stiu si eu ca mintea ta nu sufera pomenirea pacatelor tale, ci numai de vom vrea sa ne aducem aminte de gresale ea zburda ca un mânz cu greu de înfrânat. Dar tine-o, înfrâneaz-o, netezeste-o cu mâna, fa-o blânda si spune-i ca de nu se va marturisi acum, se va marturisi acolo unde pedeapsa va fi mai mare, unde defaimarea va fi mai multa. Aici judecata este fara martori si tu cel ce ai pacatuit te judeci pe tine, dar acolo în mijlocul multimii toate se vor aduce, de nu vom apuca mai înainte sa le stergem aici.

Te rusinezi a-ti marturisi pacatele ?

Rusineaza-te a le face. Dar când le facem, îndraznim cu obraznicie si fafa de rusine, iar când este trebuinta sa le marturisim, atunci ne rusinam si pregetam, în loc sa facem aceasta cu osârdie. Caci nu este rusine a prihani si a vorbi de rau pacatele, ci dreptatea si fapta buna. Si daca marturisirea nu este dreptate ci fapta buna, Dumnezeu n-ar fi dat rasplata pentru ea. Dar fiindca marturisirea are rasplata, asculta: “Spune tu întâi faradelegile tale, ca sa te îndreptezi” (Is. 43, 26).

Cine se rusineaza de un lucru care-l face drept ? Cine se rusineaza sa-si marturiseasca pacatele ca sa scape de pacate? Caci - oare - porunceste sa se marturiseasca ca sa pedepseasca ? Nu ca sa pedepseasca, ci ca sa ierte.

La judecatile cele lumesti dupa marturisire urmeaza pedeapsa. De aceea ca nu cumva cineva temându-se de pedeapsa ce urmeaza dupa marturisire, sa nu-si marturiseasca pacatele, psalmul, cunoscând aceasta, zice: “Marturisiti-va Domnului ca este bun, ca în veac este mila Lui” (Ps. 105, 1).

Oare Dumnezeu nu stie pacatele tale daca tu nu le vei marturisi ? Si, ce câstigi din a nu te marturisi? Oare poti sa le tainuiesti ? De nu le vei spune tu, Acela le stie, chiar de nu le vei spune. Acela le uita, caci “Eu sunt cei ce sterg faradelegile tale si nu le voi pomeni”(Is. 43, 25).

Vezi? “Nu le voi pomeni”. Si aceasta este o lucrare a iubirii catre oameni a lui Dumnezeu iar tu pomeneste-le, ca sa iei întelepciune.

Aceste cuvinte, auzindu-le Pavel, totdeauna îsi pomenea pacatele sale, ca sa nu le mai pomeneasca Dumnezeu, si zicea “Nu sunt vrednic sa ma numesc apostol, pentru ca am prigonit Biserica lui Dumnezeu” (I. Cor. 15, 9) ; si “Iisus Hristos a venit în lume sa mântuiasca pe cei pacatosi, dintre care cel dintâi sunt eu” (I Tim. 1, 15).

N-a zis “am fost” ci “sunt”. Iertarea pacatelor s-a facut de Dumnezeu, dar pomenirea pacatelor celor iertate nu se stingea la Pavel. Pe cele care le-a sters Stapânul, el le vadeste. Ati auzit pe Proorocul zicând “nu le voi pomeni”, dar tu pomeneste-le.

Dumnezeu l-a numit pe Pavel vas al alegerii, dar el se numeste pe sine cel dintâi între pacatosi. Si daca nu uita pacatele cele iertate, gândeste-te cum îsi aducea aminte de facerile de bine ale lui Dumnezeu.

Sa stiti ca nu ne face pe noi atât de straluciti pomenirea ispravilor, precum pomenirea pacatelor si, mai bine zis pomenirea ispravilor nu numai ca nu ne face straluciti, ci ne umple de rusine si de osânda, dar pomenirea pacatelor ne umple de îndrazneala si ne îndrepteaza.

Cine zice aceasta? Fariseul si vamesul. Acesta spunându-si pacatele s-a pogorât îndreptat, iar acela spunându-si ispravile s-a pogorât mai jos decât vamesul. Vezi câta vatamare aduce pomenirea ispravilor si cât folos este a nu uita pacatele? Si pe buna dreptate.

Caci cel ce pomeneste si-si aduce aminte de ispravi se înalta spre mândrie si trece cu vederea pe ceilalti oameni, cum a patimit fariseul. Si n-ar fi venit el ia atâta trufie si n-ar fi zis “nu sunt ca ceilalti oameni” de n-ar fi pomenit de postul si de zeciuiala sa. Pomenirea pacatelor smereste mintea si o pleaca sa cugete smerit, si prin smerita cugetare atrage dragostea lui Dumnezeu.

Asculta cum si Hristos porunceste sa dam uitarii ispravile. “Când veti face toate cele poruncite voua, sa ziceti: Suntem slugi netrebnice” (Lc. 17, 10). Nu Eu te numesc pe tine netrebnic, ci zi tu ca esti sluga netrebnica; tu de-ti vei marturisi prostimea ta, Eu te fac stralucit si te încununez.

Vezi prin câte marturii ni s-a dovedit ca pomenirea pacatelor aduce folos, iar pomenirea ispravilor vatamare? Si invers, ca din uitarea pacatelor ni se pricinuieste osânda, iar din uitarea ispravilor folos ?

Vrei sa afli si din alta parte ca aducerea aminte de pacate este o isprava mare ? Asculta pe Iov, care pe lânga celelalte fapte bune a fost slavit si pentru marturisire, caci zice: “Si de am pacatuit fara de voie si am ascuns pacatul meu. Caci nu m-am rusinat de multa multime a gloatei sa marturisesc înaintea lor” (31, 33-34). Ca si cum ar zice: Niciodata nu m-am rusinat de multimea celor asemenea cu mine. Caci ce folos este a nu sti oamenii, când stie Dumnezeu ? Si ce

vatamare mi se pricinuieste când acestia îmi stiu gresalele, când Dumnezeu voieste sa ma slobozeasca de osânda ?

Si cu toate ca toti ma vor osândi, dar daca Judecatorul va strica hotarârea lor, nici o grija nu port de hotarârea lor; sau cu toate ca toti ma vor lauda si ma vor slavi, dar Acela ma va osândi, nici un folos nu-mi va fi din judecata acelora. Caci intru toate trebuie a privi la Acela, si sa facem cu pacatele cum facem cu banii. Fiindca noi îndata ce ne-am sculat din pat, mai înainte de a merge la târg sau de a ne apuca de vreo treaba, din cele ale noastre sau din cele de obste, chemam pe sluga si-i cerem socoteala pentru cele cheltuite, ca sa vedem ce a cheltuit rau, ce bine si ce a mai ramas.

Iar de vom vedea ca ceea ce a ramas este putin, îndata cautam surse de venituri, ca sa nu ramânem saraci si sa pierim de foame. Asa sa facem si la faptele noastre. Chemând aducerea aminte a noastra sa facem socoteala cuvintelor, cugetelor si faptelor; sa cercetam ce s-a cheltuit cu cuviinta si ce spre vatamarea noastra, care cuvânt s-a cheltuit rau la ocari, la vorbe de rusine si la sudalme; care cuget a pornit ochiul sa priveasca cu desfrânare, care gând s-a facut lucru spre vatamarea noastra, prin mâini, prin limba, sau prin ochi.

Si sa ne silim a ne departa de cheltuiala cea necuviincioasa si în locul celor ce odata s-au cheltuit rau sa investim cele spre bine; în locul cuvintelor graite în zadar, rugaciuni; în locul privirilor desfrânate, posturi si milostenii.

Si de vom cheltui fara cuviinta tot, nelasându-ne nimic bun ca sa punem în vistieria noastra, vom ajunge la saracia cea mai de pe urma, gresind fara de luare aminte, si ne vom trimite însine în osânda focului cea fara de sfârsit.

Socoteala banilor obisnuim s-o facem dimineata, iar socoteala faptelor seara dupa cina, sezând pe pat, când nimeni nu ne supara, când nimeni nu ne tulbura ; atunci sa ne facem socoteala pentru toate ce le-am lucrat ziua.

Si de vom vedea ca am gresit ceva, sa ne pedepsim pe noi însine, mustrându-ne cugetul si îmboldindu-ne gândul asa de tare, încât sa nu mai îndrazneasca sa ne mai duca la acea prapastie a pacatului dupa ce ne vom scula, aducându-si aminte de rana cea de seara. Si cum ca aceasta vreme este cea mai îndemânateca pentru acest fel de judecata asculta pe Proorocul zicând : “De cele ce ziceti întru inimile voastre, întru asternuturile voastre va caiti” (Ps. 4, 4).

Ziua facem multe lucruri pe care nu le voim. Prietenii ne întarâta, slugile ne tulbura, femeia ne mâhneste, copiii ne scârbesc si multime de treburi ale vietii de obste ne stau asupra, si nu putem pricepe atunci ca acestea sunt pacate. Dar dupa ce ne izbavim de toate acestea, seara când suntem singuri si avem multa liniste, sa facem în pat judecata aceasta, ca sa avem pe Dumnezeu milostiv prin ea. Iar daca pacatuim în toate zilele si ranim sufletul nostru, dar nu simtim niciodata, precum defaima unii ranile cele multe, dar care apoi aduc asupra lor friguri si moarte nesuferita, tragem asupra noastra osânda cea nesfârsita din pricina acestei nesimtiri.

Stiu ca cele ce vi le-am spus va vin greu, dar aduc mult folos. Avem Stapân blând si-si arata îndata toata iubirea Sa de oameni, numai voieste sa aiba o parere de rau de la noi. Si daca nu ne-

am face mai rai nepedepsindu-ne dupa ce am pacatuit, n-ar mai fi adus osânda, dar El stie bine ca nu mai putin decât pacatele ne vatama a ramânea nepedepsiti când pacatuim. De aceea aduce pedeapsa, nu pedepsindu-ne pentru cele ce au trecut, ci îndreptând cele ce vor fi. Si ca sa afli ca aceasta este adevarata, asculta ce spune Dumnezeu catre Moise: "Lasa-Ma, ca mâniindu-Ma… sa-i pierd pe ei" (Ies. 32, 10).

Si zice "lasa-Ma" nu ca Moise îl tinea, ca n-a vorbit nimic catre El, ci vrea sa-i dea imbold sa se roage pentru ei. Ca desi au pacatuit aceia si s-au facut vrednici de osânda cumplita, dar nu voia sa-i pedepseasca, ci voia sa le arate iubirea Sa de oameni. Si fiindca aceasta îi facea lenesi, le iconomisea pe amândoi, ca nici sa aduca ca asupra lor pedeapsa, nici sa-i faca mai lenesi nepedepsindu-i, ca aflând ei aceasta sa nu creada ca au scapat de urgia Stapânului pentru vrednicia lor, ci pentru mijlocirea lui Moise.

Acest lucru îl facem si noi de multe ori, atunci când slugile noastre fac greseli vrednice de pedeapsa, dar nu voim nici sa le pedepsim, nici sa-i eliberam de frica pedepsei, ci invitam pe prieteni sa-i scoata din mâinile noastre, ca si frica în ei sa ramâna si de batalia noastra sa scape.

Asa a facut si Dumnezeu. Si cum ca este adevarat, însasi cuvintele marturisesc: "Lasa-Ma, ca mâniindu-Ma". Când voim sa pedepsim pe cineva ne mâniem fara sa ne stea cineva împotriva, iar El zice: "lasa-Ma, ca mâniindu-Ma", ca sa cunosti ca mânia nu este patima la Dumnezeu, ci pedeapsa ce se aduce pentru pacatele noastre se numeste astfel. Deci când auzi pe Moise zicând: "De vrei sa le ierti lor pacatul, iarta-l" (Ies. 32, 32), nu te minuna de el, ci mai înainte de sluga, minuneaza-te de Stapânul, ca El i-a dat pricina de aceasta iubire de oameni.

Si nu numai aici a facut aceasta, ci si catre Ieremia si Iezechil zice: "Alergati împrejur în caile Ierusalimului si vedeti de veti afla barbat care sa faca judecata si dreptate, si blând voi fi lor" (Ier. 5, 1).

Ai vazut iubire de oameni?

De fapta buna a unuia se îndulcesc si se împartasesc multi din cei rai, iar rautatea celor multi nu va trage asupra lor pedeapsa pentru acel unul, caci un singur om ce traieste în fapte bune poate sa rapeasca multime de popor din urgia lui Dumnezeu, si o cetate întreaga stricata nu va putea clatina pe cel ce are viata buna.

Si acest lucru se poate vedea la Noe, caci toti prapadindu-se, singur el s-a mântuit. Si la Moise se vede acelasi lucru, ca el singur a putut cere iertare pentru atâta popor.

Dar eu am sa va spun un semn si mai mare al iubirii de oameni a lui Dumnezeu.

Dumnezeu când nu afla oameni vii ca sa aiba îndrazneala si sa poata scoate din primejdii pe cei ce au gresit, alearga catre cei ce s-au savârsit, iertând pacatele pentru aceia, precum a zis catre Ezechia : "Voi scuti cetatea aceasta pentru Mine si pentru David robul Meu" (Imp. 20, 6), care acum era mort.

Deci stiind toate acestea ca Dumnezeu face totul ca sa ne izbaveasca de pedeapsa si osânda, ne marturisim, pocaindu-ne, plângând, rugându-ne, lasând mânia fata de cei de aproape, usurând saracia vecinilor, petrecând în rugaciuni cu trezvire, aratând smerita cugetare, aducându-ne aminte neîncetat de pacate.

Caci nu este de ajuns a zice "sunt pacatos", ci trebuie a-ti aduce aminte de fiecare pacat în parte. Si precum focul cazând în maracini îi prapadeste cu lesnire, asa si gândul care învârteste neîncetat gresalele, cu lesnire le afunda si le pierde.

Iar Dumnezeu cel ce trece cu vederea faradelegile si ridica nedreptatile sa ne izbaveasca pe noi si de pacate si sa ne învredniceasca si Împaratiei cerurilor cu darul si cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, prin Care si împreuna cu Care se cuvine slava Tatalui si Sfântului Duh acum si pururea si în vecii vecilor. Amin.

CUVÂNT DESPRE POCAINTA

Din "Dascalul pocaintei - Omilii si cuvantari"
Editura Sf. Episcopii a Râmnicului Vâlcea
Rm. Vâlcea - 1996

Ieri am stat departe de voi, dar nu de buna-voie, ci silit. Am fost departe de voi cu trupul, dar nu cu gândul; departe de voi cu trupul, dar nu cu mintea. Pe cât puteam eram lipit de voi si pe toti în minte va aveam.

Ca iarasi, aceeasi boala trecatoare ma tinea ; dar m-am grabit sa vad fetele voastre; si cu ramasitele bolii înca în mine, am alergat la voi, dragii mei.

Bolnavii cauta, dupa boala, sa se spele si sa faca baie; eu însa, am socotit cu cale sa vad doritele voastre fete, ca sa-mi potolesc dorul de a va predica; doream sa vad acest ocean mare cu apa nesarata, aceasta mare lipsita de valuri. Am venit sa vad ogorul vostru cel curatit de maracini.

Care port este, oare, asa de linistit ca biserica ?

Care gradina este asa de frumoasa ca adunarea voastra ?

Aici nu-i sarpele, care ispiteste, ci Hristos, care ne învata cele de taina; nu-i Eva, care ne pune piedica, ci biserica, care ne tine în picioare; nu sunt aici frunze de copac, ci rodul Duhului ; nu-i aici gard de spini, ci vie plina de belsug.

Daca gasesc spin în ea, îl schimb în maslin - ca cele de aici nu sunt stânjenite de saracia firii, ci cinste cu libertatea de vointa - daca gasesc lup, îl fac oaie, nu schimbând firea, ci prefacând vointa.

De aceea n-ai gresit de-ai spune ca biserica e mai mare decât corabia lui Noe. Corabia lui Noe a primit în ea animale si a pastrat în ea tot animale ; biserica, însa, primeste animale si le schimba.

Iata ce vreau sa spun ! A intrat în corabie uliu, a iesit uliu; a intrat lup, a iesit lup.

In biserica, însa, intra uliu si iese porumbita; intra lup si iese oaie; intra sarpe si iese miel. Nu se schimba firea, ci este alungat pacatul.

Asta e pricina ca vorbesc mereu de pocainta. Ca pocainta, cumplita si înfricosatoare pentru pacatos, este leac pacatelor, istovire a faradelegilor, secatuire a lacrimilor, îndraznire catre Dumnezeu, arma împotriva diavolului, sabie care-i taie capul, nadejdea mântuirii, pieirea deznadejdei.

Pocainta deschide cerul, pocainta ne baga în rai, pocainta biruie pe diavol, dupa cum încrederea în noi ne face sa cadem. De aceea va vorbesc mereu de pocainta!

Esti pacatos? Nu deznadajdui !

Si eu nu voi înceta de a va unge neîncetat cu aceste alifii. Stiu doar ce arma puternica avem împotriva diavolului atunci când nu pierdem nadejdea.

De ai pacate, nu deznadajdui! Si n-am sa încetez de a-ti spune necontenit aceasta.

De pacatuiesti în fiecare zi, în fiecare zi pocaieste-te !

Sa facem cu noi ceea ce facem cu casele noastre, care se învechesc, când parti din ele putrezesc, scoatem partile putrezite si punem în loc materiale noi; si niciodata nu încetam a face asta. Te-ai învechit azi din pricina pacatului ? Inoieste-te prin pocainta !

- Dar pot sa ma mântui, daca ma pocaiesc? Da, poti ! Am trait toata viata în pacate ! Daca ma pocaiesc ma mântui? Da! De unde-o stiu? De la iubirea de oameni a Stapânului tau!

- Sa am oare încredere numai în pocainta de care îmi vorbesti ? Este oare în stare pocainta sa stearga atâtea pacate?

- Daca ar fi numai pocainta, atunci, pe buna dreptate, teme-te ! Dar când iubirea de oameni a lui Dumnezeu se alatura pocaintei, prinde curaj !

Iubirea lui Dumnezeu nu are hotar, nici bunatatea Lui cu cuvântul nu se poate talmaci.

Pacatul tau are hotar ; leacul, însa, nu are hotar. Pacatul tau, oricum ar fi, este pacat facut de om; dar iubirea de oameni a lui Dumnezeu este negraita.

Ai curaj! Pocainta biruie pacatul ! Inchipuie-ti o scânteie ce cade în ocean ! Poate ramâne ea aprinsa ? Poate sa se vada ? Nu ! Ei bine, ce e scânteia fata de ocean, aceea e pacatul fata de iubirea de oameni a lui Dumnezeu. Dar, mai bine spus, nici atâta, ci eu mult mai mult. Oceanul, oricât de mare-ar fi tot are margini.

Bunatatea lui Dumnezeu, însa, e fara de margini.

Nu va spun acestea, ca sa va fac trândavi, ci ca sa va fac si mai sârguitori.

V-am sfatuit de atâtea ori sa nu va mai duceti la teatru (la teatru, unde se jucau piese imorale, pagâne). Ai auzit dar nu m-ai ascultat. Te-ai dus la teatru si ai calcat cuvântul meu. Dar sa nu te rusinezi sa vii iarasi la biserica si sa ma auzi din nou !

- Te-am auzit si nu ti-am pazit cuvântul! Cum pot sa mai vin iarasi la biserica?

- Deocamdata stii, ca n-ai pazit cuvântul meu ! Deocamdata te rusinezi, rosesti, porti zabala, fara sa te mai mustre cineva! Deocamdata cuvântul meu a prins radacina în cugetul tau, iar învatatura mea te curateste, fara ca eu sa ma arat. Nu mi-ai pazit cuvântul ! Dar te osândesti ! Ei bine, pe jumatate l-ai pazit, chiar daca nu l-ai pazit! L-ai pazit, pentru ca ai spus: "Nu l-am pazit !". Cel care se învinuieste ca n-a pazit cuvântul meu, se sârguieste sa-l pazeasca. Ai fost la spectacol? Ai savârsit faradelegea? Ai ajuns rob unei femei desfrânate ? Ai venit de la teatru? Ti-ai adus din nou aminte de cuvântul meu? Te-ai rusinat? Ei bine, vino la biserica! Te-ai întristat? Roaga-te lui Dumnezeu! Te-ai ridicat pâna la atâta !

- Vai mie, am auzit cuvântul tau si nu l-am pazit ! Cum sa mai intru în biserica? Cum sa-l mai aud iarasi ?

- Dimpotriva, intra ! Intra, tocmai pentru ca nu l-ai pazit, ca sa-l auzi din nou si sa-l pazesti. Daca doctorul îti da o doctorie si nu te vindeci, nu-ti mai da oare a doua zi aceeasi doctorie ?

Sa ne închipuim un taietor de lemne. Vrea sa taie un stejar, îsi ia toporul si da cu el la radacina. Daca-i da o lovitura si nu cade copacul cel fara de roade, nu-i da oare alta lovitura, a patra, a cincea, a zecea? Fa si tu la fel ! Stejar este desfrânarea, e copac fara de roade; face ghinda, hrana pentru porci. De multa vreme e înradacinata desfrânarea în sufletul tau ! A acoperit constiinta ta cu coaja de copac.

Cuvântul meu e toporul. L-ai auzit într-o singura zi ! Cum sa fie doborâta desfrânarea dintr-o data, când e înradacinata în tine de atâta vreme ? Sa nu te minunezi de-mi vei auzi cuvântul de doua ori, de trei ori, de o suta de ori, chiar de zeci de mii de ori !

Cauta numai sa tai lucrul cel rau si vânjos, adica obisnuinta cea rea. Iudeii mâncau mana în pustie si cautau ceapa din Egipt, spunând : "Bine ne era noua în Egipt !" (Numeri XI, 18).

Atât de rusinos si rau lucru este obisnuinta cu pacatul ! Iti spun : Nu te iubesc, nu-ti multumesc, nu te îmbratisez, pentru ca ai reusit sa te dezbari de obisnuinta cea rea în zece zile, în douazeci de zile sau în treizeci de zile, ci te iubesc ca nu te-ai deznadajduit; te iubesc ca te-ai rusinat de pacat si l-ai osândit!

Iarasi am început sa vorbesc de dragoste !

Ai auzit cuvântul meu, ai plecat de la biserica si l-ai calcat ? N-ai facut ce ti-am spus ? Sa nu te rusinezi sa vii iarasi la biserica !

Rusineaza-te când pacatuiesti, nu te rusina când te pocaiesti !

Uita-te ce a facut diavolul din tine ! Pacatul si pocainta sunt doua lucruri diferite.

Pacatul este rana, pocainta leac. Dupa cum în trup sunt si rani si doctorii, tot asa si în suflet sunt si pacate si pocainta.

Pacatul aduce rusine, pocainta îndraznire. Asculta-ma, te rog, cu mare luare aminte, ca nu cumva amestecând rânduiala, sa pierzi folosul. Este deci rana si doctorie, pacat si pocainta.

Pacatul este rana, pocainta doctoria. In rana este puroi, în doctorie curatire de puroi ; în pacat puroi, în pacat ocara, în pacat batjocura ; în pocainta îndraznire, în pocainta libertate, în pocainta curatire de pacate.

Asculta-ma cu luare aminte ! Pacatului îi urmeaza rusinea, pocaintei îndraznirea.

Esti atent la cele ce spun ? Satana a schimbat rânduiala asta si a dat pacatului îndraznire, iar pocaintei rusine. N-am sa ma opresc din vorbit pâna diseara, pâna nu voi lamuri ce spun ! Trebuie sa-mi împlinesc fagaduinta. E cu neputinta sa ma stapânesc. Este rana si doctorie ; rana are puroi ; doctoria puterea de a curati puroiul. Este oare puroi în doctorie ? Este oare vindecare în rana ?

Nu-si pastreaza oare rana rânduiala ei, iar doctoria rânduiala ei ? Se poate schimba oare rana în doctorie si doctoria în rana ? Nicidecum !

Sa venim acum la sufletul pacatosilor. Pacatul are rusine, pacatul are ocara si necinste; pocainta are îndraznire, pocainta are post, pocainta are dreptate. “Spune tu mai întâi faradelegile tale, ca sa te îndreptezi” (Isaia XLIII, 26) ; si : “Dreptul este singur pârâsul lui de la cel dintâi cuvânt” (Proverbe XVIII, 17).

Satana, stiind ca pacatul e însotit de rusine, care e în stare sa îndeparteze pe pacatos de pacat, iar pocainta este însotita de îndraznire, care e în stare sa atraga pe cel care se pocaieste, a schimbat rânduiaia si a dat pocaintei rusinea, iar pacatului îndraznirea. De unde aceasta ?

- Ti-o spun eu ! Pacatosul este târât de pofta cumplita spre o femeie desfrânata ; merge în urma desfrânatei ca un rob ; intra în locuinta ei ; nu se rusineaza, nu roseste când se împreuneaza cu desfrânata, când savârseste pacatul ; nici un pic de rusine, nici un pic de roseata pe obraz. Iese de acolo dupa savârsirea pacatului. Dar ca sa se pocaiasca, se rusineaza. Nemernice ! Când te împreunai cu desfrânata nu te rusinai, dar când ai venit sa te pocaiesti, te rusinezi ? Imi snui ca ti-i rusine ?

Pentru ce nu ti-a fost rusine când te desfrânai ? Savârseste fapta si nu se rusineaza ! O spune si roseste ! A diavolului este viclenia aceasta ! Diavolul nu-l lasa pe pacatos sa se rusineze când face pacatul, ci-l împinge sa-i savârseasca în vazul lumii. Stie doar diavolul ca daca s-ar rusina, ar fugi de pacat ; dar îl face sa se rusineze, când se pocaieste ; stie doar diavolul ca daca se

rusineaza sa-si spuna pacatul, nu se mai pocaieste. Doua rele îi face diavolul: îl atrage spre pacat si-l îndeparteaza de pocainta.

Pentru ce ti-i rusine sa-ti spui pacatul? Când ai facut desfrânare nu ti-a fost rusine. Când iei doctoria te rusinezi? Când te scapi de pacat, te rusinezi ? Se cuvenea sa te rusinezi atunci când pacatuiai ! Atunci trebuia sa-ti fie rusine ! Când ai ajuns pacatos, nu te-ai rusinat si te rusinezi acum când ai sa ajungi drept? “Spune tu mai întâi faradelegile tale, ca sa te îndreptezi” (Isaia XLIII, 26). Cât este de mare iubirea de oameni a Stapânului ! N-a spus: ,,Ca sa nu fii pedepsit !”, ci “ca sa te îndreptezi !”.

- Nu îi este de ajuns, Doamne, pacatosului ca nu-l pedepsesti ? Pentru ce îl mai faci înca si drept? Nu ! Iti raspunde Dumnezeu. Uita-te cu luare aminte la cuvintele : “îl fac drept”. Dar cu cine a facut Stapânul asta ?

Cu tâlharul! Când tâlharul a spus celuilalt tâlhar numai acele cuvinte : “Nici tu nu te temi de Dumnezeu ? Noi pe buna dreptate, ca am primit cele cuvenite pentru faptele noastre” (Luca XXIII, 20-41). Atunci Mântuitorul i-a spus : “Astazi vei fi cu Mine în rai !” (Luca XXIII, 43). Nu i-a spus: “te scap de osânda si de pedeapsa”, ci l-a facut drept si l-a bagat în rai.

Ai vazut ca a ajuns drept în urma marturisirii ? Mult- iubitor de oameni este Dumnezeu !

Nu si-a crutat pe Fiul Sau, ca sa crute pe rob !

A dat pe cel Unu-Nascut, ca sa rascumpere pe niste robi nerecunoscatori !

A dat sângele cel scump al Fiului Lui !

O, iubire de oameni a Stapânului ! (Ioan III, 16; Romani VIII, 32). Sa nu-mi spui iarasi : Am facut multe pacate ! Cum voi putea sa ma mai mântui ?

-Tu nu poti. Stapânul tau poate ! Si atât, încât sa-ti stearga pacatele ! Uita-te cu luare aminte la ce spun ! Asa îti sterge Stapânul pacatele, ca nu mai ramâne nici urma de pacat ! Cu trupurile ranite nu-i cu putinta asta; ci oricât de mult s-ar stradui doctorul, oricâte doctorii ar pune pe rana, rana nu dispare desavârsit.

Te lovesti la fata ; rana s-a tamaduit, dar ramâne urma, marturia ranii si ea strica frumusetea chipului si se straduieste mult doctorul sa stearga urma, dar nu poate ; i se împotriveste si slabiciunea firii omenesti si neputinta artei medicale si neputinta doctorilor.

Dar Dumnezeu, când sterge pacatele, nu lasa nici urma, nici nu îngaduie sa ramâna semn, ci odata cu sanatatea daruieste si frumusetea, odata cu izbavirea de pedeapsa da si dreptate si face pe cel ce pacatuise asemenea cu unul care n-a pacatuit.

Dumnezeu pierde pacatul si-l face sa nu mai fie, nici sa mai revina, atât de desavârsit îl pierde! Nu tu urma, nu tu semn. nu tu marturie, nu tu dovada!

Poate ca cineva m-ar întreba : de unde se vede asta ?

- Se cuvine, deci, sa aduc dovezi de cele ce spun, ca sa nu fie spusele mele numai o simpla afirmare. Si am sa vin cu dovezi din Scripturi, ca sa capete temei ce v-am grait.

Am sa va aduc oameni raniti, un popor întreg, oameni plini de bube, de puroi, de viermi, toti numai o rana, toti numai bube, care au putut sa se vindece asa de bine, ca n-a mai ramas pe ei urma, ca n-a mai ramas semn, ca n-a mai ramas marturie.

N-au avut o rana, nu doua, nu trei, nu patru, ci din cap pâna în picioare erau numai o rana. Fiti cu luare aminte la ce am sa va spun ! Cuvântul ce vi-l spun e mântuitor si ne priveste pe toti. Eu prepar doctorii mai bune ca doctorii, doctorii pe care nici împaratii nu le pot prepara. Ce poate face un împarat ? Poate scoate din închisoare dar din iad nu poate libera ; poate sa dea bani, dar sufletul nu-l poate mântui.

Eu am sa va dau pe mâna pocaintei, ca sa-i cunoasteti puterea, sa-i cunoasteti taria, sa cunoasteti ca pacatul nu o biruie, ca nu-i faradelege în stare sa-i biruie puterea.

Deocamdata am sa va aduc marturie nu un om, nu doi, nu trei, ci multe mii de oameni, plini de bube, raniti, plini de nenumarate pacate, care, prin pocainta, au putut sa se mântuie, ca nu le-a mai ramas nici urma, nici semn de la buboaiele de mai înainte.

Fiti însa, cu mare luare aminte la ce va spun ; si nu fiti numai cu luare aminte, ci cautati sa si tineti minte cele ce-am sa spun, ca sa-i învatati si pe cei care lipsesc si asa sa-i faceti mai sârguinciosi pe cei care au fost lipsiti de folosul celor ce s-au spus.

Sa vina înaintea noastra Isaia, cel care a vazut pe Serafimi, cel care a auzit cantarea cea de taina, cel care a preziz multe si multe despre Hristos. Sa-l întrebam ce-a vrut sa spuna prin cuvintele: “Vedenia pe care a vazut-o Isaia asupra Iudeii si Ierusalimului” (Isaia I, 1).

- Spune-ne, profete, vedenia pe care ai vazut-o !

“Asculta, cerule si ia în urechi, pamântule, ca Domnul a grait” (Isaia I, 2). Cum, profetule, una fagaduiesti si alta ne spui ? Dar ce-am fagaduit ?

- Când ai început sa graiesti, ai spus : “Vedenie asupra Iudeii si Ierusalimului” si lasi Iudeea si Ierusalimul si vorbesti cu cerul si spre pamânt îti îndrepti cuvântul; lasi pe oamenii cei cuvântatori si vorbesti cu stihiile cele necuvântatoare.

- Pentru ca cei cuvântatori au ajuns mai necuvântatori decât animalele. Dar nu numai pentru asta, ci si pentru ca Moisi a grait tot asa, spunând : “Asculta, cerule, si ia aminte pamântule, la graiurile gurii mele!u (Deuteronom XXXII, 1), când avea sa-i bage pe iudei în pamântul fagaduintei si când a vazut ce avea sa se întâmple, anume ca iudeii aveau sa calce în picioare toate cuvintele lui. “Iau martori cerul si pamântul, a spus Moisi, ca daca veti pe Domnul Dumnezeu dupa ce veti intra în pamântul fagaduintei, veti fi împrastiati în toate neamurile”.

A venit Isaia si avea sa înfaptuiasca amenintarea lui Moisi, Isaia nu mai putea lua ca martor pe Moisi, ca murise, nici pe cei ce auzisera amenintarea, ca murisera si ei; atunci a chemat stihiile, pe care le luase martore si Moise : "Iata, iudeilor, ati pierdut fagaduinta ! Iata ati parasit pe Dumnezeu ! Cum sa te cheme, Moisi ? Ai murit si te-ai savârsit ! Cum sa cheme pe Aaron ? Si acela a fost dat mortii !".

- Nu poti sa chemi pe om, cheama stihiile, i se raspunde.

- De aceea si eu, spune Isaia, pentru ca sunt în viata, n-am sa iau martor pe Aaron, nici pe cutare si cutare om, pentru ca si ei au sa moara, ci iau martore înaintea voastra stihiile, care ramân, cerul si pamântul.

De aceea Isaia a spus : "Asculta, cerule ! Ia în urechi, pamântule ! Moisi mi-a poruncit ca pe voi sa va chem azi".

Dar nu numai pentru asta Isaia a chemat stihiile, ci si pentru ca graia iudeilor. "Asculta, cerule, ca tu ai pogorât mana !

Ia în urechi, pamântule, ca tu ai dat prepelita ! Ascult, cerule, ca tu ai pogorât mana, ca tu ai adus o mâncare mai presus de fire ! Erai sus si te-ai prefacut în arie !

Ia în urechi, pamântule ! Erai jos si îndata ai pregatit masa !".

Nu lucra natura, dar a lucrat harul ; n-au arat boii, dar spicul era gata ; nu erau mâini de bucatari, nu era porunca, dar era mana, izvor sfintit, care înlocuia pe toate ; natura îsi uitase slabiciunea ei !

Cum de nu s-au ros hainele iudeilor ? Cum de nu li s-au învechit încaltamintele? "Asculta, cerule ! Ia în urechi, pamântule !". Si totusi, cu toate aceste amintiri, cu toate acele binefaceri, Stapânul a fost ocarât !

"Cu cine sa vorbesc, se întreaba Isaia. Cu voi ? Dar nu am om, care sa ma asculte. Iata am venit si nu era om. Am grait si nu era cine sa ma asculte. Voi grai, deci, celor necuvântatoare, ca cei cuvântatori s-au pogorât la josnicia necuvântatoarelor !".

Tot asta a facut pe un alt profet sa spuna: "Asculta, jertfelnicule, asculta-ma !" (III Imparati XIII, 2), când a vazut ca împaratul se înebuneste, ca idolul este adorat, ca Dumnezeu este ocarât si toti ceilalti înmarmuriti de frica.

- Vorbesti, profetule, cu piatra ?

- Da, pentru ca împaratul este mai nesimtitor ca piatra ! Asculta, jertfelnice, asculta-ma !

Si îndata s-a despicat altarul. Piatra a ascultat, piatra s-a sfarâmat si jertfa s-a varsat (III Imparati XIII, 3-5). Cum? Omul n-a asculat? Nu ! Omul, dimpotriva, a întins mâna ca sa apuce pe profet. Si Dumnezeu ce a facut ? I-a uscat mâna (III Imparati XIII, 4). Vezi ce a facut ! Vezi iubirea de

oameni a Stapânului si pacatul robului ! Dar pentru ce nu i-a uscat de la început mâna împaratului ?

- Ca împaratul sa se întelepteasca prin patania pietrei. “Daca piatra nu s-ar fi sfarâmat, i-a spus Dumnezeu, Eu te-as fi crutat. Dar pentru ca piatra s-a sfarâmat si tu nu te-ai îndreptat, peste tine aduc mânia Mea”.

A întins împaratul mâna sa apuce pe profet si mâna s-a uscat. Biruinta s-a aratat. Si erau acolo atâtia ostasi, atâtia generali si multe ajutoare ! Dar împaratul nu putea sa strânga mâna. Mâna îi statea întinsa; dadea glas, facând cunoscuta înfrângerea necredintei si victoria credintei, iubirea de oameni a lui Dumnezeu si nebunia împaratului. Si sa strânga mâna, împaratul nu putea.

Dar ca nu cumva, tesând eu cuvânt cu cuvântul sa scap din vedere ce voiam sa spun, hai sa va arat ce va fagaduisem. Dar ce va fagaduisem ?

Fagaduisem sa va arat ca chiar daca un om are mii si mii de rani, dar daca se pocaieste si face fapte bune, Dumnezeu îi sterge desavârsit pacatele, ca nu se mai vede nici urma, nici semn, nici marturie de pacatele de mai înainte. Asta v-am fagaduit-o si asta voi încerca sa v-o dovedesc.

Asculta, cerule, si ia în urechi, pamântule, ca Domnul a grait ! (Isaia I, 2). Spune-mi, ce-a grait ?

- “Fii am nascut si i-am crescut, iar ei s-au lepadat de Mine. Boul a cunoscut pe stapânul sau” - cel mai necuvântator dintre necuvântatoare “si asinul ieslea domnului lui”- cel mai încapatânat dintre animalele încapatânate - “dar Israil nu M-a cunoscut si poporul Meu nu M-a înteles. Vai, neam pacatos ! (Isaia I, 2-4). Nu mai este oare nadejde de mântuire ? Pentru ce spui: Vai ? Pentru ca nu gasesc leac. Pentru ce spui: Vai? Pentru ca am pus leacuri, dar nu s-a desumflat buboiul. De asta Mi-am întors fata de la ei. Ce pot sa mai fac? Nu Ma mai ostenesc sa-i vindec ! Vai ! Dumnezeu imita pe o femeie, care plânge. Si bine face ! Fiti, va rog, cu luare aminte ! Pentru ce Vai !

- Pentru ca asa se spune la bolile trupesti. Când doctorul vede ca bolnavul nu mai are nadejde de vindecare, plânge; plâng cu suspine si prietenii si rudele. Dar acolo în zadar si fara de folos ! Când bolnavul e pe moarte, de ar plânge toata lumea, nu poate sa-l mai scoale. Asa ca plânsul este plâns de jale, nu de îndreptare. Cu bolile sufletesti, însa, nu-i asa; ci daca plângi, ele multe ori scoli pe un om al carui suflet este mort. Pentru ce ?

Pentru ca trupul, odata mort, nu mai poate fi ridicat cu putere omeneasca; pe când un om, cu sufletul mort, poate fi ridicat prin îndreptare.

Vezi un desfrânat ? Plânge-l ! Si de multe ori îl ridici din pacat. De asta si Pavel nu scria numai, nici nu îndemna numai, ci si plângea cu lacrimi, sfatuind pe fiecare. Fie !

Sfatuiesti, Pavele, dar pentru ce si plângi ? Pentru ca daca nu reuseste sfatul, sa ajute lacrimile.

Tot asa si profetul plânge. Stapânul nostru, vazând caderea Ierusalimului, spunea: Ierusalime, care omori pe profeti si ucizi cu pietre pe cei trimisi la tine (Matei XXIII, 37). Vorbeste unui oras

cazut si-l plânge cum ar plânge omul. Profetul Isaia spune: Vai, neam pacatos, popor plin de pacate (Isaia I, 4). Nu au trup sanatos. Ai vazut ca sunt plini de bube ? Samânta rea, fii nelegiuiti.

- Spune-mi, proorocule, pentru ce plângi ?

- Ati parasit pe Domnul si ati mâniat pe Sfântul lui Israil ! Pentru ce va mai raniti înca ? (Isaia I, 4-5). Cu ce pot sa va mai ranesc? Cu foamete sau cu ciuma? Au venit peste voi tot felul de pedepse si rautatea voastra tot nu s-a terminat. Ati adaugat nelegiuiri. Tot capul spre durere si toata inima spre întristare (Isaia I, 5). Nu este rana, nici vânataie (Isaia I, 6).

Ce cuvinte ciudate. Cu putin înainte spuneai, proorocule: Samânta rea, fii nelegiuiti, ati parasit pe Domnul si ati mâniat pe Sfântul lui Israil (Isaia I, 4) ; si Vai, neam pacatos ! Plângi, te bati în piept, jelesti, însiri ranile si deodata te întorci si spui: Nu este rana, nici vânataie !

Fiti cu luare aminte ! Atunci e rana în trup, când o parte a trupului e sanatoasa, iar alta parte a trupului ranita. Aici, însa, spune ca tot trupul este o rana: Nu e nici rana, nici vânataie, nici buboi umflat, ci de la picioare pâna la cap n-ai unde pune plasture, nici undelemn, nici bandaj. Pamântul vostru este pustiu, cetatile voastre arse, tara voastra mâncata de straini (Isaia I, 7). V-am facut toate acestea, dar voi nu v-ati îndreptat. Am întrebuintat tot mestesugul Meu, dar bolnavul a ramas nesimtitor. Veniti, ascultati cuvântul Domnului, domnii Sodomei si Gomorei ! Ce nevoie am Eu de multimea jertfelor voastre (Isaia I, 10-1). Ce ? Vorbeste acum sodomenilor ? Nu, ci pe iudei îi numeste sodomei, pentru ca se aseamana la purtari cu ei; de aceea le da acest nume.

Veniti, ascultati cuvântul Domnului, domnii Sodomei si Gomorei ! Ce nevoie am Eu de multimea jertfelor voastre ? zice Domnul. Satul sunt de arderile de tot ale berbecilor ! Seul mieilor nu-l vreau. De-mi veti aduce faina de grâu, zadarnic! Tamâia este urâciune înaintea Mea ! Sufletul Meu uraste lunile cele noi ale voastre si sâmbetele voastre. Postul si ziua cea mare nu le primesc, îmi voi întoarce ochii Mei de la voi, când veti întinde mâinile voastre spre Mine (Isaia I, 10-11, 13, 14-15).

Poate fi o mânie la fel ca asta ? Profetul cheama cerul, plânge, jeleste, se vaita si spune: Nu este rana, nu este vânataie. Dumnezeu se mânie, nu primeste jertfa, nici luna cea noua, nici sâmbata, nici faina de grâu, nici rugaciunea, nici întinderea mâinilor.

Ai vazut buboi ? Ai vazut boala de nevindecat, nu la un om, nu la doi, nu la zeci, ci la mii ? Ce s-a întâmplat apoi ? Dumnezeu le spune : Spalati-va, curatiti-va ! (Isaia I, 16). Este oare vreun pacat, care sa aduca deznadejde ? Nu ! Însusi Dumnezeu le spune: Nu va ascult pe voi si totusi, Doamne ce le spui: Spalati-va ! Cu ce scop le spui aceste cuvinte ? Sunt de folos si unele si altele. Cele dintâi: Nu va ascult pe voi, ca sa înfricosez ; acestea: Spalati-va, ca sa atrag. Dar daca nu-i asculti, nu au nadejde de mântuire ; iar daca nu au nadejde de mântuire, pentru ce le spui: Spalati-va !

Dumnezeu le spune asta, pentru ca este Tata iubitor, singurul bun si-i este mila de ei mai mult decât îi este mila unui tata de copiii lui. Si ca sa afli ca e Tata, le-a spusS Ce voi face, Iudo? (Osea XI, 9). Cum, Doamne, nu stii ce vei face? Stiu, dar nu voiesc.

Pacatele lor îmi cer sa-i pedepsesc, dar marea Mea iubire de oameni Ma opreste.

Ce-ti voi face ? Te voi cruta ? Dar ai ajuns mai trândav ! Sa te pedepsesc ? Dar Ma opreste iubirea Mea de oameni ! Ce-ti voi face ? Sa te pun ca pe Sodoma si sa te distrug ca pe Gomora ? Dar s-a întors inima Mea.

Cel nepatimitor graieste ca om patimitor. Dar, mai bine spus, ca o mama cu copilul ei. S-a întors inima Mea, ca inimii unei mame. Dar nu s-a multumit cu cel dintâi cuvânt, ci a adaugat : M-am tulburat întru parerea Mea de rau. Cum ? Se tulbura Dumnezeu ? Doamne fereste ! Dumnezeu nu se tulbura. Dar, dupa cum am spus, Dumnezeu se foloseste de cuvintele de care ne folosim noi. “S-a tulburat inima Mea”, “Spalati-va, curatiti-va !”.

Ce va fagaduisem ? Ca Dumnezeu ia pacatosii, care se pocaiesc, plini de mii si mii de pacate, plini de buboaie si-i vindeca atât de desavârsit, ca nu le mai ramâne nici urma de pacate, ca nu le mai ramâne semn, nu le mai ramâne marturie.

Spalati-va, curatiti-va, scoateti vicleniile din sufletele voastre ! Învatati-va sa faceti bine ! (Isaia I, 16, 17). Ce bine poruncesti sa faca ? Ajutati pe orfan, faceti dreptate vaduvei (Isaia I, 17). Nu sunt grele poruncile; ci acelea pe care ni le impune si firea.

Veniti sa stam de vorba, zice Dumnezeu (Isaia I, 18). Faceti voi putin si Eu adaug restul. Dati-Mi voi putin si Eu daruiesc totul. Veniti ! Unde sa venim ?

- La Mine, la Cel pe Care L-ati suparat, pe Care L-ati mâniat, la Mine cel ce am spus : Nu va ascult pe voi, ca înfricosati de amenintarea Mea, sa-Mi potoliti mânia. Veniti la cel ce nu va asculta, ca sa va ascult.

- Si ce faci, Doamne ?

- Nu las semn, nu las marturie, nu las urma. Veniti sa stam de vorba, zice Domnul. Daca vor fi pacatele voastre stacojii, ca zapada le voi albi.

- Nu mai ramâne urma, nu mai ramâne semn ?

- De vor fi pacatele ca roseala, ca lâna le voi albi.

- Nu mai ramâne negreala ? Nu mai ramâne pata ? Cum se face asta ?

- Au fost oare altele fagaduintele ? Nu ! Gura Domnului a grait acestea ! Ai vazut nu numai maretia fagaduintelor, ci si vrednicia Daruitorului. Ca lui Dumnezeu toate Îi sunt cu putinta. Cel ce face din murdat curat.

Ascultându-L, dar, pe El si cunoscând leacul pocaintei, Lui sa-I înaltam slava, ca a Lui este marirea si puterea în veci. Amin.